דצמבר 2007

לקוחות וידידים יקרים,

הננו שמחים להגיש לכם את "**מדריך המס 2007-2008**" אשר נועד לסייע לכם בהיערכות נאותה לקראת תום שנת המס 2007 ותחילת שנת המס 2008.

בשנים האחרונות אנו עדים לרפורמות משמעותיות בחוקי המס. אין עוררין כי חוקי המס כיום משופרים ומשוכללים מבעבר, אולם, קצב השתנותם ומורכבותם יוצרים מועקה ולעיתים אף בלבול, לא רק בקרב הציבור הרחב אלא אף בין אנשי המקצוע. בימים של אי וודאות ורפורמות משמעותיות בחוקי המס, לתכנון מקדים של היבטי המיסוי משנה חשיבות.

מדריך המס, כבעבר, כולל סקירה של נושאים רבים בדיני מס הכנסה, מיסוי מקרקעין, מס ערך מוסף וביטוח לאומי, לרבות, המלצות לתכנון ולהפחתת נטל המס.

אנו מקווים כי חוברת זו תסייע לכם בתכנון הפעולות הנדרשות מבעוד מועד.

לפרטים נוספים והבהרות:
אמיר סוראיה, טל: 9413912 (03). דוא"ל: amir@soraya.co.il

בכבוד רב,

סוראיה ושות'
רואי חשבון

חוברת זו נועדה למסירת מידע כללי בלבד. אין לראות בחומר המתפרסם בחוברת זו משום ייעוץ או חוות דעת כלשהיא. לפני נקיטת צעדים כלשהם אנו ממליצים על קבלת יעוץ מקצועי.

תוכן עניינים

פרק א: כללי

1.1 תכנוני מס אגרסיביים 5
1.2 פרה רולינג (PRE-RULING) 7
1.3 מעבר לדיווח אחיד למס הכנסה (טופס 6111) 8
1.4 עצמאי או חברה בע"מ? 9
1.5 החשבונאות ודיני המס 11

פרק ב: מיסוי חברות

2.1 שיעורי מס חברות 15
2.2 ביטול סעיף 6 לחוק התאומים והרחבת אי תחולת החוק 15
2.3 רווחי הון ושבח מקרקעין 16
2.3.1 מיסוי רווחי הון ושבח מקרקעין (למעט ני"ע סחירים) 16
2.3.2 פס"ד פוליטי – חלוקה של שבח מקרקעין ורווחי הון על בסיס כלכלי 17
2.3.3 שיעורי מס שבח – מקרקעין שנרכשו מיום 7.11.01 – 31.12.03 17
2.3.4 מס מכירה 17
2.3.5 מס רכישה 17
2.3.6 שיעורי מס על נכסים "היסטוריים" 18
2.3.7 מיסוי שוק ההון 18
2.3.7.1 שיעורי מס 18
2.3.7.2 קיזוז הפסדים 19
2.4 פחת 20
2.4.1 פחת כלכלי 20
2.4.2 פחת מואץ לציוד 21
2.5 בסיס הדיווח למס הכנסה – מצטבר או מזומן 21
2.6 הוצאות המוכרות על בסיס מזומן 22
2.7 רכבי תאגיד הרשומים ע"ש נהג הרכב 23
2.8 חברה משפחתית וחברה שקופה 25

פרק ג: מיסוי בעלי שליטה

3.1 משיכות בעלים 28
3.2 הלוואות בעלים 28
3.3 דמי ניהול והשתתפות בהוצאות 29
3.4 עלויות בקשר לבעל שליטה 29
3.5 מיסוי הכנסות ורווחים מהון בידי בעל מניות מהותי 29
3.6 מיסוי מוניטין שנצמח 30
3.7 חישוב נפרד לבני זוג העובדים בעסק משותף 31

תוכן עניינים

פרק ד: מיסוי יחידים

4.1 מדרגות הכנסה ושיעור מס 32
4.2 מס הכנסה שלילי (הצעת חוק) 32
4.3 שווי נקודות זיכוי לשנה 33
4.4 מיסוי הכנסות ורווחים מהון 34
4.4.1 מיסוי רווחי הון (למעט ני"ע סחירים ושבח מקרקעין) 34
4.4.2 שבח מקרקעין 35
4.4.2.1 תמצית שיעורי המס 35
4.4.2.2 חישוב השבח במכירת דירת מגורים מזכה שהושכרה למגורים 36
4.4.3 מיסוי שוק ההון 37
4.4.3.1 שיעורי המס 37
4.4.3.2 קיזוז הפסדים מניירות ערך סחירים 39
4.4.3.3 הטבות מס לאוכלוסיות מיוחדות 40
4.5 מיסוי הכנסות משכר דירה למגורים 41
4.6 ביטוח לאומי לעצמאים 42
4.6.1 מיהו עצמאי לצורך ביטוח לאומי 43
4.6.2 שיעורי ביטוח לאומי (לרבות דמי בריאות) לעצמאים בשנת 2007 43
4.6.3 ייחוס הכנסות בין בני זוג העובדים בעסק משותף 44
4.6.4 מיסוי שכר דירקטורים 44
4.6.5 דגשים לקראת תום שנת המס 2007 44
4.6.6 תיקוני חקיקה צפויים בשנת 2008 – חוק ההסדרים לשנת 2008 45
4.7 הפרשות סוציאליות 46
4.7.1 הטבות מס בגין הפקדות לקופ"ג לתגמולים או לקצבה 46
4.7.2 אובדן כושר עבודה 50
4.7.3 זיכוי מס בגין הפקדות לביטוח חיים 51
4.7.4 קרנות השתלמות 51
4.7.4.1 ריכוז סכומים 51
4.7.4.2 משיכת כספים 52
4.8 פריסת מענק פרישה והפרשי שכר למספר שנות מס 52
4.9 החזרי מס לשכירים 53

פרק ה: נתונים לתיאום הוצאות עודפות בשנת 2007

5.1 כללי 55
5.2 כיבודים במקום העיסוק 55
5.3 אירוח 55
5.4 מתנות לספקים 55

תוכן עניינים

פרק ה: נתונים לתיאום הוצאות עודפות בשנת 2007 (המשך)

5.5 מתנות לעובדים 56
5.5.1 מתנות לרגל אירוע אישי 56
5.5.2 מתנות לרגל החגים 56
5.6 אש"ל בארץ 56
5.7 הוצאות בקשר לנסיעה ושהייה בחו"ל 57
5.8 הוצאות לינה וארוחת בוקר בישראל 58
5.9 הוצאות ביגוד 59
5.10 עלויות החזקת טלפון שאינו נייד במקום המגורים 59
5.11 עליות החזקת טלפון נייד 60
5.12 ניכוי הוצאות רכב פרטי 60
5.12.1 כללי 60
5.12.2 דוגמה לתיאום הוצאות רכב 61
5.12.3 שווי שימוש 62

פרק ו: מס ערך מוסף – נושאים נבחרים*

6.1 שיעורי מס ערך מוסף 64
6.2 מועד החיוב במס 64
6.3 מועד הוצאת חשבונית 67
6.4 עסקאות אקראי במקרקעין 67
6.5 שירות לתושב חוץ – מע"מ בשיעור אפס 68
6.6 ניכוי מס בגין תשומות מעורבות 69
6.7 ניכוי מס בגין כלי רכב 69
6.8 סכומים ושיעורים במע"מ 71

* לעניין החזר מע"מ בגין חוב אבוד – ראה 7.1.2 להלן.

פרק ז: שונות

7.1 חובות אבודים 72
7.1.1 ניכוי חובות אבודים לצרכי מס הכנסה 72
7.1.2 החזר מע"מ בגין חוב אבוד 72
7.2 הפרשות 73
7.3 תרומות 73
7.4 הוצאות בקשר לאתר אינטרנט 73
7.5 מחירי העברה 74
7.6 אופציות לעובדים ואחרים 75
7.7 ניהול ספרים 76
7.8 ניכוי מס במקור משירותים או נכסים 78
7.9 מועדי דיווח ותשלום 78

פרק א: כללי

1.1 תכנוני מס אגרסיביים

זכותו של הנישום לתכנן את צעדיו באופן שתשלום המס יהיה אופטימאלי, ובלשון **מ. שמגר**, נשיא בית המשפט העליון דאז (ע"א 4639/91) ***"עצם העובדה כי צדדים בחרו במבנה משפטי דל מיסים אינה מצביעה כי המבנה "מלאכותי" או "בדוי". זכותם - ואף חובתם - של מומחים בענייני מיסים לתכנן עסקאות משפטיות כך שלא תהיינה עתירות מס".***

אולם, זכות זו עומדת לנישום בתנאי שקיימת מהות כלכלית בביצוע העסקאות ושאין סוטים מכוונת המחוקק ותכלית החקיקה, בעת שמשתמשים בהקלה כזו או אחרת הקבועה בדין.

במטרה להגביר את האכיפה ולהיאבק **בתכנוני המס האגרסיביים**, במסגרת רפורמת המס השלישית (תיקון מס' 147 לפקודה), הוטלו קנסות גירעון ונקבעה חובת גילוי בגין תכנוני מס אגרסיביים, כדלהלן:

(א) שר האוצר הוסמך, במסגרת סעיף 131 לפקודה, לקבוע רשימת פעולות אשר לגביהם תחול חובת גילוי על ידי הנישום. אי מתן גילוי כאמור, תהווה עבירה פלילית.

(ב) תכנון מס אשר נקבע לגביו בשומה סופית שהינו בגדר "עסקה מלאכותית" (סעיף 86 לפקודה) יגרור הטלת קנס גירעון בשיעור של 30% מסכום המס שנחסך.

דין דומה נקבע בחוק מס ערך מוסף.

בחודש דצמבר 2006 אושרו תקנות מס הכנסה (תכנון מס החייב בדיווח) (הוראת שעה), התשס"ז-2006 ותקנות מע"מ (תכנון מס החייב בדיווח) (הוראת שעה), התשס"ז-2006 (להלן-"**התקנות**").

מרבית תכנוני המס הכלולים בתקנות (וכפועל יוצא חייבים בדיווח) מתייחסים לעסקאות בין צדדים קשורים.

להלן תמצית תכנוני המס החייבים בדיווח בהתאם לתקנות:

א. מס-הכנסה

- תשלום מאדם לקרובו (כהגדרתו בתקנות) בסך של 2 מיליון ש"ח לפחות בשל דמי ניהול (לרבות ייעוץ) אם בעקבות העברתם פחת סכום המס שהיה משתלם על התשלום האמור אלמלא הועבר לקרוב בשל אחד מאלה: (א) לקרוב הפסד הניתן לקיזוז, (ב) שיעורי המס החלים על הקרוב נמוכים משיעורי המס החלים על מעביר הסכום, (ג) ההכנסה בידי הקרוב פטורה ממס, (ד) ההכנסה בידי הקרוב אינה חייבת במס בישראל, או-(ה) התשלום אינו מהווה הכנסה בידי הקרוב (להלן: "נסיבות מס מופחת").

- מכירת נכס לקרוב, שיצרה הפסד בר קיזוז למוכר בסכום של 2 מיליון ש"ח לפחות, שקוזז כולו או חלקו בשנת המכירה או בתוך שנתיים שלאחר תום שנת המכירה.
- מכירת נכס בתוך 3 שנים מיום שהגיע בפטור ממס מקרוב, ובמכירתו לאחר מכן נוצר הפסד בר קיזוז (גם אם לא קוזז בפועל) בסכום של 2 מיליון ש"ח לפחות.
- מכירת נכס בתוך 3 שנים מיום שהגיע בפטור ממס מקרוב, ובמכירתו לאחר מכן נוצר רווח אשר קיזז הפסד קודם שהיה למוכר בסכום של 2 מיליון ש"ח לפחות.
- מחילת חוב לקרוב, על ידי חברה בסכום של 1 מיליון ש"ח לפחות, ובעקבות המחילה פחת סכום המס שהיה צריך להשתלם אילולא מחילת החוב, הואיל ולקרוב היו נסיבות מס מופחת.
- פירעון יתרת חובה בסכום של 1 מיליון ש"ח לפחות, של יחיד בעל מניות מהותי בחברה ברבעון האחרון של שנת המס, כאשר ברבעון העוקב גדלה יתרת החובה שלו ב-25% לפחות מהסכום שנפרע. לעניין זה, בעל מניות מהותי, כאמור בסעיף 88 לפקודה ואשר מחזיק 25% בחברה (במקום 10%) ולמעט החזקה במניות סחירות (להלן: "בעל מניות מהותי").
- רכישת אמצעי שליטה בחברה, אם התקיימו כל אלה בתקופה של 12 חודשים: (א) לרוכש או קרובו הומחתה זכות של אחר כלפי אותה חברה, ו- (ב) ההתחייבויות של החברה לאחר שולמה שלא במלואה על ידי רוכש אמצעי השליטה ("הרוכש") או על ידי מוכר אמצעי השליטה ("המוכר") ו- (ג) לחברה נוצר חוב כלפי הרוכש, הנובע מהזכות שהומחתה, בסכום העולה על סכום ההתחייבות ששולם על ידי המוכר או הרוכש, לפי העניין.
- רכישת 50% מאמצעי השליטה של חברה, כשלחברה הפסד בר קיזוז בסכום של 3 מיליון ש"ח לפחות.
- החזקה (או רכישה) של 25% או יותר מאמצעי השליטה בחברה תושבת חוץ כששיעור המס החל במדינת התושבות, נמוך מ-20%, וקבלת תקבולים מאותה חברה בשווי של מיליון ש"ח לפחות בידי בעל מניות מהותי.
- רכישה של 25% לפחות מאמצעי השליטה בחברה תושבת מדינת אמנה, שמעל 50% משווי נכסיה בישראל, במישרין או בעקיפין, או החזקה בחברה כאמור וקבלת תקבולים ממנה בשווי של מיליון ש"ח לפחות בידי בעל מניות מהותי.
- העברת הפסדים בסכום של 500,000 ש"ח לפחות, מחברה משפחתית לנישום המייצג שמקורם בתשלומים ששולמו לו, ונדרשו על-ידה כהוצאה.

ב. מיסוי מקרקעין

- התקשרות בעסקה למתן שירותי בניה או מתן שרותי מימון לבנייה, כשהתמורה מחושבת על-פי התמורה ממכירת המקרקעין.
- התקשרות לבנייה מאורגנת. דהיינו, התקשרות בין בעלים של מקרקעין לקבוצת רוכשים המתארגנת כקבוצה לבנייה על המקרקעין באמצעות גורם מארגן.

ג. מס ערך מוסף

- התקשרות לבנייה מאורגנת, כאמור בסעיף ב' לעיל.
- החזקת "עוסק" על-ידי מלכ"ר או מוסד כספי, במישרין או בעקיפין, בשיעור של 75% או יותר.

המונח חברה כולל לעניין התקנות גם חבר בני אדם אחר. התקנות יחולו על פעולות כאמור שיבוצעו בשנים 2009 – 2007. אין חובת דיווח כאשר התקבלה החלטת מיסוי בנושא, ולעניין מס שבח גם כאשר העסקה דווחה כמכירת זכות במקרקעין.

הדיווח על תכנוני המס בתחום מס הכנסה ומיסוי מקרקעין יבוצע במסגרת הדוח השנתי, החל מהדוח השנתי לשנת המס 2007 ואילו תכנוני המס בתחום מע"מ ידווחו במסגרת הדיווח התקופתי, ולראשונה מיום 15 ביולי 2007. להרחבה ראה גם חוזר מיסים 8.07 בדבר תכנוני מס החייבים בדיווח למע"מ.

יודגש כי תכנוני המס אשר מחייבים גילוי אינם בהכרח תכנוני מס "לא לגיטימיים". השאיפה להקטין את חבות המס באמצעות תכנון הינה לגיטימית ביסודה. תכנוני מס יוגדרו "לא לגיטימיים" רק במידה ואינם כלכליים ואינם מבוססים על לשון החוק. יתרה מכך, גם תכנון מס שאינו לגיטימי אינו בהכרח גורר סנקציות פליליות.

1.2 פרה רולינג (PRE-RULING)

במסגרת רפורמת המס השלישית עוגן בחקיקה מוסד הפרה רולינג בכל תחומי המס (מס הכנסה, מס שבח, מע"מ ועוד), בסעיפים 158ב' עד 158ו' לפקודה.

בקשה להחלטות מיסוי, למעט מע"מ ומס שבח, ניתן להגיש גם לאחר ביצוע העסקה, עד המועד החוקי להגשת דוח המס. בקשה להחלטות בנושא מע"מ ומס שבח יש להגיש טרם ביצוע הפעולה.

החלטת מיסוי תחייב הן את הנישום והן את רשות המיסים. הגשת הבקשה כרוכה בתשלום אגרה.

בחודש מרס 2007 פרסמה לאחרונה רשות המיסים לקט החלטות מיסוי שהתקבלו ברבעון השני של שנת המס 2006. הלקט כולל תמצית החלטות מיסוי בנושאים להלן: שינוי מבני - מיזוגים ופיצולים, שוק ההון, תגמול מבוסס מניות לעובדים, מיסוי מקרקעין ומיסוי בינלאומי (את החלטות המיסוי ניתן למצוא באתר הבית של המשרד ובאתר רשות המיסים).

אין עוררין כי פרסום החלטות המיסוי מהווה צעד חשוב נוסף בהגברת השקיפות, ההוגנות והאחידות של מערכת המס בישראל, כמו גם בצמצום אי הוודאות בנושא כדאיות ביצוע עסקאות.

1.3 מעבר לדיווח אחיד למס הכנסה (טופס 6111)

החל מהדוחות המוגשים למס הכנסה **לשנת 2005** יש לצרף נספח חדש לדוחות השנתיים – טופס 6111. בנספח זה יפרט כל עסק (לרבות עצמאי) את סעיפי הדוחות הכספיים (דוח רווח והפסד, מאזן, ודוח התאמה לצורכי מס).

גם לגבי שנת 2006 הוענקו הקלות לגבי חובת הדיווח באמצעות טופס זה, כך שהיא לא תחול על עסקים קטנים (מחזור נמוך מ – 300 אלפי ש"ח)* ועל מי שהגיש את הדוח עד לתום חודש אוגוסט 2007 (ללא תלות בגובה המחזור).

א. תחולת הטופס

הדרישה לדיווח אחיד חלה על כל בעלי העסקים (הן יחידים והן חברות), למעט החריגים להלן:
- מי שחל עליו סעיף 3(ז) לפקודת מס הכנסה (בעיקר מוסד ציבורי),
- בנקים, חברות ביטוח וחקלאים.
לענפים לעיל תקבע בעתיד מתכונת דיווח ספציפית, המתאימה למאפייניהם הייחודיים.

ב. מבנה הטופס

הטופס מהווה מפתח לדיווח מפורט של סעיפי הדוחות הכספיים. הטופס מורכב משלושה חלקים עיקריים – מאזן, דוח רווח והפסד ודוח התאמה לצורכי מס. יש להדגיש כי הטופס אינו מחליף כל דוח או טופס אחר.

להלן פירוט בדבר מבנה הטופס:

חלק א - דוח רווח והפסד – בחלק זה יפורטו הסעיפים התוצאתיים של העסק.

חלק ב - דוח התאמה לצורכי מס – בחלק זה יפורטו ההתאמות הנדרשות לצורכי מס הכנסה, בהתאם לפקודת מס הכנסה וחוקים אחרים. ההכנסה החייבת או ההפסד לתקופה יועברו לטופס 1214 או 1301, לפי העניין.

חלק ג - מאזן – בחלק זה יפורטו סעיפי המאזן של העסק (נכסים, התחייבויות והון עצמי).

מי שאינו עורך מאזן, אינו נדרש להגיש את חלק ג'.

ג. הגשת הטופס והדוחות למס הכנסה

תתאפשר הגשת הטופס באופן ממוכן. במקרים מסוימים אף תחול חובה להגיש את הטופס באופן ממוכן (הודעה מתאימה תצא על ידי רשות המיסים).

* מחזור לעניין זה, כמוגדר בהוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות), התשנ"ג- 1973. יש להדגיש כי מחזור בהוראות הנ"ל כולל מע"מ.

לשם קליטה יעילה ומהירה של הטופס, נבנתה בשע"מ מערכת ממוכנת למילוי הטופס וקליטתו ישירות ממשרדי המייצגים. יש לציין כי מרבית חברות התוכנה ערוכות כיום לייצא את קובץ החשבונות למחשבי מערכת המס במבנה קובץ מקודד ואחיד.

1.4 עצמאי או חברה בע"מ?

סוגיית אופן ההתאגדות – כחברה או כיחיד (עצמאי), הינה אחת הסוגיות הראשונות והמשמעותיות אשר ניצבת בפני יזם עם תחילת הפעילות העסקית, וממשיכה ומלווה אותו במסגרת ניהול והתפתחות העסק. סוגיה זו מורכבת מהיבטים שונים - היבטי מיסוי, היבטי מיצוב, הגבלת אחריות ועוד.

ברשימה זו נעמוד על האלמנטים העיקריים אשר כרוכים בהחלטה על אופן ההתאגדות, כדלהלן:

א. היבטי מיסוי - שיעור המס השולי המרבי החל בשנת 2007 על יחידים הינו 48% (כולל דמי ביטוח). לעומת זאת, שיעור מס החברות בשנת 2007 הינו 29% (בשנת 2008 – 27%).

במידה והיחיד מעוניין למשוך את רווחי החברה, שיעור המס הסופי בשנת 2007 הינו כ – 47% (מס חברות בתוספת מס על דיבידנדים או שכר).[*] יוצא איפוא, כי במידה והיחיד אינו מעוניין להשתמש במלוא רווחי הפעילות לצרכים אישיים, אלא, לדוגמה, להשקיע אותם בעסק (כגון, רכישת ציוד כדוגמת כלי רכב) קיימת עדיפות מבחינה מיסוית להתאגד כחברה. שהרי, רווחי חברה, טרם העברתם ליחיד, חייבים במס בשיעור של 29% בלבד (לעומת 48% בידי יחיד) - חסכון מס של כ-19%!

בהתאם לתיקון 147 לפקודת מס הכנסה ("**רפורמת המס השלישית**") יופחת שיעור מס החברות, עד לשיעור של 25% בשנת 2010. במקביל יופחת שיעור המס השולי. להלן פירוט שיעור מס חברות ושיעור המס הסופי על יחידים בעקבות רפורמת המס השלישית (*):

שנה	שיעור מס חברות (A)	שיעור מס לאחר חלוקה ליחיד (B) (**)	שיעור מס שולי (C)	הפרש טרם חלוקה ליחיד (C-A)	הפרש לאחר חלוקה ליחיד (C-B)
2006	31%	48.25%	49%	18%	0.75%
2007	**29%**	**46.75%**	**48%**	**19%**	**1.25%**
2008	27%	45.25%	47%	20%	1.75%
2009	26%	44.5%	46%	20%	1.50%
2010	25%	43.75%	44%	19%	0.25%

(*) קיימת הצעה להפחתה נוספת במדרגות המס על הכנסה מיגיעה אישית, בשנים 2008 ו- 2009. בהתאם להצעה, יופחתו שיעורי המס במדרגות 2-4 ולא יחול שינוי במדרגת המס הראשונה (10%) ובשיעור המס המקסימלי (44%).

(**) בהנחה שהיחיד הינו בעל מניות מהותי.

[*] בהנחה שהיחיד הינו בעל מניות מהותי.

אולם, יש לזכור כי התאגדות במסגרת חברה כרוכה בעלויות נוספות (רו"ח, עו"ד, אגרת שנתית לרשם החברות וכדומה). תוספת העלויות המינימלית מסתכמת בכ – 15,000 ש"ח לשנה (תלוי בהיקף פעילות העסק). ללמדך, נקודת האיזון בשנת 2007 הינה רווחים לא מחולקים, לפני מס ולאחר ניצול מדרגות המס הראשונות להכנסות מיגיעה אישית, בסך של לפחות כ - 80,000 ש"ח לשנה.

יש לציין כי תוספת העלויות נובעת בעיקר מהחובה של חברה לנהל ספרי חשבונות בשיטה הכפולה ולהגיש למס הכנסה דוחות כספיים המבוקרים על ידי רו"ח. במידה והיקף פעילות העסק, בהתאם להוראות מס הכנסה, מחייב ניהול ספרי חשבונות בשיטה הכפולה, תוספת העלויות בהתאגדות כחברה תפחת משמעותית. כפועל יוצא, במקרה כאמור, על פי רוב קיימת עדיפות לאגד את הפעילות העסקית במסגרת חברה.

בחירת אופן ההתאגדות כרוכה, מטבע הדברים, בהיבטי מיסוי נוספים, כגון, היקף מינוף העסק והזכאות לניכוי הוצאות מימון, מיסוי פיצויי פיטורים, הוראות קיזוז הפסדים ועוד. כך לדוגמה, בעוד חברה זכאית לנכות את מלוא הוצאות המימון הריאליות הכרוכות בפעילות העסק, יחיד רשאי לתבוע רק חלק מסוים מהוצאות המימון, למעט אם היחיד מנהל חשבונות בשיטה הכפולה. דוגמה נוספת, בעל שליטה אשר עובד בחברה (מתקיימים יחסי עובד-מעביד) זכאי עם הפסקת עבודתו לפיצויי פיטורים הפטורים ממס (עד סך של כ- 10 אלפי ש"ח לכל שנת עבודה).

מאידך, לדוגמה, חברה כפופה לבדיקות מחמירות יותר של רשות המיסים. כמו כן, חברה נדרשת לשלם מקדמות למס הכנסה, אף אם לחברה לא צפוי רווח בשנת המס (מקדמות על חשבון הוצאות עודפות).

ב. **הגבלת אחריות -** חברה בע"מ הינה ישות משפטית הנפרדת מבעליה. אחריות בעלי המניות בחברה בע"מ מוגבלת עד גובה הון המניות המונפק שטרם נפרע (זאת בתנאי שבעלי המניות פעלו בתום לב), להבדיל מיחיד אשר חייב באופן אישי לפעילות העסק. נושא הגבלת האחריות משמעותי מאוד בעסקים בהם לא כל השותפים פעילים, ובעסקים שפעילותם כרוכה בסיכון גבוה (כגון, קבלני בניין, אבטחה וכדומה).

יש לציין כי לא כל פעילות ניתן לאגד במסגרת חברה בע"מ, ובכך להגביל את היקף האחריות. לדוגמה, שירותי ראיית חשבון ועריכת דין לא ניתן לספק במסגרת חברה בע"מ, אולם, ניתן לספקם במסגרת חברה (להבדיל מחברה בע"מ).

ג. **מיצוב -** חלק ניכר מהציבור נוטה לחשוב כי חברה הינה מוסד מכובד והיקף פעילותה גדול יותר מעצמאי, מה שעשוי לסייע בפיתוח הפעילות העסקית. למותר לציין, כי הנחה זו של הציבור אינה בהכרח נכונה.

הרשימה לעיל מציגה את עיקרי השיקולים בבחירת אופן ההתאגדות – יחיד או חברה, אולם, היא אינה ממצה וקיימים נושאים נוספים (הן מיסויים והן אחרים) אותם יש לבחון טרם בחירת אופן ההתאגדות. כמו כן, רשימה זו יפה גם לשכירים אשר שוקלים לאגד את פעילותם במסגרת חברה. אולם, במקרה כאמור, בנוסף לאלמנטים לעיל, יש לבחון את השלכות אי תחולתם של דיני עבודה, כגון, זכאות לחופשה, דמי הבראה, פיצויים ועוד.

יישום ודגשים:

- ✓ ***יש לבחון אחת לתקופה האם מבנה ההתאגדות הינו אופטימלי.***
- ✓ ***שיקולי המס הינם חלק ממכלול רחב של שיקולים שיש לבחון בעת בחירת מבנה ההתאגדות.***
- ✓ ***כאשר נישום נדרש לנהל פנקסים בהתאם לשיטה הכפולה, על פי רוב קיימת עדיפות להתאגדות כחברה.***
- ✓ ***מהיבט שיעורי המס, יש לשקול לחיוב התאגדות כחברה במידה והרווח השנתי (לפני שכר בעל שליטה ולפני מיסים) הינו כ- 250 אלפי ש"ח.***
- ✓ ***מלבד שיעור המס המופחת על רווחים בלתי מחולקים, להתאגדות כחברה יתרונות מס נוספים.***

1.5 החשבונאות ודיני המס

פקודת מס הכנסה, החובקת מאות עמודים, והחקיקה הנלווית לעיתים אינן כוללות הוראות דיווח בסיסיות לצורך מס. כך לדוגמה, אין עוררין כי להכרה בהכנסה ולמדידת הכנסה השלכות משמעותיות על הרווח המדווח. ברם, בפקודת מס הכנסה אין כל התייחסות לנושא (למעט מספר מצומצם של חריגים). כך גם לגבי הכרה ומדידה של הוצאות.

בהעדר התייחסות ספציפית בדיני המס יש לפנות לכללי חשבונאות מקובלים. כך לדוגמה, בפס"ד דיקלה קובע השופט י. אנגלרד, כדלהלן: *"באין הוראות מחייבות בפקודה בדבר העיתוי הקובע* (לניכוי הוצאות מוכרות), *התשובה תימצא בכללי החשבונאות המקובלים על רואי חשבון".*

כתוצאה מההתפתחות הכלכלית המתמדת ומורכבותן וחדשנותן של העסקאות, היקף הנושאים לגביהם אין התייחסות ספציפית בדיני המס רק גדל עם חלוף הזמן. ללמדך, משקל כללי החשבונאות בקביעת ההכנסה החייבת של תאגידים (כמו גם יחידים) גדל משמעותית בעשור האחרון.

בחודש נובמבר 2005 החליטה הוועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן - "**הוועדה**") על אימוץ גורף של התקינה הבינלאומית, כך שהחל מהרבעון הראשון של שנת 2008 הדוחות הכספיים של חברות ציבוריות ייערכו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומי (להלן גם: "**IFRS**"). לאור החלטת הועדה, כאמור, הוחלט אף **לאפשר אימוץ מוקדם** של התקינה הבינלאומית, החל מיום 31 ביולי 2006, כך שכל ישות תוכל לערוך את הדוחות הכספיים המתפרסמים

לאחר 31 ביולי 2006 לפי ה- IFRS. חברות פרטיות, לעת עתה, אינן נדרשות (אך רשאיות) לאמץ את התקינה הבינלאומית.

אימוץ התקינה הבינלאומית בישראל הינו בגדר מהפכה בדיווח הכספי של תאגידים ומשול להחלפת שפה. כפועל יוצא, אימוץ התקינה הבינלאומית בישראל צפוי להשפיע משמעותית על הדיווח הכספי של תאגידים, וכפועל יוצא על היבטי המיסוי.

להלן נפרט מספר דוגמאות להשפעת אימוץ התקינה הבינלאומית על מיסוי תאגידים:

- **מעבר למדידה על פי שווי הוגן**

המהות העיקרית של אימוץ התקינה הבינלאומית הינה מעבר למדידה של נכסים והתחייבויות לפי שווי הוגן. כך לדוגמה, תקן בינלאומי מס' 40 בדבר נדל"ן להשקעה מאפשר למדוד נדל"ן מניב לפי שווי הוגן ולזקוף את ההפרשים לדוח רווח והפסד (כך גם תקן חשבונאות ישראלי מס' 16 שתחילתו מיום 1 בינואר 2007).

במגזרים מסוימים, כגון, מגזר הנדל"ן המניב, אימוץ התקינה הבינלאומית עשוי להביא לגידול משמעותי בהון העצמי וברווח המדווח. רווחים אלה (משערוך) אינם חייבים במס הכנסה וניתן יהיה לחלקם כדיבידנד (בכפוף להוראות חוק החברות).

- **הכרה ומדידה של הכנסה**

פקודת מס הכנסה אינה קובעת כללים להכרה ולמדידה של הכנסה (למעט מספר מצומצם של חריגים, ראה, לדוגמה, סעיפים 8א, 8ב ו- 8ג לפקודת מס הכנסה), והפסיקה בנושא אימצה, ככלל, את כללי החשבונאות.

במסגרת אימוץ התקינה הבינלאומית, פורסם בישראל תקן 25 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בדבר הכנסות (להלן גם: "**התקן**" או "**תקן מס' 25**") שתחילתו מיום 1 בינואר 2006. תקן מס' 25 קובע עקרונות להכרה ולמדידה של הכנסה ממכירת טובין, מתן שירותים ומשימוש של אחרים בנכסי החברה (ריבית, דיבידנד ותמלוגים).

לעניין הכרה בהכנסה התקן אינו כולל שינויים משמעותיים ביחס לפרקטיקה הנוהגת, זאת בניגוד למדידה של הכנסה. בעבר, על פי רוב, תאגידים נהגו למדוד הכנסה על פי סכום התמורה הנקוב, גם כאשר אין העברת מזומנים במועד העסקה.

בהתאם לתקן 25, הכנסה תימדד לפי השווי ההוגן של התמורה שהתקבלה או שתתקבל. כך לדוגמה, מכירת טובין (או מתן שירותים) באשראי החורג מהמקובל בענף כוללת במהות שתי עסקאות - מכירת טובין ועסקת מימון. בהתאם, נדרש התאגיד לפצל את תמורת המכירה. הסכום שייוחס למכירת טובין

(או הספקת שירותים) יוכר כהכנסה במועד מסירת הטובין (ובהתקיים התנאים להכרה בהכנסה) וסכום המימון יוכר כהכנסה על פני תקופת האשראי.

לדוגמה, פירמה מכרה טובין תמורת 1,100 אלפי ש"ח, והעניקה ללקוח אשראי לשנה, אשר אינו נושא ריבית או הפרשי הצמדה. שיעור הריבית השנתית במשק הינו 10%. במקרה כאמור, במועד מסירת הטובין תוכר הכנסה בסך של 1,000 אלפי ש"ח (=1,100/1.1) והיתרה, בסך 100 אלפי ש"ח, תוכר על פני תקופת האשראי.

- **פיצול אגרות חוב להמרה**

אגרות חוב להמרה כוללות במהות שני רכיבים - רכיב הוני (אופציה) ורכיב התחייבותי (אג"ח סטרייט). בהעדר כללים בפקודת מס הכנסה לפיצול אגרות חוב להמרה, כאמור, יש ליישם כללי חשבונאות מקובלים. בעבר, בהתאם לגילוי דעת מס' 53 של לשכת רואי חשבון בישראל, אגרות חוב להמרה טופלו כמקשה אחת, בהתאם לסבירות ההמרה.

בהתאם לתקן חשבונאות מס' 22 בדבר מכשירים פיננסים: גילוי והצגה (להלן: "**תקן מס' 22**"), שתחילתו מיום 1 בינואר 2006, יש לסווג בנפרד את הרכיב ההוני והרכיב ההתחייבותי בהתאם לשווים ההוגן. כל אחד מהרכיבים יטופל בהתאם. לאמור, התמורה המיוחסת לרכיב ההוני תיכלל בהון העצמי ואילו התמורה המיוחסת לרכיב ההתחייבותי תטופל כהתחייבות.

כתוצאה מכך, יחול גידול בהוצאות המימון שיוכרו בדוחות הכספיים הואיל ותיוחס פרמיה נמוכה יותר לרכיב ההתחייבותי (או ניכיון גבוה יותר).

- **עסקאות גידור**

לאופן סיווגה של עסקה, כעסקת גידור או לאו, עשויה להיות השפעה משמעותית על תוצאות המיסוי (לרבות, שיעור המס, קיזוז הפסדים ועיתוי ההכרה ברווח או בהפסד).

סעיף 101א(א)(6) לפקודת מס הכנסה מסמיך את שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע לעניין ניירות ערך הנסחרים בבורסה ולעניין עסקאות עתידיות, בין היתר, הוראות למקרים בהם תיחשב עסקה עתידית כעסקת גידור. שר האוצר טרם השתמש בסמכותו כאמור.

בישראל אין פרסום מקצועי בנושא והפרקטיקה מבוססת בעיקר על התקינה האמריקנית הישנה (תקן אמריקני מס' 52 (FAS)). הדרישות של התקינה הבינלאומית לסיווג עסקה כעסקת גידור מחמירות שבעתיים, ביחס לפרקטיקה המקובלת כיום בישראל. כפועל יוצא, עם אימוץ התקינה הבינלאומית בנושא (לגבי חברות ציבוריות, לכל המאוחר 1 בינואר 2008) עסקאות אשר מוגדרות כיום כ"עסקאות גידור" לא בהכרח יקיימו את דרישות התקינה הבינלאומית לסיווגן כאמור.

- **מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים**

כאשר נרכשת פעילות עסקית, ייחוס התמורה לנכסים ולהתחייבויות של הפעילות הנרכשת, ככלל, ולסכום שמיוחס למוניטין ולנכסים בלתי מוחשיים, בפרט, כרוך בקשיים.

להבחנה בין מוניטין לבין נכסים בלתי מוחשיים, על פי רוב, השפעה משמעותית על תוצאות המיסוי. רווח הון בידי יחיד ממכירת מוניטין (שלא שולם בעד רכישתו) חייב במס בשיעור של עד 20% (ולגבי חברה - 25%), יהא אשר יהא המועד בו צמח הרווח. לעומת זאת, רווח הון ממכירת נכס אחר, שנרכש לפני 1 בינואר 2003, יחולק לינארית ויחויב במס, כדלהלן: החלק שנצמח לפני 1.1.2003 חייב במס בהתאם לשיעורי המס ה"רגילים" ואילו הרווח שנצמח לאחר מועד זה חייב במס בהתאם לשיעור מס רווח הון. לא זו בלבד, תקנה 1 לתקנות מס הכנסה (שיעור פחת למוניטין), התשס"ג-2003, מתירה ניכוי פחת בגין מוניטין (בשיעור של 10% לשנה). לעומת זאת, לנכסים בלתי מוחשיים אחרים לא נקבעו שיעורי פחת, ועל כן, לכאורה, לא ניתן להפחיתם לצורכי מס (לעניות דעתנו, ניתן לדרוש בניכוי הוצאות פחת בגין נכסים בלתי מוחשיים, לאור הפסיקה המודרנית ותכלית החקיקה).

בפסק דין שרון (ע"א 7493/98, ע"א 7543/98, ע"א 5321/98, ע"א 5936/98, ע"א 7479/98, ע"א 6690/99, שלמה שרון ואחרים נ' פקיד שומה - יחידה ארצית לשומה) אימץ בית המשפט את שיטת השארית, הנהוגה בחשבונאות, לחישוב ערכו של מוניטין. בהתאם לשיטה זו, תמורת העסקה מיוחסת לשווים ההוגן של הנכסים וההתחייבויות המזוהים של הפעילות הנרכשת והיתרה היא המוניטין של הפעילות.

בחודש מרץ 2006 פורסם תקן חשבונאות מס' 20 המחודש בדבר הטיפול החשבונאי במוניטין ובנכסים בלתי מוחשיים של חברה מוחזקת (להלן: "**תקן 20 המחודש**"), אשר תחילתו מיום 1 בינואר 2006. תקן 20 המחודש מבהיר כי יש לייחס עודפי עלות לנכסים בלתי מוחשיים המקיימים את התנאים להכרה בנפרד בדוחות הכספיים (כגון, תיקי לקוחות, סודות מסחריים וכדומה).

כתוצאה מכך, צפוי גידול בהכרה של נכסים בלתי מוחשיים בדוחות הכספיים ולצורך מס, על חשבון המוניטין.

יישום:

- ✓ ***חברות ציבוריות נדרשות לבחון את השפעת אימוץ התקינה הבינלאומית על חבות המס.***
- ✓ ***חברות פרטיות נדרשות לבחון אימוץ התקינה הבינלאומית כחלק מתכנון מס.***
- ✓ ***במקרים רבים כללי החשבונאות מאפשרים לבחון בין מספר אלטרנטיבות חשבונאיות. במקרים כאמור, יש לבחון את היבטי המיסוי של כל אחת מהאלטרנטיבות.***

פרק ב: מיסוי חברות

2.1 שיעור מס חברות

בשנת 2007 שיעור מס החברות בישראל הינו 29%. בהתאם לתיקון 147 לפקודת מס הכנסה ("**רפורמת המס השלישית**") יופחת שיעור מס החברות, עד לשיעור של 25% בשנת 2010.

להלן שיעור מס החברות החל משנת 2005:

שנת המס	שיעור מס החברות
2005	34%
2006	31%
2007	**29%**
2008	27%
2009	26%
2010 ואילך	25%

יש לציין כי גם לאחר הפחתת שיעור מס החברות אין פער משמעותי בין שיעור המס על רווחים מחולקים בחברה (מס חברות בתוספת מס על דיבידנד) לבין שיעור המס השולי המירבי על יחידים. כך לדוגמה, בשנת 2010 שיעור המס הכולל על רווחי חברה הינו 43.75% (מס חברות בשיעור של 25%, במשולב עם מס בשיעור של 25% על דיבידנד לבעלי שליטה). במקביל, שיעור המס השולי המירבי של יחידים בשנת 2010 הינו 44% (פער של 0.25% בלבד).

יישום:

- ✓ ***בחן דחיית הכנסות והקדמת הוצאות - ההפחתה הנ"ל בשיעור מס חברות מהווה תמריץ לאמור.***
- ✓ ***בחן את מבנה ההתאגדות - ראה סעיף 1.4 לעיל.***

2.2 ביטול סעיף 6 לחוק התאומים והרחבת אי תחולת החוק *

במסגרת רפורמת המס השלישית בוטל סעיף 6 לחוק התיאומים (תחילה – 1.1.06). למן מועד תחילת התיקון מיסוי ניירות ערך סחירים יקבע, לגבי כלל החברות, בהתאם לחלק ה' לפקודה. אולם, לא חל שינוי בשיעור המס לחברות עסקיות על רווחים מניירות ערך סחירים (שיעור מס חברות) ושיעור המס החל על רווחי הון אחרים. **להרחבה בנושא ראה פרק 2.3.7 להלן – מיסוי שוק ההון.**

במקביל, תוקן סעיף 27 לחוק התיאומים העוסק באי תחולת החוק על נישומים מסוימים, כך שלמן שנת 2006 החזקת ניירות ערך סחירים לא תחייב החלת חוק התיאומים. כך לדוגמה, חברה אשר אין לה הכנסה מעסק ואינה דורשת בניכוי הוצאות מימון אינה חייבת (אולם, רשאית) להחיל את חוק

* לאחרונה פורסם תזכיר חוק לביטול חוק התיאומים, החל משנת 2008.

התיאומים, אף אם ברשותה ניירות ערך סחירים. דוגמה נוספת, משנת 2006 חברת מעטים, החייבת לנהל את פנקסי חשבונותיה לפי תוספת ה' להוראות ניהול פנקסים (מקצועות חופשיים) ושאינה דורשת בניכוי הוצאות מימון, רשאית לא להחיל את חוק התיאומים, אף אם ברשותה ניירות ערך סחירים.

2.3 רווחי הון ושבח מקרקעין

2.3.1 מיסוי רווחי הון ושבח מקרקעין (למעט ני"ע סחירים)

במסגרת הרפורמות במס הכנסה (תיקון מס' 132 ו- 147 לפקודה) ותיקון 50 לחוק מיסוי מקרקעין הופחתו שיעורי המס החלים על רווחי הון ושבח מקרקעין, ממס חברות לשיעור מס מקסימאלי של 25%.

ההפחתה בשיעור המס אינה רטרואקטיבית. לגבי רווחי הון, שיעור המס המופחת חל מיום 1 בינואר 2003, ולגבי שבח מקרקעין - 7 בנובמבר 2001 (להלן ביחד: "**יום התחילה**").

לגבי נכסים שנרכשו לפני יום התחילה, נדרש לחלק את הרווח (או השבח) לתקופות השונות. הרווח שנצבר עד מועד התחילה יחויב במס בהתאם לשיעורי המס הרגילים (לגבי חברה -29% בשנת 2007) ואילו הרווח שנצבר ממועד זה ואילך יחויב במס בהתאם לשיעור המס המופחת – 25% לגבי חברות.

בשם הפשטות והנוחות המנהלית נקבע כי תבוצע חלוקה לינארית של הרווח. בהתאם לשיטה זו אם, לדוגמה, נכס נרכש שנתיים לפני יום התחילה ונמכר שלוש שנים לאחר יום התחילה, הרווח (או השבח) יחולק ויחויב במס כדלהלן: 2/5 חייב במס בהתאם לשיעורי המס הרגילים ואילו היתרה (3/5) חייבת במס בהתאם לשיעור המס המופחת. יצוין כי האמור אינו מתייחס למיסוי רווחי הון מניירות ערך סחירים (ישראלים וזרים).

שיטה זו ביסודה אינה כלכלית ולוקה בחוסר צדק, הואיל ואין בה התייחסות למועד צמיחת השבח בפועל. כפועל יוצא, ובהתאם לפסיקה המודרנית (כגון, פס"ד עינבר היכלי יופי לכלה, פס"ד קלס ופס"ד אינטר בילדינג), מקום בו הטכניקה הנ"ל יוצרת עיוות מס משמעותי ניתן לחלק את הרווח (או השבח) על בסיס כלכלי (בכפוף לכך שקיים מידע מהימן בדבר שווי הנכס ביום התחילה). **ראה גם להלן פס"ד פוליטי.**

<u>יישום</u>:

- ✓ ***לאור ההפרש המשמעותי בין שיעור מס חברות לשיעור מס רווחי הון, יש לבחון סיווג עסקאות כהוניות.***

2.3.2 פס"ד פוליטי – חלוקה של שבח מקרקעין ורווחי הון על בסיס כלכלי

בהחלטה תקדימית שהתקבלה בועדת ערר (ו"ע 5002/05) נקבע כי שבח מקרקעין יחולק לתקופות המיסוי השונות על בסיס כלכלי, ולאו דווקא על בסיס לינארי (כפי שלכאורה מחייב החוק). מהחלטה זו ניתן אף להקיש על אופן חלוקת רווחי הון לתקופות המיסוי השונות. לעניין זה נציין כי בפס"ד ויסברוט (ו"ע 1180/06) אשר פורסם לאחרונה ננקטה גישה שונה מפס"ד פוליטי, לפיה משקבע המחוקק במפורש את שיטת החישוב אין לסטות ממנה. לעניות דעתנו, גישה המפרשת דווקנית-לשונית את החוק, אינה תואמת את העקרונות שנקבעו על ידי בית המשפט העליון בפסקי הדין השונים (ראה לדוגמה, פס"ד קלס).

<u>יישום</u>:

בעסקאות בהן נמכר נכס שנרכש לפני מועד התחילה (7 בנובמבר 2001 לגבי מקרקעין ו- 1 בינואר 2003 לגבי נכסים אחרים) יש לבחון האם החישוב הלינארי יוצר עיוות מס משמעותי (ככל שמועד רכישתו של הנכס מוקדמת יותר כך עיוות המס האפשרי גדול יותר). אם כן, יש לשקול חישוב המס על בסיס כלכלי. כמו כן, יש לבחון הגשת דוחות מתקנים, לגבי עסקאות שדווחו לרשות המיסים ולגביהן אין שומות סופיות.

2.3.3 שיעורי מס שבח – מקרקעין שנרכשו מיום 7.11.01 - 31.12.03

במימוש מקרקעין בישראל שנרכשו החל מיום 7.11.01 ועד 31.12.02 תינתן למוכר הנחה בשיעור של 20% מהמס. בגין מקרקעין כאמור שנרכשו בשנת 2003 תינתן הנחה בשיעור של 10% מהמס. הכל בכפוף לתנאים המפורטים בחוק מיסוי מקרקעין.

2.3.4 מס מכירה

מכירת מקרקעין שנרכשו לאחר 7.11.01 ומכירת דירות מגורים שהן מלאי עסקי לא חייבת במס מכירה. בחודש אוקטובר 2007 פורסמה **הצעת** חוק ההסדרים לשנת 2008 לפיה יבוטל מס המכירה לגבי עסקאות שבוצעו מיום 1 באוגוסט 2007 (להרחבה ראה חוזר מיסים 17.07). צפוי כי ההצעה בנושא הנ"ל תאושר.

2.3.5 מס רכישה

רכישה של מקרקעין חייבת במס רכישה בשיעור של 5% משווי הרכישה. מס הרכישה משולם על המקרקעין ללא ציוד נלווה (כגון, מערכות למיזוג אויר). לפעולות מסוימות ניתנו הקלות במס רכישה. כגון, לגבי רכישת דירת מגורים.

2.3.6 שיעורי מס על נכסים "היסטוריים"

לגבי נכסים, לרבות מקרקעין בישראל, שנרכשו עד שנת המס 1948 שיעור המס המקסימלי הינו 12%. לגבי נכס שנרכש בשנת המס 1949 עד 1960 לא יעלה המס על 12% מרווח ההון ועוד 1% לכל שנה, משנת המס 1949 ועד לשנת הרכישה. החל בשנת המס 2005, ייוסף לשיעור המס דלעיל, 1% לכל שנת מס, או חלק ממנה, ובלבד ששיעור המס לא יעלה על שיעור המס ה"רגיל". לגבי מקרקעין בישראל, הביטול ההדרגתי של שיעורי המס ההיסטוריים יחול על חברה שהכנסתה מעסק ולגבי יחיד שקיבל זכות במקרקעין בפירוק חברה כאמור.

בחודש אוקטובר 2007 פורסמה **הצעת** חוק ההסדרים לשנת 2008 במסגרתה מוצע לבטל באופן הדרגתי את שיעורי המס ההיסטוריים גם לגבי נישומים אחרים, החל משנת 2009 (**להרחבה ראה חוזר מיסים 17.07**).

2.3.7 מיסוי שוק ההון

2.3.7.1 שיעורי מס

להלן ריכוז שיעורי המס בשוק ההון (*)

הכנסה	עד ליום 31.12.05		מיום 1.1.06	
	חברה עסקית (**)	חברה בלתי עסקית	חברה עסקית (**)	חברה בלתי עסקית
רווח הון מניירות ערך סחירים	מס חברות	15% או 10%	מס חברות	25% (***)
דיבידנד (שאינו ממפעל מאושר)	פטור	פטור	פטור	פטור
דיבידנד מחברה תושבת חוץ	25%	25%	25%	25%
ריבית (****)	מס חברות	מס חברות	מס חברות	מס חברות

(*) בכפוף להוראות המעבר והתחילה של תיקון מס' 132 לפקודה (הרפורמה במס).

(**) חברה בתחולת חוק התיאומים.

(***) על מלוא הרווח שנצמח ממימוש ניירות ערך בשנת 2006 ואילך.

(****) למעט ריבית בגין אג"ח שהונפקו לפני 8 במאי 2000.

2.3.7.2 קיזוז הפסדים

א. חברות עסקיות

הפסדים מניירות ערך סחירים שמומשו עד תום שנת 2005 ולא קוזזו - ניתנים לקיזוז אך ורק כנגד רווחי הון מניירות ערך הנסחרים בבורסה.

הפסדים <u>שוטפים</u> מניירות ערך סחירים שמומשו בשנת 2006 ואילך - ניתנים לקיזוז, כדלהלן:

- כנגד רווח הון ריאלי מנכס בישראל או בחו"ל (בין מנייר ערך סחיר ובין אם לאו ולרבות שבח מקרקעין), ו-
- כנגד הכנסות מדיבידנד וריבית מאותו נייר ערך, ו -
- כנגד הכנסות מדיבידנד וריבית מניירות ערך אחרים, ובלבד ששיעור המס החל על הריבית או הדיבידנד שקיבלה החברה לא עולה על 25%. המשמעות המעשית הינה שעד לשנת 2010 (הפחתת שיעור מס החברות ל- 25%) לא ניתן לקזז הפסדי הון כנגד הכנסות ריבית אשר חייבות במס בהתאם לשיעור מס חברות.

הפסדים <u>מועברים</u> מניירות ערך סחירים שמומשו בשנת 2006 ואילך - ניתנים לקיזוז כנגד רווח הון ריאלי (לרבות שבח מקרקעין) מנכס בישראל או בחו"ל (בין מנכס סחיר ובין אם לאו).

הפסד הון מנכס בחו"ל יקוזז תחילה כנגד רווח הון מנכס בחו"ל.

החל משנת 2006 הפסדים עסקיים מועברים יקוזזו אך ורק כנגד הכנסות מעסק או רווח הון בעסק. המונח "רווח הון בעסק" נתון לפרשנות. בחודש מרץ 2007 ניתן על ידי בית המשפט המחוזי פס"ד בעניין מודול בטון (עמ"ה 1053/05, חב' מודול בטון השקעות בתעשייה בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים) (להלן: **פס"ד**). פס"ד עסק, בין היתר, בפרשנות המונח "רווח הון בעסק" וקבע כי יש לפרש את המונח "רווח הון בעסק" מתוך הקשר רחב של המושג "עסק". כך לדוגמה, לדעתנו, רווח הון ממימוש נייר ערך סחיר אשר מהווה חלק מההון החוזר של העסק הינו בגדר "רווח הון בעסק". כמו כן, מכירת השקעה בחברה מוחזקת אשר שימשה את העסק בייצור הכנסתו ומהווה חלק אינטגרלי מהשקעותיו היצרניות הינה בגדר רווח הון בעסק.

ב. חברות בלתי עסקיות

חברות בלתי עסקיות הינן חברות מחוץ לתחולת פרק ב' לחוק התיאומים (לפני ביטולו של סעיף 6 לחוק). הפסדים ממימוש ניירות ערך יקוזזו על ידי חברות בלתי עסקיות בדומה להוראות החלות על יחידים **(ראה סעיף 4.4.3.2).**

<u>הערות ויישום:</u>

- ✓ ***אין מניעה ראשית לקזז הפסדים מועברים משנים קודמות ורק לאחר מכן הפסדים שוטפים.***
- ✓ ***יש לבחון מימוש ניירות ערך שגלום בהם הפסד בתום שנה, במידה ולחברה רווח אשר כנגדו ניתן לקזז את ההפסד.***
- ✓ ***בית המשפט אימץ גישה כלכלית רחבה לפרשנות המונח רווח הון בעסק. ניתן להקיש מהחלטה זו למקרים אחרים, כגון: רווח הון מניירות ערך סחירים אשר מהווים חלק מההון החוזר של העסק, לדעתנו, הינו בגדר "רווח הון בעסק".***

2.4 פחת

2.4.1 פחת כלכלי

בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, עלות הונית שנועדה לרכישת נכס קבוע אינה מוכרת כהוצאה במועד התהוותה, אלא מוכרת כהוצאה לשיעורין, על ידי הפחתה של חלק מן הנכס בכל שנה, וזאת בהתאם לבלאי הכלכלי שלו.

לעומת זאת, הפחת המיסוי נקבע במסגרת החוק, כשיעור קבוע מהנכס. שיעורי הפחת בחוק אינם בהכרח מייצגים את התבלות הנכס, לאמור, את הפחת הכלכלי. בהתאם לעמדת רשות המיסים, שיעורי הפחת הקבועים בחוק אינם ניתנים לסתירה, אף אם אינם תואמים את הפחת הכלכלי של הנכס.

עמדה זו של רשות המיסים הופרכה. בפסק דין עינבר (עמ"ה 1022/99, עינבר, היכלי יופי לכלה 1986 בע"מ נ' פקיד שומה ת"א 3) נקבע שלא ייתכן כי שיעורי הפחת שנקבעו בתקנות יכול שיהיו מנותקים מן המציאות הכלכלית של הנכס. לאמור, הפחת הקבוע בתקנות מס הכנסה הינו בגדר חזקה בלבד. במידה ושיעורי הפחת בתקנות אינם תואמים את התבלות הנכס ניתן לקבוע שיעור פחת אחר.

<u>יישום:</u>

תאגידים, כמו גם יחידים, נדרשים לבחון האם שיעורי הפחת בתקנות מס הכנסה תואמים את הפחת הכלכלי של נכסי התאגיד. במידה וקיים פער משמעותי בין הפחת הכלכלי לפחת המיסוי יש לבחון הכרה בהוצאות פחת בהתאם לפחת הכלכלי של הנכס.

2.4.2 פחת מואץ לציוד

במסגרת רפורמת המס השלישית התפרסמו תקנות מס הכנסה (פחת מואץ לציוד שנרכש בתקופה הקובעת) (הוראת שעה) התשס"ה – 2005 (להלן: "**התקנות**") המעניקות בתנאים מסוימים, כמפורט להלן, פחת בשיעור של 100% על ציוד שנרכש בתקופה שמיום 1.7.2005 ועד ליום 31.12.2006 לפעילות מזכה.* ציוד מוגדר לעניין זה כמכונות או ציוד, ורכב עבודה שאינו משאית.

להטבה הנ"ל זכאים נישומים שעיקר פעילותם בשנת המס היא פעילות מזכה, ועיקר הכנסתם בשנת המס היא הכנסה מפעילות מזכה. הכנסה מזכה מוגדרת כפעילות ייצורית בישראל ובלבד שהפעילות העיקרית איננה פעילות של אריזה, מסחר, תחבורה או הובלה, החסנה ומתן שירותים בתחומים מסוימים, וכן הפעלת בית מלון בישראל.

שיעורי הפחת הינם כדלהלן:

(א) ציוד שנרכש מיום 1.7.2005 ועד ליום 31.12.2005 – בשנת המס 2005 ינוכה פחת "רגיל". בשנת המס 2006 יותר ניכוי פחת בשיעור של 100% ממחירו המקורי של הציוד, בהפחתת הסכום שהיה ניתן לניכוי בשנת המס 2005.

(ב) ציוד שנרכש מיום 1.1.2006 ועד ליום 31.12.2006 – בשנת המס 2006 ינוכה פחת "רגיל". **בשנת המס 2007** יותר ניכוי פחת בשיעור של 100% ממחירו המקורי של הציוד, בניכוי הסכום שהיה ניתן לניכוי בשנת המס 2006.

יש לציין כי בתקנות נכללו מספר הוראות "אנטי תכנוניות".

2.5 בסיס הדיווח למס הכנסה – מצטבר או מזומן

תאגידים, ככלל, נדרשים לדווח למס הכנסה על פי כללי חשבונאות מקובלים, לאמור - בסיס צבירה. בהתאם לשיטה זו הכנסות והוצאות התאגיד מוכרות במועד התהוותן (אשר אינו זהה בהכרח למועד התקבול או התשלום).

כחריג לכלל, בהתאם לועדת הפסיקה של נציבות מס הכנסה מחודש מרץ 2005, חברות שירותים (אשר אין להן מלאי עסקי) רשאיות לדווח למס הכנסה על בסיס מזומן (גם אם הדוחות הכספיים ערוכים על בסיס מצטבר). בהתאם לשיטה זו, הכנסות והוצאות התאגידים מוכרות במועד התקבול או התשלום, לפי העניין.

לאמור, חברות אשר נוהגות להחזיק מלאי עסקי נדרשות לדווח על בסיס מצטבר, ואילו, חברות אשר מספקות שירותים ואינן מחזיקות מלאי עסקי רשאיות (אך לא חייבות) לדווח על בסיס מזומן.

* ביום 15 בנובמבר 2006 אישרה ועדת הכספים הארכה של תקופת ההטבה עד ליום 31 בדצמבר 2006 (במקום 30 בספטמבר 2006).

<u>יישום:</u>

- ✓ ***חברות שירותים, כאמור, נדרשות לבחון את בסיס הדיווח אשר יביא לחבות מס מינימלית – בסיס מזומן או בסיס מצטבר. יודגש כי לא בהכרח שדיווח על בסיס מזומן הינה השיטה האופטימלית. כך לדוגמה, הפרשות בגין תביעות תלויות לא תוכרנה כהוצאה לצורך מס בחברות המדווחות על בסיס מזומן.***
- ✓ ***מומלץ לחברות המדווחות על בסיס מזומן להקדים את מועד התשלום לספקים ולעובדים לשנת המס 2007 ולדחות תקבולים מלקוחות לשנת המס 2008.***

2.6 הוצאות המוכרות על בסיס מזומן

להלן עיקרי סוגי ההוצאות המוכרות על בסיס מזומן, אף אם החברה מדווחת על בסיס צבירה. הוצאות כאמור מומלץ לשלם בשנת המס 2007.

- הוצאות סוציאליות (קופות גמל, קרנות השתלמות וכדומה).
- פיצויי פיטורים.
- דמי הבראה וחופשה.
- הוצאות בשל תושבי חוץ.
- הוצאות בשל בעלי שליטה **(ראה גם פרק 3.4 להלן – עלויות בקשר לבעל שליטה).**
- תרומות למוסדות ציבוריים מוכרים.

2.7 רכבי תאגיד הרשומים ע"ש נהג הרכב

מחירם של כלי רכב הרשומים על שם תאגיד נמוך בעשרות אחוזים ממחירם של כלי רכב זהים הרשומים על שם אדם פרטי. מסיבה זו (בעיקר) לא אחת נרשמים רכבי תאגיד במרשם רשות הרישוי על שם אדם פרטי (בעל השליטה בתאגיד, מנהל בתאגיד וכדומה).

בחודש אוגוסט 2007 פרסם היועץ המשפטי החלטה, המתקנת עמדה קודמת של רשות המיסים, לפיה רשות המיסים לא תכיר ברכב בבעלות תאגיד במידה והרכב לא נרשם ע"ש התאגיד במרשם רשות הרישוי. תחולת ההחלטה הינה לגבי כלי רכב שירכשו החל מיום 1 בספטמבר 2007. היועץ המשפטי מבסס החלטתו על דברי בית המשפט העליון בפס"ד סהר (רע"א 5379/95) בו מציין בית המשפט את חשיבות הרישום. עם זאת, בית המשפט חוזר ומציין כי הרישום הינו דקלרטיבי בלבד (ולא קונסטיטוטיבי).

עמדה זו של רשות המיסים, לדעתנו, אינה הולמת את דיני הקניין. בהתאם לסעיף 2 לחוק המיטלטלין, התשל"א- 1971, הבעלות על מיטלטלין היא הזכות להחזיק ולהשתמש בהם ולעשות בהם כל דבר וכל עסקה. לאמור, הבעלות אינה דורשת רישום (בניגוד לגבי בעלות במקרקעין). כמו כן, בהתאם לסעיף 33 לחוק המכר, התשכ"ח- 1968, הבעלות במיטלטלין עוברת במסירת הממכר לרוכש ואינה טעונה רישום כלשהו. תקנות התעבורה, התשכ"א- 1961, מחייבות רישומו של כלי רכב ובעליו במרשם רשות הרישוי. אולם, בפסיקה נקבע כי רישום הבעלות במשרדי הרישוי הינו דקלרטיבי (הצהרתי) בלבד - רישיון הרכב משמש כראיה לכאורה לזהותם של הבעלים ולא יוצר את הבעלות על הנכס.

כפועל יוצא, לדעתנו, ובהתאם לעמדת רשות המיסים טרם ההחלטה, הרישום אינו בהכרח מעיד על הבעלות. בעליו ה"אמיתיים" של הנכס זכאי להטבות המס הקשורות בנכס (כגון, ניכוי הוצאות מתייחסות), וחייב בחובות המס הקשורים בנכס, כגון, זכאות רשות המיסים לעיקול הנכס.

יחד עם זאת, כאמור, על התאגיד להוכיח מבחינה מהותית כי הרכב הרשום ע"ש אדם פרטי הינו בבעלות תאגיד. בהתאם לעמדת נציבות מס הכנסה טרם ההחלטה (כפי שפורסמה בתוספת מס' 1 להוראת ביצוע 90/6) הפעולות והנהלים הנדרשים לשם הוכחת הבעלות הקניינית בנכס, במקרים כאמור, הינם כדלהלן:

א. התאגיד יציין בביאורים לדוחות הכספיים כי הרכב הוא בבעלותו, אף על פי שהוא רשום על שם אדם פרטי במשרד הרישוי.

ב. התאגיד ינהג ברכב כנכס בבעלותו לכל דבר ועניין. כך לדוגמה, מחד, ידרוש התאגיד בניכוי את הוצאות רכב, ומאידך, יזקוף, במידת הצורך, שווי שימוש לעובד בגין רכב צמוד וישלם מקדמות בגין הוצאות עודפות.

ג. התאגיד נדרש להוכיח כי הרכב משמש בפועל לצורך פעולותיו או, לחלופין, הוא בשימושו של עובד בתאגיד.

ד. על התאגיד והאדם על שמו רשום הרכב במשרד הרישוי להצהיר, תוך 30 יום ממועד רכישת הרכב, כי הבעלות הקניינית ברכב הינה של התאגיד, למרות האמור במשרד הרישוי, ושהרכב משמש את התאגיד לצורך פעילותו.

ה. הצדדים יצהירו כי ידוע להם שבמידה ויראו את הרכב כנמצא בבעלות התאגיד, לרשות המיסים תהיה הזכות לעקלו, או לפעול כל פעולה אחרת לצורך גביית מיסים שהתאגיד חייב לשלמם או יהיה חייב לשלמם. כמו כן, יצהירו הצדדים כי הם מסכימים שרשות המיסים תודיע למשרד הרישוי שהרכב הוא בבעלות קניינית של התאגיד.

במידה ולא הוכיח התאגיד כי הרכב בבעלותו ובשימושו (לרבות שימוש של אדם הפעיל בתאגיד), יראו בכספי התאגיד אשר שימשו לרכישת ולתפעול הרכב, כמשיכת כספים על ידי האדם אשר הרכב בבעלותו. לאמור, יראו במשיכת הכספים ובהוצאות אשר דרש התאגיד בניכוי כמשכורת או כדיבידנד, לפי העניין, בידי בעל הרכב.

יצויין כי גם לעניין מע"מ אין נפקות לאופן רישום הרכב במשרד הרישוי. לאמור, תאגיד רשאי לדרוש ניכוי מס תשומות בגין רכישת רכב כאמור ובגין הוצאות אחזקה שוטפות, במידה והשימוש ברכב הינו לצורכי עסקי התאגיד (אשר עסקאותיו חייבות במע"מ) וחשבוניות המס מוצאות ע"ש התאגיד (הכול בכפוף להוראות חוק מע"מ והתקנות שהותקנו על פיו בנושא ניכוי מס תשומות). יצוין כי בהתאם לחוק מס ערך מוסף, ככלל, לא ניתן לנכות מס תשומות ברכישת (לרבות יבוא) "רכב פרטי", לרבות רכב מסחרי קטן (כמוגדר בתקנות מע"מ), זאת אף אם הרכב משמש לצורך עסקי. אולם, ניתן לנכות מס תשומות בגין הוצאות רכב שוטפות (כגון, דלק ואחזקה) אשר שימשו לצורך עסקי. כמו כן, מכירת רכב "פרטי", אשר לא ניתן היה לנכות את מס התשומות ברכישתו, פטורה ממע"מ בהתאם לסעיף 31(4) לחוק מע"מ.

<u>יישום:</u>

- ✓ ***לדעתנו, כאמור, עמדת רשות המיסים אינה הולמת את דיני הקניין ואין מניעה שרכב בבעלות תאגיד יירשם במרשם רשות הרישוי ע"ש נהג הרכב/בעל המניות בתאגיד.***
- ✓ ***האמור לעיל יפה גם לעניין נכסים אחרים (למעט מקרקעין).***
- ✓ ***לצורך הוכחת הבעלות על הרכב מומלץ ליישם את הנחיות רשות המיסים טרם ההחלטה, המפורטות לעיל ובתוספת להוראת ביצוע מס' 90/6.***

2.8 חברה משפחתית וחברה שקופה

א. כללי

חברה משפחתית, כמו גם חברה שקופה, הינה פיקציה מיסוית-משפטית. מההיבט המשפטי, חברה משפחתית (כמו גם חברה שקופה) הינה חברה לכל דבר ועניין, ואילו לצורכי מס החברה שקופה. לאמור, על רווחיה חלים שיעורי המס והטבות המס של היחיד.

תכלית הפיקציה המיסוית הנ"ל הינה לאפשר ליחידים לבחור את משטר המס הנוח להם (חברה או עצמאי) ובמקביל לשמור על היתרונות המשפטיים והאחרים הגלומים במסגרת התאגדות כחברה (כגון, פיקוח ומיתוג). **ברם, המאפיינים הייחודים של הפיקציה המיסוית הנ"ל מהווים כר נרחב לתכנוני מס.**

במסגרת תיקון מס' 132 לפקודת מס הכנסה נקבע, כי יבוטל מעמד החברה המשפחתית ויוחל מבנה התארגנות חדש של "חברה שקופה" (סעיף 64א1 לפקודה). אולם, ההוראות בדבר חברה שקופה וביטול מעמד החברה המשפחתית תכנסנה לתוקף רק מיום כניסתן לתוקף של כל התקנות על פי סעיף 64א1 לפקודה. עד כה טרם נקבעו התקנות כאמור, ונראה כי גם לגבי שנת המס 2008 ימשיכו לחול ההוראות לגבי חברה משפחתית.

ב. חברה משפחתית

בהתאם לסעיף 64א' לפקודת מס הכנסה חברה משפחתית הינה חברה שכל בעלי מניותיה הם בני משפחה מדרגה ראשונה (ראה סעיף 76(ד)(1) לפקודה). רווחיה (או הפסדיה) של חברה משפחתית מיוחסים לבעל המניות שהוא בעל הזכות לחלק הגדול ביותר של רווחי החברה או שהוא אחד מבעלי הזכויות לחלקים השווים הגדולים ביותר ברווחים בה ("נישום מייצג").

לאמור, בחברה משפחתית הרווחים נזקפים לבעל מניות אחד (הנישום המייצג) וחייבים במס בהתאם לשיעור המס החל עליו ובהתחשב בהטבות המס להן הוא זכאי.

בקשה לסיווג חברה כחברה משפחתית יש להגיש תוך 3 חודשים מיום התאגדות החברה (אם זו חברה חדשה) או עד חודש לפני תחילת שנת המס (להודעה יש לצרף טופס מס' 2585 אותו ניתן להוריד באתר רשות המיסים). חברה רשאית לחזור בה מבקשתה להיחשב כחברה משפחתית עד למועד הגשת הדוח השנתי לרשויות המס.

עקרונות כללים במיסוי חברה משפחתית:

- הנישום המייצג חייב במס על הכנסות החברה בהתאם לשיעורי המס החלים עליו ובהתחשב בהטבות המס להן הוא זכאי. כך לדוגמה, נכה שהוא נישום מייצג זכאי לפטור ממס, לפי סעיף 9(5) לפקודה, על הכנסותיו מחברה משפחתית (פס"ד יהושע הלוי). דוגמה נוספת, הכנסות משכר דירה למגורים פטורות ממס בכפוף לתנאים ותקרה שנקבעו בחוק (פס"ד נטע עצמון).
- הכנסות חברה משפחתית אשר יוחסו לנישום המייצג אינן חייבות בדמי ביטוח לאומי ובדמי ביטוח בריאות. החבות בדמי ביטוח, אם בכלל, תיווצר בעת חלוקת ההכנסות כדיבידנד, בהתאם למבחנים הכלליים לחיוב הכנסות מדיבידנד בדמי ביטוח. לעניין זה יצוין כי **בהצעת** חוק ההסדרים לשנת 2008 (מחודש אוקטובר 2007) מוצע לקבוע כי הכנסה של חברה משפחתית וחברה בית תחויב בדמי ביטוח בשנת המס שבה הופקה ההכנסה, ולא במועד חלוקת הרווחים בפועל.
- הכנסות מדיבידנד בידי חברה משפחתית חייבות במס (בהתאם לשיעור המס החל על היחיד). דיבידנד אשר מחלקת חברה משפחתית פטור ממס.
- תשלומי גמל ומענק פרישה לבעלי מניות אינם מותרים בניכוי לחברה משפחתית, בגין השנים שבהן סווגה כחברה כזו. במקביל, הם אינם מהווים הכנסה בידי בעלי המניות.
- בפסיקה נקבע כי הפסדים שנוצרו בחברה טרם סיווגה כמשפחתית לא ניתנים לקיזוז כנגד הכנסותיו של הנישום המייצג.

יתרונות כלליים במיסוי חברה משפחתית:

- לגבי הכנסות החייבות בשיעור מס מופחת בידי יחיד (כגון, הכנסות משוק ההון, רווחי הון, שבח מקרקעין) קיים יתרון משמעותי להתאגדות כחברה משפחתית. הואיל וההכנסות הנ"ל יחויבו במס בהתאם לשיעורי המס החלים על היחיד ודיבידנד שחילקה חברה משפחתית פטור ממס.
- הפסדים בידי חברה משפחתית ניתנים לקיזוז כנגד הכנסות הנישום המייצג. כך לדוגמה, ניתן לסווג חברה שבנכסיה גלומים הפסדים כחברה משפחתית ובעת מימוש הנכסים ניתן יהיה לקזזם כנגד הכנסות הנישום המייצג.
- סיווג מלוא רווחי החברה המשפחתית לנישום המייצג (ולא לבעלי המניות לפי חלקם) מהווה כר נרחב לתכנוני מס ומאפשר לבעלי המניות לנצל הטבות מס מיוחדות להן עשוי להיות זכאי הנישום המייצג.

ג. חברה שקופה

במסגרת הרפורמה במיסוי ישיר (2002) נקבע כי יבוטל מעמד החברה המשפחתית ויוחל מבנה התארגנות חדש - "חברה שקופה". מבנה זה, חברה שקופה, ככלל, דומה לחברה משפחתית, למעט לעניין ייחוס הרווחים - בחברה שקופה ייוחסו רווחי החברה לכל בעלי המניות בחברה לפי חלקם ברווחים (זאת בניגוד לחברה משפחתית, בה מיוחסים הרווחים לנישום המייצג בלבד).

בניגוד לסיווג כחברה משפחתית, סיווג כחברה שקופה ניתן רק בתוך 60 ימים מיום התאגדות החברה.

ההוראות בדבר חברה שקופה וביטול מעמד החברה המשפחתית, כאמור, תיכנסנה לתוקף רק מיום כניסתן לתוקף של כל התקנות על פי סעיף 1א64 לפקודה. עד כה טרם נקבעו התקנות כאמור, ונראה כי גם לגבי שנת המס 2008 ימשיכו לחול ההוראות לגבי חברה משפחתית.

בהתאם להוראות המעבר, חברה רגילה שהתאגדה לפני 4 באוגוסט 2002 וסווגה כחברה משפחתית בשנת 2003 ואילך תחדל מלהיות חברה משפחתית ביום כניסתו לתוקף של סעיף 1א64 (חברה שקופה). להערכתנו, צפויות הקלות בהוראת המעבר לעיל.

יישום:

- ✓ ***תכלית סעיף 64א, כאמור, הינו לעודד פעילות עסקית במסגרת חברות. בפועל, החברה המשפחתית מהווה כר נרחב לתכנוני מס, בעיקר בקשר לקיזוז הפסדים, ניצול הטבות המס של היחיד, משיכת רווחים צבורים בחברה, מחילות חוב ועוד.***
- ✓ ***בקשה לסיווג חברה כמשפחתית, לגבי שנת המס 2008 ואילך, יש להגיש עד ליום 30 בנובמבר 2007.***[*]

[*] קיימת פרשנות לפיה ניתן להגיש את הבקשה עד ליום 31 בדצמבר 2007, אולם, פרשנות זו, למיטב ידיעתנו, אינה תואמת את עמדת רשות המיסים.

פרק ג: מיסוי בעלי שליטה

3.1 משיכות בעלים

בגין משיכות בעלים יש לזקוף ריבית ו/או הפרשי הצמדה לפי סעיפים 3(ט) או 3(י) לפקודה, לפי העניין, בספרי המלווה והלווה. הריבית והפרשי ההצמדה חייבים במע"מ.

אי זקיפת ריבית כאמור תגרור זקיפת ריבית רעיונית ואיסור ניכוי הוצאות המימון בידי מקבל ההלוואה.

במידה ומקבל ההלוואה הינו בעל שליטה יחיד, מס הכנסה עשוי לטעון כי משיכות הבעלים הינן דיבידנד או הכנסות שכר, ובהתאם, לחייב את בעל השליטה במס. לאור האמור, יש לערוך הסכם הלוואה בכתב, המפרט את תנאי ההלוואה ואת הביטחונות שהעמיד בעל השליטה לחברה בגין ההלוואה. כמו כן, יש לבחון פירעון ההלוואות לקראת תום שנת המס.

במקרים רבים, לצורך החזר משיכות בעלים, נוטל בעל השליטה הלוואות מצדדים שלישים (כגון, תאגידים בנקאיים) אשר מובטחים בערבות של החברה. פקידי השומה, לעיתים, טענו כי עסקאות כאמור הן בגדר עסקה מלאכותית. טענה זו נשללה לאחרונה על ידי בית המשפט העליון בפס"ד חזן, בו נקבע כי עסקאות כאמור אינן בגדר "עסקה מלאכותית", בהתאם לסעיף 86 לפקודה.

3.2 הלוואות בעלים

טרם רפורמת המס השלישית הפרשי הצמדה בגין הלוואות בעלים היו פטורים ממס בידי בעל שליטה יחיד (בכפוף לתנאים שנקבעו בתקנות מס הכנסה). במסגרת רפורמת המס השלישית תוקן סעיף 9(13) לפקודה, כך שהן הפרשי הצמדה והן הפרשי שער בגין הלוואה של יחיד לתאגיד (לרבות תאגיד בשליטתו) פטורים ממס הכנסה. בכדי למקסם את ההטבה הנ"ל (הוצאות מוכרות לתאגיד ופטור ממס ליחיד), יש לשקול שינוי תנאי ההלוואות שנטל התאגיד מבעלי שליטה יחידים, כך שתהיינה צמודות למט"ח או למדד המחירים לצרכן, כגבוה.

כמו כן, יש לבחון מתן (או נטילת) הלוואות לחברות קשורות. למותר לציין כי בגין נטילת הלוואה כאמור, ובגין כל הסכם מהותי אחר עם צד קשור, נדרש תיעוד בכתב.

3.3 דמי ניהול והשתתפות בהוצאות

הסכמי דמי ניהול עם צדדים קשורים "זוכים" לבחינה מדוקדקת של רשות המיסים. להלן מספר עקרונות שנקבעו בפסיקה לניכוי דמי ניהול המשולמים לחברה קשורה:

א. יש לערוך הסכם בכתב.

ב. יש לפרט את הבסיס הכלכלי לחיוב החברה בדמי ניהול, ולקבוע את החיוב בהתאם.

ג. מומלץ לפצל את שירותי הניהול לקטגוריות, כגון, השתתפות בהוצאות משרד, השתתפות בהוצאות ניהול, בונוסים ועוד.

ד. בכל מקרה לא יותרו בניכוי דמי ניהול בסכום העולה על הנדרש לצורך ייצור ההכנסה.

3.4 עלויות בקשר לבעל שליטה

בכדי שעלויות בקשר לבעל שליטה יוכרו כהוצאה לתאגיד, יש לשלמם עד תום שנת המס, או לחילופין על בעל השליטה לדווח על ההכנסה בשנת המס העוקבת ועל התאגיד לנכות מס במקור מהתשלום עד שלושה חודשים מתום שנת המס.

3.5 מיסוי הכנסות ורווחים מהון בידי בעל מניות מהותי

א. שיעורי מס

במסגרת רפורמת המס השלישית הוטלו הגבלות והחמרות על הכנסות ורווחי הון של אדם מחברה בה הוא בעל מניות מהותי (הגדרה חדשה לבעל שליטה בסעיף 88 לפקודה).

להלן ריכוז שיעורי המס החלים על הכנסות אדם מישות בה הינו <u>בעל מניות מהותי</u>:

הכנסה	עד ליום 31.12.05		מיום 1.1.06	
	יחיד	חברה	יחיד	חברה
רווח הון מניירות ערך סחירים	15% או 10%	מס חברות (*)	25% או 20%(**)	מס חברות
דיבידנד (שאינו ממפעל מאושר)	25%	פטור	25%	פטור
רווח הון אחר (***)	25%	25%	25%	25%
דיבידנד מחברה תושבת חוץ	25%	25%	25%	25%
ריבית	מס שולי	מס חברות	מס שולי	מס חברות

(*) לגבי חברה מחוץ לחוק התיאומים (לפני פרסומו של תיקון 147)– בהתאם לשיעורי המס החלים על יחידים.

(**) בכדי "לשמר" את שיעורי המס טרם התיקון ניתן היה לבצע מכירה רעיונית בחודש דצמבר 2005. מכירה כאמור חייבה בתשלום מס מיידי, במידה וקיים רווח. יודגש, כי שיעור המס שיחול הינו בהתאם לשיעור המס התקף במועד המימוש (או המכירה הרעיונית). לאמור, חלוקת הרווח אינה לינארית.

(***) לגבי נכסים שנרכשו לפני 1 בינואר 2003 ("היום הקובע") (למעט מוניטין שלא שולם בעד רכישתו – ראה פרק 3.6 להלן) שיעור המס יחושב כדלהלן: (א) בגין רווח הון עד ליום הקובע – שיעור מס חברות או שיעור מס שולי, לפי העניין, ו-(ב) בגין רווח הון מהמועד הקובע ואילך – יחולו שיעורי מס בהתאם לטבלה לעיל. ראה גם לעיל פס"ד פוליטי – חלוקה של רווחי הון על בסיס כלכלי.

ב. מועד קביעת המעמד של יחיד כבעל מניות מהותי

בעל מניות מהותי הינו מי שמחזיק במישרין או בעקיפין לבדו או יחד עם אחר, **ב- 10% לפחות** באחד או יותר מסוג כלשהוא של אמצעי השליטה בחבר בני אדם. להגדרת "יחד עם אחר" ו"אמצעי שליטה", ראה סעיף 88 לפקודה. למועד בחינת מעמדו של יחיד, כבעל מניות מהותי או לאו, עשויה להיות השפעה משמעותית על החבות במס. לעניין רווח הון והכנסות מדיבידנד, נקבע כי הבחינה תיעשה ביום מכירת המניות או קבלת הדיבידנד, לפי העניין, ובתקופה של 12 חודשים שקדמו למכירה. לעניין הכנסות ריבית, לא נקבע מועד בחינת המעמד.

לעניין קיזוז הפסדים ומיסוי הכנסות יחידים בשוק ההון, ראה פרק 4.4.3 מיסוי שוק ההון.

3.6 מיסוי מוניטין שנצמח

רווח ההון בידי חברה ממכירת מוניטין שלא שולם בעד רכישתו (מוניטין שנצמח) חייב במס בשיעור של 25% (ללא חלוקה לינארית של הרווח).

רווח הון בידי יחיד ממכירת מוניטין חייב במס החל משנת 2006 בשיעור של 20%, ללא חלוקה לינארית של הרווח. לעומת זאת, רווח הון בידי יחיד ממכירת **מניות** שנרכשו לפני 1 בינואר 2003 ("היום הקובע") יחושב כדלהלן: (א) בגין רווח ההון עד ליום הקובע – שיעור מס שולי, ו-(ב) בגין רווח ההון מהמועד הקובע ואילך –מס של בשיעור 25%, בידי בעל מניות מהותי, ומס בשיעור של 20% בידי יחיד אחר.

יש לציין כי כיום רכישת מוניטין (בתמורה) מזכה את הרוכש בפחת שנתי בשיעור של 10%. לצורך סיכול תכנוני מס נקבע כי שיעור הפחת הנ"ל אינו חל אם הרכישה נעשתה מקרוב, כהגדרתו בסעיף 105יא לפקודה או מתושב חוץ, אלא אם כן הוכח להנחת דעתו של פקיד השומה שהרכישה היתה חיונית לצורך ייצור ההכנסה ונעשתה בתום לב ומטעמים עסקיים בלבד.

יישום:

במכירת פעילויות המאוגדות במסגרת חברה ושנרכשו או הוקמו לפני 1 בינואר 2003, יש לבחון כדאיות מכירת הפעילות וייחוס תמורה למוניטין, להבדיל ממכירת מניות החברה.

3.7 חישוב נפרד לבני זוג העובדים בעסק משותף

סעיף 66(ד) לפקודה קובע חזקות בהן יש לראות את מקורות ההכנסה של בני זוג כתלויים זה בזה, ומשום כך לא להתיר חישוב מס נפרד לבני הזוג, כדלהלן: הכנסת בן הזוג באה מעסק של בן הזוג השני, או מחברה אשר בה יש לבני הזוג זכות בהנהלה או 10% מזכויות ההצבעה. אלא אם כן, לבן-הזוג היתה הכנסה מהחברה זמן סביר, ולא פחות משנה לפני הנישואין או 5 שנים לפני שלבן-הזוג השני היתה בה זכות כלשהיא.

תכלית החזקות לעיל הינה למנוע הפחתת מס בלתי נאותה, על ידי העסקה "פיקטיבית" או בשכר לא סביר של בן זוג.

לפני כשנתיים, **בפס"ד קלס**, קבע ביהמ"ש העליון כי החזקות דלעיל אינן חזקות חלוטות, אלא חזקות הניתנות לסתירה. לאמור, הנישום יכול להוכיח לפקיד השומה כי למרות קיומם של החזקות דלעיל, לא קיימת תלות במקורות ההכנסה, ומשכך זכאים בני הזוג לחישוב מס נפרד.

העובדה שבן זוג התקבל לעבודה בשל הקשר עם בן זוגו אין בה לבדה כדי להוכיח תלות במקורות הכנסה. כאשר העסקתו של בן הזוג חיונית לתפעול העסק והכנסתו סבירה (ביחס לבעל תפקיד דומה בעסק) זכאים בני הזוג לחישוב נפרד. לשם כך יש לבחון, בין היתר, את התפקיד של בן הזוג בעסק, הכשרתו המקצועית, ניסיונו המקצועי ועוד.

במסגרת סעיף 66(ה) לפקודה נקבע כי ניתן לבצע חישוב נפרד בגין הכנסות בני זוג, **אף אם קיימת תלות במקור הכנסתם**, עד לתקרה בסך של 41,880 ש"ח (בשנת 2006 – 42,000 ש"ח), בהתקיים התנאים להלן:

א. היקף עבודה משמעותי של כל אחד מבני הזוג בעסק - לפחות 36 שעות עבודה בשבוע, במשך תקופה של עשרה חודשים או יותר בשנת המס.

ב. לבני הזוג אין הכנסה נוספת מעסק או מעבודה.

ג. נמסרה הודעה לפקיד השומה <u>חודש לפחות</u> לפני תחילתה של התקופה שבעדה נתבע החישוב הנפרד של המס. לפקיד השומה סמכות להאריך מועד זה.

בני זוג אשר בחרו להחיל את ההטבה הנ"ל, לא יהיו זכאים לנקודות זיכוי בהתאם לסעיפים 38 ו- 39 לפקודה.

<u>יישום:</u>

- ✓ ***בני זוג העובדים בעסק משותף נדרשים לבחון האם קיימת תלות במקורות הכנסתם.***
- ✓ ***כאשר קיימת תלות במקורות ההכנסה של בני הזוג ומתקיימים התנאים לעיל, יש לפנות לרשות המיסים בבקשה לחישוב נפרד (עד לתקרה לעיל) עד ליום 30 בנובמבר.***

פרק ד: מיסוי יחידים

4.1 מדרגות הכנסה ושיעורי מס

בהתאם לרפורמת המס השלישית (תיקון מס' 147 לפקודה) יופחתו בהדרגה שיעורי המס על יחידים במהלך שנות המס 2006- 2010 (להרחבה ראה גם חוברת המשרד "**רפורמת המס השלישית**").

להלן מדרגות מס הכנסה (למעט דמי ביטוח לאומי ובריאות) לשנת המס 2007 (*):

הכנסה	שיעור המס	מס בכל שלב	הכנסה מצטברת	מס מצטבר
ש " ח	%	ש " ח	ש " ח	ש " ח
עד 51,240	10	5,124	51,240	5,124
39,960 הבאים	21	8,392	91,200	13,516
45,720 הבאים	29	13,259	136,920	26,775
59,640 הבאים	35	20,874	196,560	47,649
226,680 הבאים	36	81,605	423,240	129,254
מעל 423,240	48			

(*) לאחרונה פורסמה הצעה להפחתה נוספת של שיעורי המס על הכנסה מיגיעה אישית, באופן הדרגתי, בשנים 2008 ו- 2009. ההפחתה הנ"ל, ככל שתאושר, מתווספת להפחתה שנקבעה במסגרת תיקון מס' 147 לפקודה. במקביל, מוצע להעלות את שווי השימוש לרכב צמוד ולהחיל מס הכנסה שלילי (ראה להלן).

הערות:

- שלושת מדרגות המס הראשונות (10%, 21% ו -29%) חלות על הכנסה חייבת מיגיעה אישית ועל הכנסה חייבת של יחיד שמלאו לו 60. אחרת, שיעור המס שיחול בשלושת המדרגות הראשונות (עד 136,920 ש"ח לשנה) הינו 30%.
- שלושת מדרגות המס הראשונות לא יחולו אם לא נוהלו ספרי חשבונות קבילים.
- הכנסה מיגיעה אישית כוללת סכום המתקבל בידי אדם, או בידי מי שהיה בן זוגו בעת פטירתו, מדמי שכירות מהשכרת נכס ששימש בידיו להפקת הכנסה מיגיעה אישית מעסק או ממשלח יד, במשך 10 שנים לפחות לפני תחילת ההשכרה.

4.2 מס הכנסה שלילי (הצעת חוק)

ביום 27 בנובמבר 2007 אישרה ועדת הכספים של הכנסת הצעה להחלת מס הכנסה שלילי לשכירים ועצמאים. שנת הזכאות הינה 2007 לגבי שכירים ושנת 2008 לגבי עצמאיים.

להלן תמצית תנאי הזכאות לקבלת מס הכנסה שלילי, כפי המבוססים על פרסומי משרד האוצר:

- היקף ההכנסה ממנה יהיו זכאים עובדים למס הכנסה שלילי הינו 45% משכר המינימום, כ-1,725 ש"ח כיום.

- עובד שלו 1 עד 2 ילדים יהיה זכאי לתוספת של עד 275 ש"ח לחודש. עובד עם 3 ילדים ומעלה יהיה זכאי לתוספת של עד 400 ש"ח לחודש.
- גיל הזכאות לקבלת מס הכנסה שלילי הינו 23. דהיינו, רק מגיל זה ואילך תהיה זכאות לקבלת מס הכנסה שלילי, בכפוף לפרמטרים האחרים המצוינים בהצעת החוק.
- עובדים מגיל 55 ומעלה זכאים למס הכנסה שלילי, אף אם אין להם ילדים או שילדיהם מעל גיל 19, בכפוף לתנאים הקבועים בחוק. גובה הקצבה של מס הכנסה שלילי, במקרה של עובדים מעל גיל 55, כאמור, יהיה בהתאם לגובה הקצבה של אדם שיש לו 2-1 ילדים.
- שנת המס בגינה יהיו זכאים עובדים למס הכנסה שלילי הינה 2007.
- מעסיקים יוכלו למסור את הדיווחים הממוחשבים והמקוונים עד ל-30 בחודש יוני 2008. בהתאם, התשלום הראשון יידחה עד ליום 1 באוקטובר 2008.
- התשלום בגין מס הכנסה שלילי יחולק ל-4 תשלומים שווים כל שנה ויועבר ישירות לידי חשבונות הבנק של העובדים.

גם עצמאים זכאים למס הכנסה שלילי, בכפוף לעקרונות הבאים:

- שנת המס הראשונה בגינה ינתן מס הכנסה שלילי לעצמאיים הינה 2008, לעומת שנת 2007 לשכירים.
- הדוחות השנתיים לשנת המס 2008 יוגשו באופן מקוון למס הכנסה, ללא כל חריג.
- הסכום המגיע כמס הכנסה שלילי לא יינתן כקצבה, כפי שייעשה במקרה של שכירים, אלא ייצבר לזכות העצמאי, כזיכוי ממס בשנת המס העוקבת.
- במקרה שעצמאי יימצא מתחת לסף המס במשך 4 שנים מתום שנת המס המזכה, או לחילופין לא יוכל לנצל את הזיכוי ממס במשך התקופה האמורה, יוכל העצמאי בהתאם לבחירתו לקבל 75% ממס ההכנסה השלילי שנצבר לזכותו, כמענק.
- ככלל, במקרה של עצמאי שהוא גם שכיר, הכנסתו הגבוהה יותר היא זו שתקבע האם מסלול הזכאות יהיה כשכיר או כעצמאי.

4.3 שווי נקודות זיכוי לשנה

נקודת זיכוי אחת	2,136 ש"ח
2.25 נקודות זיכוי (גבר)	4,806 ש"ח
2.75 נקודות זיכוי (אשה תושבת ישראל)	5,874 ש"ח

4.4 מיסוי הכנסות ורווחים מהון

4.4.1 מיסוי רווחי הון (למעט ני"ע סחירים ושבח מקרקעין)

בשנת 2005 רווחי הון (למעט שבח מקרקעין ורווח הון ממקרקעין בחו"ל) בידי יחיד, ככלל, חייבים במס בשיעור של 25% (לגבי נכסים שנרכשו קודם ליום 1 בינואר 2003 – שיעור מס משוקלל - חלוקה לינארית של הרווח). במטרה ליצור אחידות בשיעורי המס על הכנסות הנובעות מהון ליחידים (רווח הון, ריבית, דיבידנד וכדומה) נקבע, במסגרת רפורמת המס השלישית, כי החל מיום 1 בינואר 2006 רווחי הון (למעט שבח מקרקעין ורווח הון ממקרקעין בחו"ל) בידי יחיד (שאינו בעל מניות מהותי) יחויבו במס בשיעור של 20% (לגבי נכסים שנרכשו קודם ליום 1 בינואר 2003 - שיעור מס משוקלל - חלוקה לינארית של הרווח). ראה גם **לעיל פס"ד פוליטי** – חלוקת רווחי הון לתקופות השונות על בסיס כלכלי.

הכנסות ריבית ורווחי הון **ממכשירים שקליים** (כגון, אגרות חוב שקליות) חייבות במס, החל משנת 2006, בשיעור של 15% (לרבות על אשראי חוץ בנקאי).

הפחתת שיעור המס בגין רווח הון ממימוש מקרקעין בחו"ל, לרבות רווח הון ממכירת מניות בחברה שעיקר נכסיה מקרקעין בחו"ל, חלה משנת 2007.

לגבי מקרקעין בישראל, הפחתת שיעור המס ל- 20% חלה משנת 2007 ואילך, לגבי הרווח שנצבר מיום 7.11.01.

המשמעות המעשית של התיקון הנ"ל הינה הפחתת שיעור המס על יחידים (למעט בעל מניות מהותי) ממכירת נכסים שאינם סחירים. לגבי הכנסה מאפיקי השקעה המנוהלים שלא על ידי מוסדות בנקאיים שיעור הפחתת המס הינו משמעותי יותר - משיעור מס שולי (עד 48% כיום) ל- 20% (או 15%).

להלן ריכוז שיעורי מס רווח הון בידי יחיד, לפני ואחרי, רפורמת המס השלישית (*):

מועד רכישה	מכירות עד 31 בדצמבר 2005	מכירות מיום 1 בינואר 2006
נכסים שנרכשו לפני 31.12.02	חלוקה לינארית של הרווח. רווח שנצבר עד 31.12.02 – מס שולי. רווח שנצבר מיום 1.1.03 – 25%.	חלוקה לינארית של הרווח. רווח שנצבר עד 31.12.02 - מס שולי. רווח שנצבר מיום 1.1.03 – 20%.
נכסים שנרכשו מיום 1.1.03	25%	20%

(*) הטבלה דלעיל אינה מתייחסת למיסוי ניירות ערך סחירים, מוניטין שנצמח, מס שבח, רווח הון ממקרקעין בחו"ל ומיסוי בעל מניות מהותי (**למיסוי בעל מניות מהותי ראה פרק 3.5**).

יישום:

- ✓ ***לאור ההפרש המשמעותי בין שיעור מס רווחי הון לבין שיעור המס על הכנסות פירותיות, יש לבחון סיווג עסקאות כהוניות.***
- ✓ ***יש לבחון חלוקת רווחי הון לתקופות המיסוי השונות, כאשר הדבר רלוונטי, על בסיס כלכלי.***

4.4.2 שבח מקרקעין

4.4.2.1 תמצית שיעורי המס

בשנת 2007 הופחת שיעור מס שבח ל - 20%, לגבי מלוא הרווח שנצבר לאחר 7.11.01 (שיעור מס שבח עד תום שנת 2006 הינו 25%, לגבי הרווח שנצבר מיום 7.11.01).

לאור התיקונים הרבים בחוק מס שבח, להלן מספר דגשים ביחס לשיעורי המס החלים על יחידים בגין מימוש מקרקעין בישראל:

- מקרקעין שנרכשו מיום 7.11.01 חייבים במס בשיעור של עד 25% בשנים 2005 ו- 2006, ובשיעור מס של עד 20% משנת 2007 ואילך.*
- מקרקעין שנרכשו לפני 7.11.01 חייבים במס כדלהלן: בגין הרווח שנצבר עד 7.11.01 – מס שולי (48% כיום ו-44% בשנת 2010) ובגין הרווח שנצבר ממועד זה ואילך – עד 20% (בשנים 2005 ו-2006 עד 25%).
- שיעור המס המירבי על מקרקעין היסטוריים, מקרקעין שנרכשו בין השנים 1948 ל-1960, הינו בין 12% ל-24%. יצוין כי במסגרת חוק ההסדרים לשנת 2008 מוצע לבטל את שיעורי המס המופחתים לנכסים שנרכשו עד ליום 31 למרס 1961 (מס שבח בשיעור של 12% לנכס שנרכש עד וכולל שנת המס 1948 ותוספת מס בשיעור של 1% לכל שנה עד מקסימום של 24%). תחילת התיקון המוצע הינו משנת 2009.
- יחיד שרכש מקרקעין בתקופה שמיום 7.11.2001 ועד ליום 31.12.2002 זכאי להנחה בשיעור 20% מהמס (ללא תלות במועד מכירת המקרקעין).
- יחיד שרכש מקרקעין בתקופה שמיום 1.1.03 ועד ליום 31.12.2003 זכאי להנחה בשיעור 10% מהמס (ללא תלות במועד מכירת המקרקעין).

ההפחתה בשיעור בשיעורי המס ליחידים מהווה תמריץ משמעותי לדחיית מימוש נכסי מקרקעין.

* לאחרונה פורסמה הצעה לתיקון מס' 61 לחוק מיסוי מקרקעין, לפיה מכירת זכות באיגוד מקרקעין תחויב במס בידי **בעל מניות מהותי** בשיעור של 25% (ולא 20%). תחילת ההצעה מיום 1 בינואר 2008.

4.4.2.2 חישוב השבח במכירת דירת מגורים מזכה שהושכרה למגורים

לאחרונה, פרסמה רשות המסים בישראל הוראת ביצוע, מס' 5/2007, (להלן –"ההוראה") הדנה בחישוב השבח במכירת דירת מגורים שהושכרה למגורים (במקרים בהם לא זכאי או לא בחר המוכר בפטור ממס). בהתאם להוראה, בעת מכירת דירת מגורים כאמור, בין היתר, יש לנכות מעלות הנכס את הוצאות הפחת שניתן היה לדרוש לצורכי מס הכנסה, אף אם לא נדרשו בפועל.

ככלל, נישום יהיה חייב במס שבח על מכירת דירת מגורים שהושכרה למגורים כאשר הוא בוחר שלא לממש זכאותו לפטור במכירת דירת מגורים מזכה או שאינו עומד בתנאי הפטור כנקבע בפרק חמישי 1 לחוק מיסוי מקרקעין (שבח, מכירה ורכישה), התשכ"ג-1963.

מסלול המס בו בחר הנישום (המשכיר)[1] להתחייב על הכנסות שכירות מהשכרת דירת מגורים יש בו כדי להשפיע על חישוב השבח, בעת מכירת דירת המגורים, כמתואר להלן:

במידה ולצורכי מס הכנסה, הנישום בחר להתחייב על הכנסות השכירות בהתאם למסלול המס הרגיל (שיעור מס שולי), הרי שלצורך חישוב השבח יש לנכות פחת משווי הרכישה. כמו כן, לא תותרנה בחישוב השבח הוצאות שוטפות שנשא בהן הנישום במהלך החזקת הדירה, שכן היה ניתן לנכותן מההכנסה השוטפת מכוח הוראות הפקודה.[2]

בהערת אגב, נציין כי אם הדירה לא הושכרה למטרת מגורים, הטיפול יהיה לפי המסלול הרגיל.

אם בחר הנישום במסלול ה – 10% למיסוי הכנסות השכירות, בהתאם לסעיף 122 לפקודה, יש להוסיף לשווי המכירה את הפחת המירבי שניתן היה לנכות לפי כל דין בתקופה שבה הנישום נהנה משיעור המס המופחת, וזאת על אף שנשללה זכאותו לדרוש פחת על פי הפקודה. כמו כן, בהתאם לסעיף 122, הנישום אינו רשאי לדרוש הוצאות שוטפות בניכוי מהשבח.

נציין כי הרציונאל העומד בבסיס סעיף 122 לפקודה, הינו שהטבת המס הכלולה במסלול ה- 10% כוללת בתוכה גם את ניכוי הפחת וההוצאות השוטפות.

במידה ובחר הנישום במסלול הפטור, בהתאם לעמדת רשות המיסים, יחול דין זהה במהותו לאמור לעיל, וזאת על אף שבהוראות החוק לא נקבעה הוראה מפורשת הדנה בהסדרי המיסוי שיחולו בעת מכירת הדירה. לאמור, בהתאם לעמדת רשות המיסים, גם במסלול הפטור לא זכאי הנישום לניכוי הוצאות שוטפות שהתהוו במהלך תקופת השכירות ויש לנכות את הפחת שניתן היה לדרוש לצורכי מס הכנסה משווי הרכישה. רשות המיסים מסבירה פרשנות זו במניעת כפל הטבה ובעקרונות החשבונאיים

[1] להרחבה בנושא, ראה גם להלן מיסוי הכנסות משכר דירה למגורים.
[2] ראה לעניין זה, עמ"ש 25/90 מגזימוף, עמ"ש 115/99 אבודוגש ואח', ו"ע 1029/00 רוזנטל אסתר אמליה ואח', ו"ע 1026/00 יהודית שינפוקס.

המקובלים בדבר ייחוס הוצאות להכנסות. יצוין כי אין מניעה לנכות הוצאות מימון והוצאות הוניות מהשבח, במידה ולא ניתן היה לדרוש אותן לצורכי מס הכנסה.

להלן דוגמה פשטנית להמחשת הנושא: דירת מגורים נרכשה ביום 1 בינואר 2000 תמורת 2 מיליון ש"ח. הדירה הושכרה למגורים במסלול הפטור. ביום 31 בדצמבר 2006 נמכרה הדירה תמורת 2.5 מיליון ש"ח. בהתאם לעמדת רשות המיסים יש להוסיף לשבח את הוצאות הפחת אשר היה רשאי לדרוש הנישום. כפועל יוצא השבח הינו 500 אלפי ש"ח בתוספת 186 אלפי ש"ח (=2,000*2/3*0.02*7), בהנחה ששיעור הפחת הינו 2% ורכיב הקרקע הינו 1/3.

לדעתנו, עמדה זו של מס הכנסה אינה נקייה מספקות. כאשר המחוקק רצה לצמצם את ההטבה הוא ציין זאת באופן מפורש (ראה סעיף 122 לפקודה לעיל).

<u>הערות ויישום:</u>

- ✓ ***הוראת הביצוע לא חלה על דירת מגורים שהייתה בשימושו הפרטי של המוכר בכל תקופת ההחזקה.***
- ✓ ***כאשר הדירה נמכרת בפטור ממס, אין נפקות למסלול המס בו בחר הנישום בתקופת ההחזקה בנכס.***
- ✓ ***כאשר בתקופת ההחזקה חלו שינויים בשימוש בדירה (לדוגמה, בחלק מהתקופה הדירה הושכרה למגורים ובחלק אחר הדירה היתה בשימוש פרטי), יש לקבוע את הטיפול בהוצאות הפחת לפי אופי השימוש בכל תקופה ותקופה.***
- ✓ ***הוצאות השבחה, בניכוי פחת, ניתנות לניכוי מהשבח (במידה ולא נדרשו לצורכי מס הכנסה).***

4.4.3 מיסוי שוק ההון

4.4.3.1 שיעורי מס

במסגרת רפורמת המס השלישית (תחילה 1 בינואר 2006), כאמור, אוחדו שיעורי המס החלים על הכנסות יחידים מהון, ל- 20% על רווח הון ריאלי ו- 15% על רווח הון נומינלי. המשמעות המעשית של האחדת שיעורי המס הינה העלאת שיעור המס על רווחי יחידים מניו"ע סחירים ל-20% או 15%, לפי העניין, העלאת שיעור המס על הכנסות ריבית והפחתת שיעור המס על דיבידנדים, מ- 25% ל-20%.

להלן ריכוז שיעורי המס החלים על הכנסות ורווחי יחידים משוק ההון (*):

סוג מכשיר פיננסי	נתונים נוספים		סוג הכנסה	שיעורי מס	הערות
מניות ונגזרים הנסחרים בבורסה בתל-אביב	מכירות/תקבול עד ליום 31.12.05		רווח הון	15%	מיום 1.1.03.
			דיבידנד (**)	25%	
	מכירות/תקבול מיום 1.1.06		רווח הון	20%	על מלוא הרווח שנצבר מיום 1.1.03.
			דיבידנד (**)	20%	
ניירות ערך זרים סחירים	מכירות/תקבול עד ליום 31.12.05		רווח הון וריבית	עד ליום 31.12.04 - 35% ; היתרה - 15%.	חלוקה לינארית.
			דיבידנד	עד ליום 31.12.04 - 35% ; מיום 1.1.05 - 25%.	
	מכירות/תקבול מיום 1.1.06		רווח הון	20%	על רווח שנצבר מיום 1.1.05 (חלוקה לינארית).
			דיבידנד	20%	
			ריבית	20%	חלוקה לינארית.
אג"ח מדינה שקליות הנסחרות בבורסה בישראל. (שחר, גילון, מק"מ).	הונפקו לפני 8.5.00		רווח הון וריבית	פטור	ללא תלות במועד המכירה.
	הונפקו אחרי 8.5.00	עד 31.12.05	רווח הון וריבית	10% (נומינלי)	מיום 31.12.03.
		מיום 1.1.06	רווח הון וריבית	15% (נומינלי)	רווח הון – מלוא הרווח מיום 31.12.03. ריבית – חלוקה לינארית.
אג"ח צמודות למדד או למט"ח הנסחרות בבורסה בישראל.	הונפקו לפני 8.5.00		רווח הון	פטור	ללא תלות במועד המכירה.
			ריבית	35%	ללא תלות במועד המכירה.
	הונפקו אחרי 8.5.00	עד 31.12.05	רווח הון וריבית	15%	מיום 31.12.03.
		מיום 1.1.06	רווח הון וריבית	20%	רווח הון – מלוא הרווח מיום 31.12.03. ריבית – חלוקה לינארית.

(*) הטבלה לעיל אינה מתייחסת לרווחי והכנסות בעל מניות מהותי (**ראה פרק 3.5**). כמן כן, שיעורי המס בטבלה לעיל כפופים למספר תנאים, וביניהם, שהכנסות היחיד אינן מעסק ושהיחיד לא דרש בניכוי הוצאות מימון.

כאמור בטבלה לעיל, ביחס להכנסות ריבית, שיעור המס החדש יחול רק על הכנסה **שנצמחה** מיום 1 בינואר 2006. לעומת זאת, ביחס לרווחי הון, שיעור המס החדש יחול על רווח **שמומש** מיום 1 בינואר 2006, אף אם הוא נצמח לפני מועד זה. לאור התחולה ה"רטרואקטיבית" של שיעור המס החדש, ביחס לרווחי הון, נקבע בחוק כי יחיד, קרן נאמנות חייבת וחברה שאינה בתחולת חוק התיאומים רשאים לבצע מכירה רעיונית של ניירות ערך סחירים במהלך חודש דצמבר 2005, ובכך "לקבע" את שיעור המס על 15% (או 10%). לאמור, רווח ההון שנצבר עד למועד המכירה הרעיונית יחויב במס בשיעור של 15% (או 10%), ואילו רווח ההון שייצבר מאותו מועד ואילך יחויב במס בשיעור של 20% (או 15%).

(**) למעט דיבידנד ממפעל מאושר.

4.4.3.2 קיזוז הפסדים מניירות ערך סחירים

בשנת 2005 הפסדים ממימוש ניירות ערך סחירים ישראלים בידי יחיד יקוזזו אך ורק כנגד רווחים מניירות ערך סחירים ישראלים (לרבות נגזרים וקרנות נאמנות) בשיטת "מס כנגד מס". הפסדים ממימוש ניירות ערך זרים יקוזזו כנגד רווחים מניירות ערך זרים.

משנת 2006 ואילך הפסדים ממימוש ניירות ערך סחירים יקוזזו כדלהלן:

הפסדים שמומשו עד שנת 2005 וטרם קוזזו: הפסד הון ממימוש נייר ערך ישראלי (סחיר) יקוזז בשנת 2006 כנגד רווח הון ממכירת ניירות ערך סחירים ישראלים (בלבד). הפסדים ממימוש ניירות ערך זרים יקוזזו בשנת 2006 כנגד רווחים מניירות ערך זרים. הפסדים שלא קוזזו עד ליום 1.1.2007 יותרו בקיזוז החל משנת המס 2007 כנגד רווח הון ממכירת ניירות ערך מכל סוג (לרבות ניירות ערך זרים וניירות ערך שאינם נסחרים) וכן כנגד ריבית או דיבידנד מניירות ערך, ובלבד ששיעור המס החל עליהם אינו עולה על 20%.

הפסדים <u>שוטפים</u> שמומשו בשנת 2006 ואילך: יקוזזו (באותה שנה) כנגד רווח הון מכל סוג שהוא (לרבות שבח מקרקעין), וכנגד הכנסה מדיבידנד או מריבית ששולמו בשל נייר הערך הנמכר וכנגד הכנסה מריבית או מדיבידנד בשל ניירות ערך אחרים, ובלבד ששיעור המס החל על המוכר בגין הריבית או הדיבידנד אינו עולה על 25%.

הפסדים <u>מועברים</u> שמומשו בשנת 2006 ואילך: יקוזזו כנגד רווח הון מכל סוג שהוא (לרבות שבח מקרקעין).

<u>הערות ויישום:</u>

- ✓ ***אין מניעה ראשית לקזז הפסדים מועברים משנים קודמות ורק לאחר מכן הפסדים שוטפים.***
- ✓ ***יש לבחון מימוש ניירות ערך שגלום בהם הפסד בתום שנה, במידה ולחברה רווח אשר כנגדו ניתן לקזז את ההפסד.***
- ✓ ***דיבידנד בידי בעל שליטה מחברה בשליטתו ניתן לקיזוז כנגד הפסדים שוטפים מניירות ערך (לרבות ניירות ערך סחירים)***

4.4.3.3 הטבות מס לאוכלוסיות מיוחדות

א. משפחות מיעוטי יכולת

יחיד שהכנסתו והכנסת בן זוגו אינה עולה על סך של 51,840 ש"ח בשנת המס (בשנת 2006 – 52,080 ש"ח), זכאי לניכוי בסך של 8,160 ש"ח (ללא שינוי ביחס לשנת 2006) מהכנסתו מריבית על פיקדונות ותוכניות חיסכון. אם לבני הזוג הכנסה גבוהה מסכום התקרה לעיל, יופחת סכום הניכוי בסכום שבו עולה ההכנסה על סכום התקרה.

ב. קשישים

יחיד שבשנת המס הגיעו הוא או בן זוגו לגיל פרישת חובה, וביום 1 בינואר 2003 מלאו לאחד מבני הזוג 55 שנים או יותר, זכאי לניכוי בסך של 8,040 ש"ח (ללא שינוי ביחס לשנת 2006) מהכנסות ריבית כאמור בסעיף א' לעיל. במידה ומתקיימים התנאים לעיל לגבי שני בני הזוג, סכום הניכוי הינו 12,000 ש"ח (ללא שינוי ביחס לשנת 2006).

כמו כן, יחיד שביום 1 בינואר 2003 מלאו לו או לבן זוגו 55 שנים או יותר, ושמלאו לו או לבן זוגו, לגבי גבר - 67 שנים או יותר ולגבי אשה – 62 שנים, זכאי לפטור ממס בגין 35% מסכום הריבית המזכה המשתלמת על פיקדון בנקאי או תוכנית חיסכון. להגדרת ריבית מזכה ולתנאים נוספים לתחולת ההטבה, ראה סעיף 125ה לפקודה.

<u>יישום:</u>

הטבות המס הנ"ל, כאמור, ניתנות רק על הכנסות ריבית מפיקדונות ותוכניות חיסכון (ולא, לדוגמה, על הכנסות ריבית מאג"ח). לאור האמור לעיל, יש לבחון ראשית השקעה בתוכניות כאמור, חלף השקעה באג"ח.

4.5 מיסוי הכנסות משכר דירה למגורים בישראל

בפקודת מס הכנסה שלושה מסלולים למיסוי הכנסות פאסיביות של יחידים משכר דירה למגורים בישראל, כדלהלן: **(א) מסלול הפטור, (ב) מסלול ה- 10%, ו- (ג) מסלול המס השולי.** יודגש כי על מנת להיכלל במסלולים א' או ב' לעיל, על המשכיר להיות יחיד ועל הדירה לשמש, על פי טיבה, למגורים. כמו כן, נדרש שהכנסות היחיד מדמי שכירות לא יגיעו לכדי עסק.

להלן עיקרי חלופות המיסוי:

מסלול הפטור: במסלול זה, הכנסות פאסיביות של יחידים משכר דירה למגורים בישראל עד תקרה של 4,200 ש"ח לחודש (בשנת 2006 – 3,830 ש"ח לחודש) פטורות ממס. כל זאת במידה ומתקיימים התנאים לעיל וקיים מסמך בחתימת ידו של השוכר כי הדירה משמשת לו למגורים.

במידה וסכום ההכנסה עולה על תקרת הפטור, הסכום הפטור מופחת בגובה ההפרש שבין תקרת הפטור לסכום ההכנסה (להלן גם: "**התקרה המותאמת**"). הכנסה מדמי שכירות כאמור, מעל תקרת הפטור, ולאחר ניכוי הוצאות מתייחסות, חייבת במס הכנסה לפי מדרגות המס להכנסה שאינה מיגיעה אישית (ככלל, מס בשיעור מינימלי של 30%).

הפטור ניתן במסגרת חוק מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מהשכרת דירת מגורים), התש"ן- 1990.

מסלול ה- 10%: בעוד מסלול הפטור כפוף לתקרת הכנסות, במסלול ה-10%, המעוגן בסעיף 122 לפקודה, מלוא דמי השכירות, ללא תקרת הכנסות כלשהיא, חייבים במס בשיעור של 10%. במסלול זה לא יותרו בניכוי הוצאות כלשהן כנגד דמי השכירות (מס מחזור).

בהתאם לחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 159), התשס"ח-2007 ("**התיקון**") מועד תשלום המקדמה בגין הכנסות שכירות במסלול ה- 10% יהא בתוך 30 יום **מתום שנת המס** (עד 31 בינואר של השנה העוקבת), ולא 30 יום ממועד התקבול (כפי שנקבע טרם התיקון). תחולת התיקון הינה על הכנסות שכירות שהופקו בשנת 2007 ואילך. בנוסף, במסגרת התיקון, הוענקה הקלה משמעותית, רטרואקטיבית, לגבי מועד תשלום המקדמות בגין הכנסות שכירות שהופקו בשנת 2006. בהתאם לתיקון ניתן לשלם מקדמות בגין הכנסות שכירות (במסלול ה- 10%) שהופקו בשנת 2006 עד ליום 13 בנובמבר 2007, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מתום שנת המס 2006 (31.12.2006) ועד למועד התשלום בפועל.

מסלול המס השולי: מסלול זה הינו מסלול המס ה"רגיל". קרי, תשלום מס על מלוא ההכנסה, לאחר ניכוי כל ההוצאות שהוצאו בייצורה, על פי מדרגות המס להכנסה שאינה מיגיעה אישית (ככלל, מינימום 30%). לכאורה, מסלול זה אינו אטרקטיבי. אולם, יש לבחון היטב את ההוצאות שהוצאו בייצור ההכנסה (לרבות, הוצאות פחת, הוצאות מימון, הוצאות אחזקה והוצאות משפטיות). לאחר קיזוז ההוצאות, לעיתים במסלול זה חבות המס הינה מינימלית.

שילוב בין מסלולי המס

האפשרות לשלב בין חלופות המיסוי אינה חד משמעית. לדעתנו, לגבי **דירות שונות** ניתן לשלב בין מסלול ה – 10% לבין מסלול המס השולי, כך שהכנסות שכירות מדירות מסוימות יחויבו במס מחזור של 10% ואילו הכנסות שכירות מדירות אחרות יחויבו במס על פי מסלול המס השולי.

יתרה מכך, לדעתנו, אף ניתן, לגבי **דירות שונות**, לשלב בין מסלול הפטור לבין מסלול ה – 10%, אולם תקרת הפטור תיקבע בהתייחס לכלל הכנסות היחיד מהשכרת דירות למגורים בישראל. לאמור, יחיד רשאי להחיל על דירה אחת את מסלול ה- 10% ועל דירה אחרת את מסלול הפטור. אולם, תקרת הפטור המותאמת תיקבע על פי סך הכנסות השכירות.

עמדת רשות המיסים בנושא אינה בהירה.

<u>יישום:</u>

- ✓ ***מסלול המיסוי המועדף אינו חד-משמעי ונגזר, בין היתר, ממאפייני המשכיר, גובה דמי השכירות וההוצאות שהוצאו בייצור ההכנסה. כפועל יוצא, מומלץ לבחון היטב מבעוד מועד את שלושת מסלולי המיסוי ואת התקיימות התנאים להחלתם.***
- ✓ ***הכנסות משכר דירה בידי יחיד חייבות במס על בסיס מזומן. יש לבחון כדאיות דחיית הכנסות.***
- ✓ ***ראה גם לעיל, השפעת מסלול המס על חישוב השבח בעת מכירת דירת המגורים.***

4.6 ביטוח לאומי לעצמאים

המוסד לביטוח לאומי מבחין בין שלושה סוגי מבוטחים, כדלהלן: (א) שכיר, (ב) עצמאי, (ג) מי שאינו עובד שכיר ואינו עובד עצמאי.

עובד עצמאי חייב בדמי ביטוח על הכנסות מעסק, משלח יד ומחקלאות (סעיפים 2(1) ו- 2(8) לפקודה), ואילו עובד שכיר חייב בביטוח לאומי בגין הכנסות מעבודה (סעיף 2(2) לפקודה). מי שאינו עובד עצמאי או עובד שכיר חייב בביטוח לאומי מכל המקורות שבסעיף 2 לפקודה (למעט אם נקבע פטור ספציפי).

4.6.1 מיהו עצמאי לצורך ביטוח לאומי

עצמאי לצורך ביטוח לאומי הוא מי שמתמלאים לגביו התנאים שבאחת משלושת החלופות שלהלן:

(א) עוסק במשלח ידו שלא כשכיר לפחות 12 שעות בשבוע והכנסתו החודשית אינה פחותה מ- 15% מהשכר הממוצע (כ- 1,130 ש"ח לשנת 2007 וכ- 1,100 ש"ח בשנת 2006); או

(ב) עוסק במשלח ידו לפחות 20 שעות בשבוע ללא קשר לגובה ההכנסה; או

(ג) הכנסתו החודשית הממוצעת ממשלח ידו לא פחתה מ- 50% מהשכר הממוצע (כ- 3,700 ש"ח בשנת 2007 וכ- 3,500 ש"ח בשנת 2006) ללא קשר להיקף שעות עיסוקו במשלח ידו.

על העובד העצמאי להירשם במוסד לביטוח לאומי מיד עם תחילת הפעלת עסקו. עובד עצמאי שנפגע בעבודה יהיה זכאי לגמלאות נפגעי עבודה רק אם בזמן הפגיעה היה רשום במוסד לביטוח לאומי כעובד עצמאי ושילם דמי ביטוח.

יישום:

- ✓ ***יזם נדרש לבחון עם תחילת פעילותו העסקית האם הינו "עצמאי" לצורך ביטוח לאומי. יודגש כי יחיד הרשום כ"עוסק" לצורך מע"מ אינו בהכרח עצמאי לעניין ביטוח לאומי.***
- ✓ ***עוסקים אשר אינם בגדר עצמאים לצורך ביטוח לאומי נדרשים לבחון האם חל שינוי בהיקף או בסוג פעילותם המחייב רישום כעצמאים לצורך ביטוח לאומי.***

4.6.2 שיעורי ביטוח לאומי (לרבות דמי בריאות) לעצמאים בשנת 2007

ביום 1 בינואר 2006 נכנס לתוקף תיקון מס' 82 לחוק הביטוח הלאומי ותיקון מס' 33 לחוק ביטוח בריאות (להלן: "התיקון"). התיקון, אשר מבוסס על המלצות ועדת קפוטא - מצא, כולל שינויים משמעותיים בנושא תשלום דמי ביטוח לאומי ובריאות ("דמי ביטוח") לשכירים ועצמאים.

בטבלה להלן מרוכזים שיעורי דמי ביטוח לעצמאים:

	מיום 1.1.06
מופחת (*)	9.82%
רגיל (**)	16.23%

(*) החל מיום 1 בינואר 2006 עד 60% מהשכר הממוצע במשק (בשנת 2007 – 4,522 ש"ח ובשנת 2006 - 4,430 ש"ח).

(**) עד מקסימום של 35,760 ש"ח (ללא שינוי ביחס לשנת 2006).

4.6.3 ייחוס הכנסות בין בני זוג העובדים בעסק משותף

הוראות מס הכנסה בנושא חישוב נפרד או מאוחד **(ראה פרק 3.7 לעיל)** אינן משפיעות על אופן הדיווח לביטוח, הואיל והנושא מוסדר במפורש בתקנה 24 לתקנות הביטוח הלאומי [*]. בהתאם לתקנה, יש לייחס הכנסות בני זוג העובדים בעסק משותף לכל אחד מבני הזוג, במידה ולא מתקיימים יחסי עובד-מעביד, בהתאם להצהרתם ובכפוף לסייגים המפורטים בתקנה.

במידה ושני בני הזוג עצמאיים ולא קיימת תלות במקורות הכנסה, התקנה אינה חלה.

4.6.4 מיסוי שכר דירקטורים

שכר דירקטורים אינו בגדר הכנסה מעסק ואינו בגדר הכנסת עבודה (לא מתקיימים יחסי עובד מעביד). בפסיקה נקבע כי מקור ההכנסה הינו סעיף 2(10) לפקודה (הכנסה אחרת). כפועל יוצא, עובד שכיר ו/או עובד עצמאי לו הכנסות (גם) כדירקטור פטור מביטוח לאומי בגין הכנסות אלה. כך גם נקבע בחוזר ביטוח לאומי מס' 220/04.

לעומת זאת, כאמור, שכר דירקטורים חייב במס הכנסה. ביטוח לאומי מקבל את פירוט הכנסותיו השנתיות של מבוטח עצמאי ממס הכנסה ובהתאם קובע את החבות בביטוח לאומי. אם נכללו הכנסות כדירקטור בשומה של ביטוח לאומי, בכדי להימנע מתשלום דמי ביטוח על הכנסות אלה, יש להמציא לביטוח לאומי אישור מרואה חשבון או יועץ מס בדבר הרכב וסוג ההכנסות.

ראה גם להלן הצעת חוק ההסדרים לשנת 2008.

<u>יישום:</u>

בעלי שליטה נדרשים לבחון סיווג הכנסה כשכר דירקטורים. למותר לציין כי חלוקת ההכנסות תיערך על בסיס כלכלי.

4.6.5 דגשים לקראת תום שנת המס 2007

(א) הקדמת מועד תשלום המקדמות לחודש דצמבר

מומלץ לעצמאים לשלם את מקדמות חודש דצמבר לביטוח לאומי עד ליום 31.12.07 (המועד החוקי לתשלום המקדמה הינו 15.1.2008) בכדי ליהנות מניכוי של 52% מסכום דמי הביטוח הלאומי (לא כולל דמי בריאות) כבר בשנת 2007.

(ב) בחינת היחס בין ההכנסות מעבודה ומעסק לבין ההכנסות הפאסיביות

יש לבחון את היחס שבין ההכנסות מעבודה ומעסק לבין ההכנסות הפסיביות, וזאת בכדי להימנע מתשלום דמי ביטוח על הכנסות פסיביות (הכנסות פסיביות חייבות בדמי ביטוח במידה וסכומן

[*] תקנות הביטוח הלאומי (הוראות מיוחדות בדבר תשלום דמי ביטוח), התשל"א-1971.

גבוה מסך ההכנסות מעסק או ממשכורת, וזאת עד גובה התקרה לתשלום דמי ביטוח). יצוין כי רווחי הון, שבח מקרקעין, הכנסות פסיביות משכר דירה למגורים במסלול ה – 10% והכנסות פסיביות בשוק ההון פטורים מדמי ביטוח.

(ג) בחינת נאותות מעמד המבוטח בביטוח לאומי

מעמד היחיד לצורך ביטוח לאומי נקבע בהתאם להצהרת המבוטח. יש לבחון נאותות ההצהרה, על מנת להימנע משלילת גמלאות ותשלום ביתר.

4.6.6 תיקוני חקיקה צפויים בשנת 2008-חוק ההסדרים לשנת 2008

(א) ביטול הפטור מדמי ביטוח לאומי בשל הכנסות אחרות שיש למבוטח בתקופה שבה משתלמים לו דמי פגיעה, דמי לידה או שיקום מקצועי.

הכנסות אחרות שיש למבוטח בתקופה שבה משתלמים לו דמי פגיעה, דמי לידה או שיקום מקצועי כיום פטורות מתשלום דמי ביטוח. יצוין כי הגמלאות הנ"ל חייבות בדמי ביטוח. מוצע לבטל את הפטור הנ"ל.

(ב) הרחבת החבות בדמי ביטוח בגין הכנסות פאסיביות

בהתאם לתקנות הביטוח הלאומי (הוראות מיוחדות בדבר תשלום דמי ביטוח), התשל"א-1971, הכנסות פאסיביות פטורות מדמי ביטוח במידה והן שוות או נמוכות מההכנסה ממשלח יד או מעבודה. הפטור הנ"ל הביא להתפתחותם של תכנוני מס שונים שנוצלו בעיקר על ידי בעלי שליטה בחברות, כגון: רישום חלק מהשכר של בעל השליטה בחברה כשכר דירקטורים; משיכת שכר עבודה מחברה וקבלת הכנסות פאסיביות (דיבידנדים, דמי שכירות או ריבית על הלוואות בעלים) בסכומים הנמוכים מהשכר, ועוד. מוצע איפוא להחיל חובת תשלום דמי ביטוח על הכנסות פאסיביות, ללא תלות בהכנסות המבוטח מעבודה (לרבות עסק), ובכפוף לתקרה הקבועה בחוק לתשלום דמי ביטוח. כמו כן, נקבע פטור מתשלום דמי ביטוח בשל הכנסה פאסיבית שאינה עולה על 5% מהשכר הממוצע במשק. יודגש כי לא חל שינוי ביחס לפטור דמי ביטוח על רווחי הון והכנסות פירותיות שהיו פטורות עד כה מדמי ביטוח (כגון, הכנסות מדמי שכירות במסלול הפטור או במסלול ה- 10%).

(ג) הטלת חבות בדמי ביטוח על חברה משפחתית וחברת בית

כיום, בהתאם לפסיקה, הכנסה של חברה משפחתית או חברת בית אינה חייבת בדמי ביטוח, אלא במועד משיכתה (כגון, דיבידנד או שכר). מוצע לקבוע כי הכנסה של חברה משפחתית וחברה בית תחויב בדמי ביטוח בשנת המס שבה הופקה ההכנסה, ולא במועד חלוקת הרווחים בפועל. הוראה זו יוצרת בסיס חיוב זהה, בקשר לחברות הנ"ל, בין מס הכנסה לבין ביטוח לאומי.

(ד) הטלת חבות בדמי ביטוח בריאות על עקרות בית בסכום מינימום

כיום עקרות בית (אשה נשואה אשר אינה עובדת ובעלה מבוטח) פטורות מתשלום דמי ביטוח. מוצע להטיל חבות בדמי ביטוח בריאות על עקרות בית בסכום מינימלי, כקבוע בחוק ביטוח בריאות ממלכתי (נכון להיום - 86 ש"ח).

4.7 הפרשות סוציאליות

הפקדות בקופות גמל (לרבות, קרנות פנסיה, קופות ביטוח וקרנות השתלמות) מזכות בהטבות מס משמעותיות (ניכוי או זיכוי מס), בכפוף לתקרה, הן במועד ההפקדה והן במועד משיכת הכספים (כדין). למותר לציין כי קבלת הטבות המס כפופה לקיומה של חבות במס.

4.7.1 הטבות מס בגין הפקדות לקופ"ג לתגמולים או לקצבה

ביום 1 בינואר 2007 אושר תיקון מס' 153 לפקודה אשר מתייחס לאופן חישוב הניכוי והזיכוי בשל הפקדות לקופ"ג לתגמולים או לקיצבה (סעפים 47 ו- 45א') לפקודה. במסגרת התיקון הורחבו הטבות במס ל"עמית מוטב", כמוגדר להלן.

להלן ההגדרות שנוספו במסגרת תיקון מס' 153 לפקודה לסעיפים 47 ו- 45א' לפקודה:

"**הכנסה לעמית עצמאי**" - סך כל הכנסתו החייבת של יחיד לפני הניכוי על פי סעיף 47 ועל פי סעיף 47א עד לסכום של 86,400 שקלים חדשים לשנה [בשנת 2007], בניכוי הכנסתו המבוטחת;

"**הכנסה מבוטחת**" - הכנסת עבודה שבשלה שילם מעביד בעד עובדו, בשנת המס, סכומים לקופת גמל לתגמולים או לקופת גמל לקצבה, וכן הכנסת עבודה שבשלה זכאי העובד לקצבה על פי דין או חוזה;

"**הכנסה נוספת**" - הסכום הנמוך מבין אלה:

(1) סך כל הכנסתו החייבת של יחיד לפני הניכוי על פי סעיף 47 ועל פי סעיף 47א, שאינה הכנסה מבוטחת, עד לסכום של 86,400 שקלים חדשים לשנה [ב-2007];

(2) סך כל הכנסתו החייבת של יחיד לפני הניכוי על פי סעיף 47 ועל פי סעיף 47א עד לסכום של 345,600 שקלים חדשים לשנה, בניכוי הכנסתו המבוטחת או סכום של 86,400 שקלים חדשים, לפי הגבוה מביניהם; [הסכומים מעודכנים לשנת 2007].

"**עמית יחיד**" - יחיד, שאינו עמית מוטב, שמתקיים לגביו אחד מאלה:

(1) הוא נולד לפני שנת 1961;

(2) היתה לו, בשנת המס, הכנסת עבודה שבשלה הוא זכאי לקצבה על פי דין או חוזה;

"**עמית מוטב**" - יחיד שבשל הכנסתו שולמו בעדו, בשנת המס, סכומים לקופת גמל לקצבה, בסכום שלא פחת מ-16% מסך כל השכר הממוצע במשק באותה שנת מס (לגבי שנת 2007 – 14.4%);

"**הכנסה מזכה**" - סך כל הכנסתו החייבת של יחיד, לפני הניכוי על פי סעיף 47 ועל פי סעיף 47א, כמפורט להלן, לפי הענין:

(1) לגבי יחיד שהיתה לו רק הכנסת עבודה - עד לסכום של 86,400 שקלים חדשים לשנה [בשנת 2007];

(2) לגבי יחיד שלא היתה לו הכנסת עבודה - עד לסכום של 122,400 שקלים חדשים לשנה [בשנת 2007];

(3) לגבי יחיד שהיו לו הכנסת עבודה והכנסה שאינה הכנסת עבודה, בשל הכנסת עבודה - עד לסכום האמור בפסקה (1) ובשל הכנסה שאינה הכנסת עבודה - עד לסכום האמור בפסקה (2) בניכוי הכנסת העבודה שלו, או בניכוי הסכום האמור בפסקה (1), לפי הנמוך מביניהם, ובלבד שתובא בחשבון, תחילה, הכנסת העבודה שלו.

להלן תמצית הטבות המס בגין הפקדות לקופות גמל לקצבה ו/או תגמולים בשנת 2007 ליחידים:

א. שכירים

1. עמית יחיד

עמית יחיד המשלם לקופ"ג לקצבה או לתגמולים זכאי לניכוי (הוצאה מוכרת), כדלהלן:

- 7% מהכנסתו המזכה שאינה הכנסת עבודה עד לתקרה של 122,400 ש"ח, בניכוי הכנסת העבודה ללא זכויות או 86,400 ש"ח, כנמוך מביניהם.
- הנמוך מבין ניכוי בשיעור של 5% מההכנסה המזכה (86,400 ש"ח) שהיא הכנסת עבודה שאינה הכנסה מבוטחת (משכורת ללא זכויות), או 5% מהכנסתו החייבת שהיא הכנסת עבודה עד לסכום של 345,600 ש"ח לשנה, בניכוי הכנסתו המבוטחת;
כפועל יוצא, לא יתקבל ניכוי בגין סכום העולה על 86,400 ש"ח. כמו כן, כאשר השכר עם זכויות גבוהה מ- 345,600 ש"ח לא יינתן ניכוי על הכנסת עבודה.

בגין הפקדות שלא הותרו בניכוי זכאי עמית יחיד, על פי סעיף 45א, לזיכוי מס בשיעור של 25% (לגבי קופ"ג לקצבה מקיפה – 35%), אך לא יינתן זיכוי בגין חלק הסכומים העולה על 1,680 ש"ח או על 7% מההכנסה המזכה, כגבוה מביניהם.

2. עמית מוטב

עמית מוטב המשלם לקופ"ג לקצבה או לתגמולים זכאי לניכוי (הוצאה מוכרת), כדלהלן:

- שלב א' - בגין סכומים שהופקדו בקופ"ג לקצבה – ניכוי בשיעור של 11% מסך ההכנסה כעמית עצמאי עד לתקרה של 86,400 ש"ח בניכוי השכר עם זכויות.
- שלב ב' - במידה ועומדים בתנאים שבשלב א', זכאי העמית המוטב לניכוי עבור הכנסה נוספת (ראה הגדרה לעיל), כדלהלן: בגין יתרת ההפקדה (שלא הותרה בשלב א')– 7% מההכנסה הנוספת. בגין הפקדה לקופ"ג לקצבה בסכום העולה על 12% מההכנסה הנוספת זכאי העמית לניכוי נוסף של 4% מהכנסתו הנוספת (סה"כ 11%).

בנוסף, זכאי עמית מוטב לזיכוי מס (סעיף 45א), כדלהלן:

- אם אין לו הכנסה מבוטחת – זיכוי מס בגין הפקדות עד לשיעור של 5% מהכנסתו החייבת עד מקסימום של 175,200 ש"ח.
- אם יש לו הכנסה מבוטחת –
- בגין השכר עם זכויות- זיכוי בשיעור של 7% מהכנסה ממשכורת עם זכויות עד מקסימום של 86,400 ש"ח.
- בגין חלק השכר ללא זכויות – זיכוי מס בשיעור של 5% עד 172,800 ש"ח, בניכוי הנמוך מבין השכר עם זכויות לבין 86,400 ש"ח.

ב. עצמאיים

1. עמית יחיד

עמית יחיד המשלם לקופ"ג לקצבה או לתגמולים זכאי לניכוי בשיעור של 7% מההכנסה המזכה שאינה הכנסת עבודה.

בנוסף, בגין הפקדות שלא הותרו בניכוי כאמור, זכאי עמית יחיד, על פי סעיף 45א, לזיכוי מס בשיעור של 25% (לגבי קופ"ג לקצבה מקיפה – 35%), אך לא יינתן זיכוי בגין חלק הסכומים העולה על 1,680 ש"ח או על 5% מההכנסה המזכה, כגבוה מביניהם.

2. עמית מוטב

עמית מוטב זכאי לניכוי מס כדלהלן:

- בגין סכומים שהופקדו בקופ"ג לקצבה– ניכוי בשיעור של 11% עד לתקרה של 86,400 ש"ח.
- בגין יתרת ההפקדות - 7% מההכנסה הנוספת. בגין הפקדה לקופ"ג לקצבה בסכום העולה על 12% מההכנסה הנוספת זכאי העמית לניכוי נוסף של 4% מהכנסתו הנוספת (סה"כ 11%).

3. אינו עמית יחיד או עמית מוטב

בגין הפקדות בקופ"ג לתגמולים אינו זכאי העמית לניכוי. אם הפקיד העמית לקופ"ג לקיצבה – ראה עמית יחיד.

ג. להלן טבלה מרכזת של הנחות סוציאליות לשנת 2007

	ש " ח
<u>הכנסה מזכה (כמשמעותה בסעיף 47 לפקודה)</u>	
▪ לגבי הכנסת עבודה בלבד	86,400
▪ לגבי הכנסות שאינן מעבודה	122,400
<u>תקרה ל"עמית מוטב"</u>	175,200
<u>תקרה ל"הכנסה נוספת"</u>	345,600
<u>עמית יחיד – ניכוי מירבי לתגמולים או לקיצבה</u>	
▪ 7% מ- 122,400 ש"ח	8,568
<u>עמית יחיד – תשלום מירבי לביטוח חיים (סיכון מוות) ולקופת גמל</u>	
▪ 5% מ- 122,400 ש"ח	6,120
<u>עמית יחיד – סה"כ תשלום מירבי המקנה ניכוי וזיכוי לפי סעיפים 45א ו- 47</u>	14,688
<u>רצפת התשלום המזערי לזיכוי לפי סעיף 45א</u>	1,680

עמית מוטב – תשלום מירבי לזיכוי לפי סעיף 45א	
▪ 5% מ- 172,800 ש"ח	8,640
שכיר – תשלום מירבי המקנה זיכוי לביטוח חיים וקופת גמל	
▪ 7% מ- 86,400	6,048
תקרת "הפקדה מוטבת" בגיל הזכאות שריבית ורווחים בגינה פטורים ממס (סעיף 9(18א))	19,920
תקרת סכום מענק פטור לשנת עבודה (סעיף 9(7א)(א))	10,220
תקרת סכום מענק מוות פטור לשנת עבודה (סעיף 9(7א)(ב))	20,440
הפרשה לפיצויים ולקצבה בשל בעל שליטה	10,220
"קיצבה מזכה" חודשית שעד 35% ממנה פטורים ממס (סעיף 9א(א))	7,000

הערות ודגשים

- החל משנת 2006 תנאי יסודי לקבלת הטבות מס בגין הפקדות בקופ"ג הוניות **כעמית עצמאי** הינו שהופקד בשנת המס לקופ"ג לקצבה סכום מינימלי של 14.4% מהשכר הממוצע במשק. שיעור ההפקדה המינימלי יגדל בהדרגה עד לשיעור של 16% מהשכר הממוצע במשק בשנת 2009 (בשנת 2008 – 15.2% מהשכר הממוצע במשק). התיקון הנ"ל אינו חל על עמית עצמאי שנולד לפני שנת 1961 ועל עמית שיש לו הסדר על פי דין, או הסכם אשר מקנה לו זכות לקבל לאחר פרישתו מעבודה סכום חודשי בשל עבודתו באותה שנת מס. יש לציין כי סכום ההפקדה המינימלי הנדרש לקופ"ג לקצבה (כ- 13 אלפי ש"ח בשנת 2007) אינו תלוי בגובה הכנסות המפקיד. יודגש כי גם עמית עצמאי שנולד לפני שנת 1961 ועמית שיש לו הסדר על פי דין זכאי להטבות המס המוגדלות של עמית מוטב ובלבד שהופקד הסכום בנדרש לקופ"ג לקצבה.
- מי שמלאו לו 50 שנה בתחילת שנת המס זכאי לניכוי של 150% מהשיעורים הנ"ל, בכפוף לתקרות לעיל.
- בהפקדה לקופת גמל לקיצבה במסגרת תוכנית לפנסיה מקיפה זיכוי המס הינו 35%, במקום 25% בקופת גמל הונית.
- הזיכויים והניכויים לעיל, יוענקו רק במידה והופקדו עבור הנישום עצמו או בן זוגו. אולם, הטבות מס בגין הפקדות עבור ילדים מעל לגיל 18, יינתנו לעמית מוטב בלבד.
- בעל שליטה העובד בחברה הינו שכיר לכל דבר וענין, בכפוף למגבלות להתרת הוצאות בחברה.
- החל **משנת 2005** כספים שיופקדו בקופות גמל לתגמולים או בפוליסות הוניות לשכירים, יוכלו להימשך רק בגיל 60, זאת בגין כספים שהופקדו מיום 1 בינואר 2005 (בגין כספים שהופקדו עד מועד זה יחול הדין הישן).

- החל משנת 2006 כספים שהפקיד עמית עצמאי בקופ"ג לתגמולים, מיום 1 בינואר 2006, ניתנים למשיכה בפטור ממס רק בהגיע העמית לגיל 60 ולאחר שצבר וותק של 5 שנים לפחות (כמו כן, ניתן יהא למשוך כספים בפטור ממס בגין מצב אישי). יודגש כי תחולת התיקון הינה על כספים שהופקדו מיום 1.1.2006. על כספים שהופקדו עד ליום 31 בדצמבר 2005 יחול הדין הקודם (לאמור, ככלל, ניתן יהא למשוך כספים אלה לאחר וותק של 15 שנה, או אם הגיע העמית לגיל 60 - במידה וצבר וותק של לפחות 5 שנים).

4.7.2 אובדן כושר עבודה

עד לתום שנת 2004, בהתאם לעמדת רשות המיסים, פרמיות ששילם אדם לחברת ביטוח עבור ביטוח אובדן כושר עבודה מותרות לניכוי לצורכי מס, בכפוף לתקרה ולתנאים מסוימים.

בשנת 2005 נושא זה הוסדר בפקודה, במסגרת תיקון 138 לפקודה, ונקבע שפרמיות לביטוח אובדן כושר עבודה בגין הכנסה מעסק או עבודה, יותרו בניכוי בסכום של עד לשיעור של 2.5% מאותה הכנסה, ובלבד שהביטוח שנרכש הוא "ביטוח מועדף".

לענין זה, הוגדר "**ביטוח מועדף**" – ביטוח מפני אובדן כושר עבודה, ואם נרכש הביטוח בטרם מלאו למבוטח 60 שנים, בהתקיים גם שני אלה לגבי הביטוח:

1. תקופת הביטוח, למעט ביטוח קבוצתי, נמשכת עד שימלאו למבוטח 60 שנים לפחות.
2. אם יקרה מקרה הביטוח בטרם ימלאו למבוטח 60 שנים, ישתלמו הכספים על פי הביטוח ממועד קרות מקרה הביטוח ועד תום תקופת אובדן כושר עבודתו או עד שימלאו למבוטח 60 שנים לפחות, לפי המוקדם.

לגבי עובד שכיר שהמעביד אינו רוכש עבורו פוליסה או עצמאי- ההכרה בהוצאה תהיה בשיעור של עד 2.5% מההכנסה החייבת של השכיר או העצמאי.

במטרה למנוע כפל הטבות מס, נקבע כי מהשיעור האמור (2.5%) יופחת השיעור הנוסף שהופקד לקופת הגמל על ידי המעביד העולה על שיעור של 5% ממשכורתו של העובד, כך שסך כל הניכוי בשל הפקדות לקופות גמל לעמית שכיר ובשל אובדן כושר עבודה לא יעלה על 7.5% ממשכורתו של העובד. "משכורת" לענין זה - הכנסת עבודה למעט שוויו של שימוש ברכב שהועמד לרשותו של העובד.

להמחשת טכניקת החישוב לעיל ראה חוזר מס הכנסה - דוגמאות לחישוב ההוצאה בשל רכישת ביטוח מפני אובדן כושר עבודה. יש לציין כי כספים שיתקבלו בגין פוליסה לאובדן כושר עבודה חייבים במס.

4.7.3 זיכוי מס בגין הפקדות לביטוח חיים

בהתאם לסעיף 45א(א)(1) יחיד זכאי לזיכוי מס בשיעור של 25% מן הסכומים ששילמו הוא או בן זוגו לביטוח חייו או חיי בן זוגו, בכפוף לתקרה של 5% מההכנסה המזכה. יצוין כי במסגרת תיקון מס' 153 בוטלה ההטבה בגין הפקדה להורים או ילדים. נציין כי הטבת מס בגין הפקדה לביטוח חיים עבור ילדים מעל לגיל 18 תינתן לפי סעיף 45א(א) לעמית מוטב בלבד. ביטוח חיים לעניין זה מוגדר כביטוח מפני הסיכון למקרה מוות של המבוטח, בלא מרכיב החיסכון.

4.7.4 קרנות השתלמות

קרן השתלמות הינה סוג של קופ"ג ומטרתה הראשונית היא עידוד השתלמויות. ברם, הפקדות לקרן השתלמות מזכות בהטבות מס משמעותיות (עצמאי – ניכוי; שכיר- אי זקיפת שווי), אף אם הכספים אינם מיועדים להשתלמות. בניגוד לקופ"ג לתגמולים או לקצבה, כספים שנצברו בקרן השתלמות ניתנים למשיכה בחלוף 6 שנים בלבד ממועד ההפקדה הראשוני, ולעיתים אף מוקדם יותר. למעשה, החל משנת 2006 קרן השתלמות הינה אפיק החיסכון היחיד אשר מעניק הטבות מס ואינו בגדר חיסכון לגיל פרישה, הן לשכירים והן לעצמאים.

4.7.4.1 ריכוז סכומים

	ש"ח
שכירים:	
תקרת ההכנסה השנתית להפרשות	188,544
שכיר (למעט בעל שליטה):	
תשלום המעביד לצורך קבלת ניכוי (7.5%)	14,141
תשלום העובד (2.5%)	4,713
שכיר בעל שליטה:	
תשלום המעביד לצורך קבלת ניכוי (4.5%)	8,485
תשלום בעל השליטה (1.5%)	2,828
עצמאים:	
תקרת ההכנסה השנתית להפרשות	218,000
תשלום מירבי לצורך קבלת ניכוי (7%)	15,260
ניכוי מקסימלי (4.5%)	9,810

הערות ודגשים

- השכר הקובע של שכיר יקבע לפי סך כל הכנסתו ממשכורת, ולא על פי השכר מכל מקום עבודה בנפרד.
- שיעור ההפרשה לגבי עובדי הוראה הינו 8.4% מעסיק ו- 2.8% עובד.
- קיימת מגבלה על תשלומים לקרן השתלמות של עצמאי שהוא גם שכיר. לנישום כאמור סך ההכנסה לצורך ניכוי הינה הנמוך מבין אלה: (א) הכנסת הנישום מעסק או ממשלח יד, (ב) 218,000 ש"ח לשנה בניכוי המשכורת בגינה הפקיד המעביד, אם בכלל, לקרן השתלמות.
- הפרשות מעביד בשל **בעל שליטה** מעל 4.5% ועד 7.5% ממשכורת שאינה עולה על 188,544 ש"ח לא תותרנה בניכוי למעביד, אולם גם לא תיחשבנה כהכנסה בידי בעל השליטה (בכפוף לתשלום מקביל של שליש לפחות על ידי בעל השליטה).

4.7.4.2 משיכת כספים

משיכת כספים מקרן השתלמות פטורה ממס בהתקיים אחד התנאים להלן: (א) בחלוף 6 שנים ממועד ההפקדה הראשון, (ב) אם הגיע העמית לגיל פרישה - אם חלפו 3 שנים ממועד ההפקדה הראשון בקרן, (ג) במידה והכספים מיועדים לצורך השתלמות - אם חלפו 3 שנים ממועד ההפקדה הראשון, או (ד) עם פטירת העמית.

4.8 פריסת מענק פרישה והפרשי שכר למספר שנות מס

הכנסות יחיד, ככלל, חייבות במס במועד קבלתן (בסיס מזומן). עיקרון זה עשוי ליצור עיוותי מס, לדוגמה, כאשר עובד מקבל שכר בגין שנים קודמות. שהרי, שיעור המס בישראל מדורג - ככל שההכנסה גבוהה יותר כך שיעור המס גדל (עד מקסימום של 48% כיום).

בכדי לצמצם את עיוותי המס הנ"ל, נקבע כי לבקשת עובד ניתן יהא לחלק שכר בגין שנים קודמות (לרבות, פדיון חופשה, מענק פרישה, מענק עקב מוות וסכומי היוון קצבה) על פני שנות העבודה שבגינן שולם השכר, אך לא יותר משש שנות מס. יתר על כן, מענק פרישה, מוות וסכומי היוון קצבה ניתן לפרוס קדימה - על פני שנות המס הבאות.

מענק פרישה בגובה השכר האחרון של העובד כפול שנות עבודתו פטור ממס, בכפוף לתקרה בסך של 10,220 ש"ח לשנת עבודה (בשנת 2006 – 10,250 ש"ח). יחד עם זאת, למנהל רשות המיסים סמכות להגדיל את סכום הפטור. בהתאם לסמכות זו, נקבע כי עובד שאין לו זכויות לפנסיה מקיפה או ביטוח גמלה, יהא זכאי לפטור ממס עד לשיעור של 150% ממשכורתו החודשית האחרונה כפול שנות עבודתו, אך לא יותר מתקרת הפטור לעיל (10,220 ש"ח לשנת עבודה). שיעורי המס החלים על סכום מענק הפרישה החייב במס הינם על פי שיעורי המס הרגילים (דהיינו, בהתאם למדרגות המס) בשנת המס בה התקבל המענק. יצוין כי קיימת עמדה לפיה מענק פרישה הינו הכנסה הונית, ומשכך חייב במס רווח הון. עמדה זו לאחרונה נדחתה על ידי בית המשפט.

יחד עם זאת, בהתאם לסעיף 8(ג) לפקודה, ניתן לפרוס מענק פרישה על פני שנות העבודה אשר בגינן משולם מענק הפרישה, אך לא יותר משש שנות מס המסתיימות בשנה שבה התקבל המענק. יתר על כן, ניתן לפרוס מענק פרישה חייב במס גם על פני מספר שנות מס קדימה, באישור מס הכנסה ובהתאם לתנאים שיקבעו. לעניין זה, מנהל רשות המיסים קבע כי לכל ארבע שנות עבודה ניתנת שנת פריסה אחת. שנת הפרישה תיכלל גם היא בשנות הפריסה. אולם, אם הפרישה הייתה בתקופת 3 החודשים האחרונים של שנת המס, תיקבע השנה הראשונה לפריסה לשנה הראשונה לאחר שנת הפרישה.

פריסה קדימה או אחורה של מענק פרישה עשויה להקטין משמעותית את החבות במס. שהרי, באמצעות פריסת ההכנסה, סכום מענק הפרישה החייב יצטרף להכנסתו החייבת של העובד בשנות הפריסה ובכך יהנה ממדרגות המס באותן השנים. פריסת הכנסה קדימה מחייבת הגשת דוחות למס הכנסה לאותן שנים.

יש לציין כי ניתן לפרוס לשנות המס הקודמות (פריסה אחורה), בנוסף למענק פרישה, גם הפרשי-שכר, דמי-פדיון חופשה, והחלק החייב במס של היוון קצבה או מענק עקב מוות. הפרשי שכר ניתן לפרוס לשנים שאליהן הם מתייחסים, אך לא יותר משש שנות-מס המסתיימות בשנה שבה התקבלו. דמי פדיון חופשה ניתן לפרוס בחלקים שווים לתקופה שלא תעלה על שש שנים המסתיימת בשנה שבה התקבלו, אך לא יותר ממספר שנות העבודה.

4.9 החזרי מס לשכירים

בהתאם לתקנות מס הכנסה (פטור מהגשת דין וחשבון), התשמ"ח-1988, (להלן: "**התקנות**"), ככלל, יחידים שהכנסתם אינה מעסק או משלח יד ושנוכה מהכנסותיהם מס במקור בשיעור המרבי על פי סעיף 164 לפקודה, פטורים מהגשת דוח. כפועל יוצא, חלק גדול מאוכלוסיית השכירים בארץ אינו חייב ואינו מגיש דוחות למס הכנסה. אולם, במקרים לא מעטים שכירים זכאים להחזרי מס, אם משום שלא תבעו הוצאות או זיכויים ואם משום שנוכה במקור מס ביתר מהכנסותיהם.

בהערת אגב, נציין כי בהתאם לסעיף 17 לפקודה אין מניעה שאדם (בין אם חברה, בין אם שכיר ובין אם עצמאי) ינכה הוצאות שהוצאו ביצור הכנסה, כדלקמן: "*לשם בירור הכנסתו החייבת של אדם ינוכו, זולת אם הניכוי הוגבל או לא הותר על פי סעיף 31 – יציאות והוצאות שיצאו כולן בייצור הכנסתו בשנת המס ולשם כך בלבד, לרבות...*"[*]

היקף המקרים בהם שכירים זכאים להחזרי מס גדל בעקבות הרפורמה במס אשר, בין היתר, הטילה מס על רווחים של יחידים בשוק ההון.

[*] יש לציין כי במספר תקנות הוגבלו ניכוין של הוצאות מסוימות בידי שכירים. (**ראה גם פרק ה' להלן - הוצאות עודפות**).

להלן מספר דוגמאות לנסיבות בהן שכיר עשוי להיות זכאי להחזר מס:

(1) שכיר אשר הפקיד בשנת המס לקופת גמל כ"עצמאי".

(2) שכיר אשר עבד בשנת המס במספר מקומות עבודה.

(3) שכיר אשר לומד לתואר או לרישיון.

(4) שכיר אשר לו הכנסות ממשכורת רק בחלק משנת המס.

(5) שכיר אשר זכאי להטבות מס מיוחדות. כגון: בעלי הכנסות נמוכות, נכים ועוד.

(6) שכיר אשר פעיל בניירות ערך, לרבות שכיר אשר החזיק בשנת המס בתיק ניירות ערך אצל מספר תאגידים בנקאיים (או מנהלי תיקים).

בהתאם לעמדת נציבות מס הכנסה, המבוססת על סעיף 160 לפקודה, אדם אשר אינו חייב בהגשת דוח ואשר שילם מס ביתר בשנת מס פלונית, זכאי להחזר במידה והגיש דוח עד תום 6 שנים משנת המס בגינה זכאי להחזר. לדוגמה, אדם הזכאי להחזר מס בגין שנת המס 2001 זכאי להגיש בקשה להחזר מס עד תום שנת 2007.

פרק ה: נתונים לתיאום הוצאות עודפות בשנת 2007

5.1 כללי

הוצאות עודפות הן הוצאות אשר הוציא חבר בני אדם ושאינן מותרות בניכוי על פי סעיף 31 לפקודה, או סכומם עולה על הסכומים שנקבעו כמותרים בניכוי, או לחילופין סכומים שהוציא חבר בני אדם בשל הוצאות שניכוין לא הותר לפי סעיף 32(11) לפקודה.

חברה נדרשת לשלם מקדמות בשיעור של 45% (חבר בני אדם שסעיף 3(ז) חל עליו – 90%) מההוצאות העודפות באופן שוטף. אי תשלום במועד גורר הטלת קנסות. לדוח השנתי יש לצרף טופס 1235 – דוח על הוצאות עודפות.

להלן יפורטו סוגי ההוצאות העודפות ואופן התרתן, אם בכלל:

5.2 כיבודים במקום העיסוק

יותרו בניכוי רק 80% מההוצאות שהוצאו **לכיבוד קל** במקום העיסוק של הנישום.

כיבוד קל מוגדר כשתייה קרה או חמה, עוגיות וכיוצא באלה. מקום העיסוק מוגדר כמקום שבו מנהל הנישום, דרך קבע את עיסוקו. לפי חוזר מס הכנסה מספר 14/2000, יוכרו הוצאות כיבוד קל במקום העיסוק הן לעובדים והן לאורחים. יודגש כי הוצאות בגין מזון ומשקה שאינן בגדר "כיבוד קל" לא יותרו בניכוי, כגון, ארוחות עסקיות.

5.3 אירוח

הוצאות בשל אירוח בארץ אינן מותרות בניכוי. הוצאה סבירה לשם אירוח אדם מחו"ל מותרת בניכוי (ללא תקרה), במידה ונוהל לגביה הרישום המתבקש (שם האורח, הארץ ממנה הגיע, מספר ימי האירוח ונסיבות הגעתו).

5.4 מתנות לספקים

מתנות שניתנו בישראל יותרו בניכוי עד סכום של 180 ש"ח (ללא שינוי ביחס לשנת 2006) לאדם.
מתנות שניתנו מחוץ לישראל יותרו בניכוי עד סכום של $15 לאדם.

לשם התרת ההוצאה נדרש רישום של פרטי זיהוי המקבל, מקום נתינת המתנה וקבלות לאימות ההוצאה.

5.5 מתנות לעובדים

5.5.1 מתנות לרגל אירוע אישי

מתנות בסכום סביר (לפי פרשנות נציבות מס הכנסה, סכום סביר הינו הסכום המפורט בסעיף 5.4 לעיל - 180 ש"ח) שניתנו לעובד לרגל אירוע אישי, כגון: נישואין, הולדת ילדים, בר/בת מצווה וכו', מותרות בניכוי למעביד ואינן הכנסת עבודה בידי העובד.

5.5.2 מתנות לרגל החגים

מתנות לעובדים לחגים (בכסף או בשווה כסף) הינן בגדר הכנסות עבודה בידי העובד, ועל כן חייבות במס הכנסה (כמו גם ביטוח לאומי). כפועל יוצא, שווי המתנה ייכלל בשכר העובד, ובהתאם, העובד יידרש לשלם מס על פי שיעור המס השולי שלו. במקביל, עלות המתנה תותר בניכוי למעביד.

5.6 אש"ל בארץ

לא יותרו עלויות בגין ארוחות מעל הסכומים להלן:

א. לגבי נישום שהוכיח את ההוצאות באמצעות קבלות:

ארוחת בוקר	ארוחת צהריים	ארוחת ערב
1 ש"ח*	4 ש"ח	2 ש"ח

ב. לגבי נישום שלא הוכיח את ההוצאות באמצעות קבלות:

ארוחת בוקר	ארוחת צהרים	ארוחת ערב
1 ש"ח*	3 ש"ח	1 ש"ח

(*) התקרה הנ"ל אינה חלה על ארוחת בוקר הכלולה במחיר לינה המותרת בניכוי, כמפורט בסעיף 5.8 להלן.

עוסק השוהה מחוץ לתחום הישוב שבו נמצא מקום מגוריו הקבוע לפחות 20 ימים בחודש במשך לא פחות משלושה חודשים בשנת מס אחת – יותר לו בניכוי סכום שלא יעלה על 60% מהוצאות האש"ל על-פי התקרות בטבלאות לעיל.

יש לציין כי למרות סמכות שר האוצר, סכומים אלו לא עודכנו ולכן נשחקו בעקבות האינפלציה.

5.7 הוצאות בקשר לנסיעה ושהייה בחו"ל

הוצאות נסיעה ושהייה בחו"ל מותרות בניכוי, בכפוף למגבלות מסוימות, אם הנסיעה לחו"ל והשהייה שם הכרחיים לייצור ההכנסה.

בתקנות מס הכנסה קיימת התייחסות להוצאות מסוימות שהוצאו בקשר לנסיעה לחו"ל, הוצאות אחרות בקשר לנסיעה לחו"ל יבחנו באופן ספציפי, בהתאם להוראות הפקודה והתקנות שהותקנו על-פיה. כגון, הוצאות טלפון, הוצאות אירוח וכדומה.

הוצאות בקשר לנסיעה לחו"ל שמטרתה הן עסקית והן פרטית (הוצאה מעורבת), כגון: נסיעה לחו"ל הכוללת ביקור משפחתי, לדעתנו, תותרנה בניכוי (חלק ההוצאות העסקיות), במידה וניתן להפריד בין החלק הפרטי לבין החלק העסקי.

להלן ריכוז ההוצאות אליהן קיימת התייחסות בתקנות והסכום המותר בניכוי (**):

מהות ההוצאה	נתונים נוספים	הסכום המותר בניכוי
הוצאות בגין רכישת כרטיסי טיסה.	כרטיס במחלקת תיירים או עסקים.	כל ההוצאה.
	כרטיס במחלקה ראשונה.	100% ממחיר כרטיס במחלקת עסקים באותה טיסה.
הוצאות לינה בנסיעה שכללה לא יותר מ- 90 לינות, עם מסמכים ו/או קבלות (*).	עבור 7 הלינות הראשונות.	כל הוצאות הלינה עד $227 (בשנת 2006 - $222) ללינה.
	עבור שאר הלינות, לגבי לינה שעלותה נמוכה מ- $100 (בשנת 2006 - $98).	כל הוצאות הלינה.
	עבור שאר הלינות, לגבי לינה שעלותה גבוהה מ- $100 (בשנת 2006 - $98).	75% מהוצאות הלינה עד סך של $170.25 (בשנת 2006 - $166.5) ללינה, אך לא פחות מ- $100 (בשנת 2006 - $98) ללינה.
הוצאות לינה בנסיעה שכללה יותר מ- 90 לינות, עם קבלות ו/או מסמכים. (*)	כל הלינות.	כל הוצאות הלינה, אך לא יותר מ- $100 (בשנת 2006 - $98) ללינה.
הוצאות שהייה אחרות בחו"ל. (***)	כאשר נדרשו הוצאות לינה.	כל ההוצאות עד סך של $64 (בשנת 2006 - $62) לכל יום שהייה.
	כאשר לא נדרשו הוצאות לינה.	כל ההוצאות עד סך של $106 (בשנת 2006 - $104) לכל יום שהייה.
הוצאות שכירת רכב בחוץ לארץ.	-	כל הוצאות השכירות עד סך של $50 (בשנת 2006 -$49) ליום.

(*) שתי נסיעות או יותר שלא היתה ביניהן שהייה רצופה בישראל של ארבעה עשר ימים לפחות יחשבו לנסיעה אחת.

(**) בנסיעות לארצות להלן, יותרו בניכוי 125% מהסכומים בטבלה לעיל.

אוסטריה	דנמרק	ספרד
אוסטרליה	הולנד	עומאן
איטליה	הונג קונג	פינלנד
איסלנד	הממלכה המאוחדת (בריטניה)	צרפת
אירלנד	טיוואן	קאטר
אנגולה	יוון	קוריאה
בלגיה	יפן	קמרון
גרמניה	לוקסמבורג	קנדה
דובאי	נורווגיה	שבדיה
		שוויץ

(***) כאמור לעיל, הוצאות אחרות בקשר לנסיעה לחו"ל יבחנו באופן ספציפי, בהתאם להוראות הפקודה והתקנות שהותקנו על-פיה. כגון, הוצאות טלפון, הוצאות אירוח וכדומה.

בשהייה בחוץ לארץ לתקופה רצופה העולה על 10 חודשים, יותרו בניכוי הוצאות חינוך בשל ילדי הנישום שטרם מלאו להם 18 שנים בשנת המס, בסכום שלא יעלה על 568 דולר לחודש (בשנת 2006 - 557 דולר לחודש), לכל ילד כאמור.

5.8 הוצאות לינה וארוחת בוקר בישראל

הוצאות לינה שהוציא נישום בישראל או באזור, יותרו בניכוי עד גובה הסכומים המותרים בניכוי ביחס להוצאות לינה בחו"ל החל מהיום השמיני (**ראה סעיף 5.7 לעיל**), כשהם מתורגמים לשקלים חדשים לפי השער היציג של הדולר כפי שפורסם לאחרונה לפני מועד הלינה. אולם, הוצאות לינה שהוציא נישום במקום המרוחק פחות מ- 100 קילומטרים ממקום מגוריו, או ממקום עיסוקו העיקרי, לא יותרו בניכוי, אלא אם שוכנע פקיד השומה שהוצאות הלינה היו הכרחיות לייצור ההכנסה של הנישום (מקום העיסוק מוגדר כמקום שבו מנהל הנישום, דרך קבע, את עיסוקו). כמו כן, נקבע כי הוצאות ארוחת בוקר הכלולות במחיר לינה המותרת בניכוי כאמור, יותרו בניכוי.

התקנה אינה חלה על הוצאות לינה בגין השתתפות בכנס בתחום עיסוקו של הנישום. במקרה כאמור ההוצאות יותרו בניכוי (בכפוף למבחנים שבסעיף 17 לפקודה).

5.9 הוצאות ביגוד

80% מההוצאות לרכישת ביגוד שנועדו לשמש לצורכי העסק ושניתן להשתמש בהם גם שלא לצורכי העסק יותרו בניכוי, במידה וניתן לזהות בהם, באופן בולט, השתייכות לעסקו של הנישום, או על פי דין קיימת חובה ללבוש את הביגוד. במידה ולא ניתן להשתמש בביגוד שלא לצורכי עבודה (כגון, סרבל טיסה, חלוק לאחיות) יותרו מלוא ההוצאות בניכוי.

יודגש כי הוצאות בגין רכישת ביגוד אחר אינן מותרות בניכוי.

5.10 עלויות החזקת טלפון שאינו נייד במקום המגורים

תנאי בסיסי להתרת הוצאות בשל החזקת טלפון שאינו נייד במקום המגורים של הנישום, או של בעל השליטה בנישום, הוא כי בית המגורים משמש את עיקר עסקו או משלח ידו. במידה ומתקיים התנאי לעיל יותרו ההוצאות כמפורט להלן:

נישום	סכום ההוצאה	הסכום המותר בניכוי
הוצאות טלפון בידי נישום שמקום מגוריו שימש את עיקר עסקו או משלח ידו, בכל שנת המס.(*)	סכום שאינו עולה על 19,700 ש"ח לשנה (בשנת 2006 - 19,800 ש"ח).	הנמוך מבין: (1) 80% מהוצאות החזקת הטלפון. (2) חלק ההוצאות העולה על 2,000 ש"ח (ללא שינוי לעומת שנת 2006).
	סכום העולה על 19,700 ש"ח לשנה (בשנת 2006 – 19,800 ש"ח).	חלק ההוצאות העולה על 3,900 (בשנת 2006 - 4,000 ש"ח).

(*) במידה ומקום מגוריו של הנישום שימש את עיקר עסקו או משלח ידו בחלק משנת המס, יותר חלק יחסי מהסכומים המפורטים לעיל, על פי יחס החודשים.

מלוא הוצאות שיחות טלפון לחוץ לארץ, שהוכח שהן בייצור הכנסה מותרות בניכוי, אף אם מקום המגורים אינו משמש את עיקר עסקו של הנישום. לשם התרת ההוצאה נדרש לנהל לגבי כל שיחה כאמור רישום בדבר התאריך, השעה, יעדה של השיחה, פרטי מקבלה, משך השיחה, נושאה ומחירה המשוער.

לדעתנו, במידה וניתן להפריד את הוצאות הטלפון העסקיות, כגון, באמצעות ניהול רישום או התקנת קו עסקי נפרד, כל ההוצאות העסקיות יותרו בניכוי.

5.11 עלויות החזקת טלפון נייד

לא יותרו בניכוי הוצאות רדיו טלפון נייד, המשמש בייצור הכנסה, בסכום של 1,020 שקלים, או מחצית מההוצאות, לפי הנמוך. אולם, הוצאות מעביד בשל רדיו טלפון נייד, שהועמד לרשות עובד, כמשמעותו בתקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברדיו טלפון נייד), התשס"ב - 2002, יותרו בניכוי במלואן.

על-פי תקנות אלה, שווי השימוש בטלפון נייד שהועמד לרשות העובד, והוא אינו טלפון נייד שניתן להתקשר ממנו למקום העבודה בלבד, הינו מחצית מההוצאה החודשית, או 85 שקלים לחודש (ללא שינוי לעומת שנת 2006) לפי הנמוך, זאת בניכוי ההוצאה החודשית ששילם העובד בשל אותו רדיו טלפון נייד.

ההוצאה החודשית הנה ההוצאה שהוצאה בחודש בשל הטלפון הנייד, לרבות ההוצאה הקבועה, דמי שימוש, תיבה קולית, שירותים נלווים, השתתפות העובד וכדומה.

בכל מקרה, לא יותרו בניכוי הוצאות החזקת טלפון נייד שהוצאו בייצור הכנסת עבודה. החזר הוצאות בשל מכשיר הנמצא בבעלות העובד, ייחשב כהכנסת עבודה.

להלן מספר דוגמאות:

(1) ההוצאה החודשית בגין טלפון נייד שהועמד לרשות העובד הינה 140 שקלים לחודש. מכיוון שהטלפון הועמד לרשות העובד, מלוא ההוצאות יותרו בניכוי בידי החברה. לעובד יזקף שווי שימוש בסכום של 70 שקלים לחודש (הנמוך מבין מחצית ההוצאה או 85 שקלים).

(2) ההוצאה החודשית עבור טלפון נייד שהועמד לרשות העובד הינה 220 שקלים לחודש. מכיוון שהטלפון הועמד לרשות העובד מלוא ההוצאות יותרו בניכוי בידי החברה. לעובד יזקף שווי שימוש בסכום של 85 שקלים לחודש.

(3) ההוצאה החודשית עבור טלפון נייד שהועמד לרשות העובד הינה 220 שקלים. העובד משתתף בעלויות החזקת הטלפון בסך של 55 שקלים לחודש. לעובד יזקף שווי בסך של 30 שקלים לחודש (=85-55). מלוא ההוצאות של החברה יותרו בניכוי.

5.12 ניכוי הוצאות רכב פרטי

5.12.1 כללי

- הוצאות החזקת רכב שהוצאו בייצור הכנסה, שאינה הכנסת עבודה, יותרו בניכוי בשנת המס, כדלקמן: סכום הוצאות החזקת הרכב מחולק במספר הקילומטרים השנתי ומוכפל במספר הקילומטרים השנתי העודף על 9,900 קילומטר לגבי אותו הרכב, או 25% מהוצאות החזקת הרכב, לפי הגבוה. כפועל יוצא, כאשר מס' הקילומטרים שנסע הרכב בשנת המס עולה על 13,200 ק"מ קיימת עדיפות לחלופה הראשונה.
- מהסכום אותו יש לתאם, בהתאם לנוסחה דלעיל, ניתן לקזז שווי שימוש שנזקף להכנסות העובד, במידה והרכב צמוד (ראה להלן טבלה בדבר שווי שימוש בשנת 2007).

- רכב לעניין זה מוגדר כרכב נוסעים פרטי, רכב פרטי דו שימושי, רכב מסחרי אחוד ורכב מסחרי בלתי אחוד, כמשמעותם בתקנות התעבורה, התשכ"א – 1961, למעט רכב עבודה כמשמעותו בפקודת התעבורה, בין שבבעלותו של הנישום ובין שלא בבעלותו, ובלבד שמשקלו הכולל פחות מ– 3,500 ק"ג.
- הוצאות בגין כלי רכב אחרים (כגון, רכב שמשקלו מעל 3,500 ק"ג ואופנועים) יותרו בניכוי במלואן, בכפוף לכך שהן שימשו בייצור הכנסה.
- "הוצאות החזקת רכב" הן רשימה סגורה שנקבעו בתקנות מס הכנסה, כדלהלן: הוצאות ביטוח, טסט, דמי שכירות, דלק, רכישת שמנים, תיקון הרכב והחזקתו, חניה שאינה במקום העיסוק או בסמוך אליו, אגרה בכביש חוצה ישראל וכן הוצאות פחת.
- הוצאות החזקת רכב המשמש בייצור הכנסת עבודה לא תותרנה בניכוי.
- ברכב של חברה להשכרת רכב לתקופה קצרת מועד, יותרו בניכוי כל הוצאות החזקת הרכב לגבי כלי רכב שמספרם עולה על מספר עובדי החברה.
- **לעניין מיסוי רכבי תאגיד הרשומים ע"ש נהג הרכב, ראה סעיף 2.7 לעיל.**

קיימת **הצעת חוק** הכוללת שינויים משמעותיים בכללי ההכרה בהוצאות רכב. הצעה זו, אם וככל שתאושר, צפויה לחול משנת 2008 ואילך. בהתאם להצעה, בין היתר, ההוצאה שתותר למעסיק לא תפחת מ 25% מסך ההוצאות, ולגבי עצמאיים 45% (במקום 25%). כמו כן, במקביל יועלה שווי השימוש לרכב צמוד (ראה להלן).

5.12.2 דוגמה לתיאום הוצאות רכב

להלן דוגמה מספרית להמחשת יישום הנוסחה לתיאום הוצאות רכב:

להלן נתונים המתייחסים לרכבים פרטיים של 3 חברות שונות (הרכבים אינם צמודים לעובד):

פרטים	חברה א'	חברה ב'	חברה ג'
מספר קילומטרים שנתי	20,000	12,000	8,000
הוצאות ביטוח חובה	4,000	4,000	4,000
הוצאות רישוי הרכב	1,000	1,000	1,000
הוצאות דלק	23,000	13,000	3,000
הוצאות פחת	12,000	12,000	12,000
סך הכל הוצאות אחזקה	40,000	30,000	20,000

חברה	קילומטרים	סה"כ הוצאות	הוצאות מוכרות- חישוב (*)	הוצאות מוכרות- 25%	הגבוה מבין 25% או חישוב	בדיקה
א	20,000	40,000	20,200	10,000	20,200	40,000>20,200
ב	12,000	30,000	5,250	7,500	7,500	30,000>7,500
ג	8,000	20,000	0	5,000	5,000	20,000>5,000

(*) חישוב:

א. $20,200 = 40,000 * \frac{20,000-9,900}{20,000}$

ב. $5,250 = 30,000 * \frac{12,000-9,900}{12,000}$

ג. מספר הקילומטרים נמוך מ-9,900 קילומטרים.

5.12.3 שווי שימוש

להלן נתונים בדבר סכום השווי שיש לזקוף להכנסת העובד (לחודש) בשנת 2007:

קבוצת מחיר						
1	2	3	4	5	6	7
1,170	1,330	1,740	2,150	3,030	3,840	4,840

בהתאם להצעת חוק שפורסמה לאחרונה יועלה משמעותית שווי שימוש בגין רכב צמוד, באופן הדרגתי על פני 4 שנים, החל משנת 2008, כמפורט להלן:

הגדרת הקבוצה של רכב חדש			שווי שימוש בסוף	תוספת זקיפה בכל שנה לעומת קודמתה			
קבוצה	ממחיר	עד מחיר	שווי נוכחי	התהליך	2008	2009	2010	2011
1*		87,000	1,180	2,260	200	200	340	340
2	87,001	114,000	1,330	2,450	200	200	360	360
3	114,001	133,000	1,740	3,150	360	350	350	350
4	133,001	151,000	2,160	3,780	410	410	400	400
5	151,001	196,000	3,030	5,230	550	550	550	550
6	196,001	280,000	3,850	6,780	740	730	730	730
7	280,001	ומעלה	4,850	8,720	970	970	970	960

* קבוצה 1 תורחב כך שתכלול רכב שמחירו עד 92,000 ש"ח.

כמו כן, בהתאם להצעה, גם בגין רכב דו גלגלי שהספקו גבוה מ - 33 כ"ס ייזקף שווי שימוש, בסך של 750 ש"ח לחודש.

<u>יישום</u>:

טרם ייחוס כלי רכב לחברה וזקיפת שווי שימוש לעובד, מומלץ לבחון כדאיות רכישת הרכב במישור הפרטי. הואיל וזקיפת שווי השימוש ו/או תשלום הוצאות עודפות (בחברות להן הפסדים) לעיתים מבטלים כליל כדאיות ייחוס הרכב לחברה. חשיבות בחינה זו גדלה לאור הצעת משרד האוצר להגדיל משמעותית את שווי השימוש בגין כלי רכב.

פרק ו: מס ערך מוסף – נושאים נבחרים

6.1 שיעורי מס ערך מוסף

חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן: "**החוק**", "**חוק מס ערך מוסף**") נכנס לתוקף ביום 1 ביולי 1976 ונקבע על 8%. שיעור המע"מ שונה מעת לעת. לאחרונה הופחת המע"מ ביום 1 ביולי 2006, מ- 16.5% ל - 15.5%. שיעור המע"מ החדש חל על עסקאות שמועד החיוב שלהן ביום 1 ביולי 2006 ואילך. יודגש כי שיעור המס אינו נגזר ממועד הוצאת החשבונית, אלא ממועד החיוב במס הקבוע בחוק (ראה להלן).

להלן פירוט שיעורי המע"מ, החל משנת 1993:

תאריך	שיעור מע"מ
1.1.93	17%
15.6.02	18%
1.3.04	17%
1.9.05	16.5%
1.7.06 ואילך	**15.5%**

שיעור מס הרווח ומס השכר המוטל על מוסדות כספיים הופחת לאחרונה ביום 1 ביולי 2006, משיעור של 17% לשיעור של 15.5%. שיעור מס השכר המוטל על מלכ"רים הופחת בהתאם. בהערת אגב, נציין כי משיקולים פיסיקאליים, במסגרת הורדת שיעור המס הקודמת (1 בספטמבר 2005) הוחלט לא לבצע הפחתה מקבילה בשיעור מס השכר ומס הרווח, אשר חלים על מלכ"ר (מס שכר) ומוסדות הכספיים (מס שכר ומס רווח).

6.2 מועד החיוב במס

בניגוד לפקודת מס הכנסה, בחוק מס ערך מוסף נקבע במפורש מועד החיוב במס (ממנו נגזר מועד הוצאת החשבונית ומועד התשלום). מועד החיוב בחוק מע"מ אינו אחיד ונגזר ממאפייני העסקה. ככלל, קיימים שלושה בסיסי חיוב במע"מ – בסיס מצטבר, בסיס מזומן ובסיס מעורב (מזומן או מצטבר, כמוקדם).

להלן נסקור בקצרה את מועד החיוב במס, בהתייחס לסוגים שונים של עסקאות:

א. מכר טובין

במכר של טובין מועד החיוב במס, ככלל, הינו עם הספקת המוצר ללקוח (בסיס מצטבר), זאת ללא תלות באופן התשלום.

ב. מתן שירותים

בעסקאות של מתן שירותים מועד החיוב במס תלוי, בין היתר, בסוג השירות, כדלהלן:

1. בעלי מקצועות חופשיים ועסקאות אשראי

שירותים שניתנים על ידי בעלי מקצועות חופשיים (כגון: עו"ד, רו"ח, רופאים, שמאי מקרקעין וכדומה), ועסקאות של מתן אשראי (ראה גם סעיף ו' להלן), חייבים במס על בסיס מזומן. קרי, מועד החיוב במס הינו עם קבלת התמורה, ללא תלות בהתקדמות מתן השירות.

2. אחרים

שירותים שניתנים על ידי מי שאינם מוגדרים כבעלי מקצועות חופשיים (כגון, שירותי אחזקה, שמירה, ניקיון, הובלות, תיקונים וכדומה) חייבים במס לפי בסיס מצטבר. דהיינו, החיוב במס הוא עם מתן השירות.

בהתאם לעמדת מע"מ, שירותים כגון: שמירה, ניקיון, הובלה וכדומה, שבהם פועלים הצדדים על בסיס התחשבנות תקופתית, כגון, חודשית, חייבים במס מדי תקופה.

בשירות שלא ניתן להפריד בין חלקיו, מועד החיוב במס הינו בגמר מתן השירות או בעת קבלת התקבולים, כמוקדם (בסיס מעורב).

ג. מכר מקרקעין

במכירת מקרקעין, מועד החיוב במס הינו במועד מסירת החזקה במקרקעין לרוכש, במועד רישום המקרקעין על שם הרוכש בטאבו, או במועד תשלום התמורה, לפי המוקדם שביניהם.

ד. עבודות בניה

עבודות בניה בחוק מע"מ כוללות את כל סוגי העבודות במקרקעין, כגון: בניה, חפירה, הריסה, ביוב וניקוז, הנחת צינורות, סלילת כבישים, הכשרת קרקע וכדומה. בעסקאות אלו מועד החיוב במס הוא עם השלמת העבודה, עם העמדת המקרקעין שבהם בוצעו עבודות הבניה לרשותו של המזמין, או במועד קבלת התמורה, כמוקדם (בסיס מעורב).

ה. השכרת נכסים

בעסקאות של השכרת נכסים מועד החיוב במס הינו לפי בסיס מזומן.

ו. אשראי לעובדים ובעלי שליטה

בהתאם להוראת פרשנות של מע"מ, מחירה של עסקת אשראי אשר לא נקבע לה מחיר, שתמורתה אינה בכסף או שמחירה הושפע מקיומם של יחסים מיוחדים, יקבע בהתאם לאמור בתקנות מס הכנסה (מדד+4%). מועד החיוב במס בעסקאות כאמור יקבע בהתאם לחלופות להלן:

- במידה ונזקפת ריבית, לצורך מס הכנסה, מדי חודש, מועד החיוב לעניין מע"מ יהא בתום כל חודש.
- במידה ורואה החשבון מחשב את הריבית, לעניין מס הכנסה, בתום כל שנה, מועד החיוב לעניין מע"מ יהא ביום 31 בדצמבר 2007, בגין הריבית שנצברה בשנת 2007.

יש להדגיש כי, לדעתנו, האמור רלוונטי רק במידה ומחיר העסקה הושפע מקיומם של יחסים מיוחדים בין הצדדים, אחרת מועד החיוב במס הינו על בסיס מזומן, כאמור בסעיף ב' לעיל. כך לדוגמה, אם יחיד נטל הלוואה מתאגיד בשליטתו ושיעור הריבית אינו מושפע מקיומם של יחסים מיוחדים, מועד החיוב במס יהא על בסיס מזומן (במועד תשלום הריבית). בהערת אגב, נציין כי מחיר הלוואה לבעל שליטה, הנושאת ריבית בשיעור של 4% לשנה והצמודה למדד המחירים לצרכן, עשוי לשקף מחיר שוק, בהתקיים תנאים מסוימים.

ז. טבלה מרכזת

להלן ריכוז מועדי החיוב במס, לפי סוג העסקה:

סוג עסקה		בסיס חיוב
מכר טובין		מצטבר
מתן שירותים	מקצועות חופשיים ועסקאות אשראי	מזומן
	שירותים בהם ההתחשבנות תקופתית	מצטבר- מדי תקופה
	השירות אינו ניתן להפרדה	מעורב
	אחר	מצטבר
מכר מקרקעין		מעורב
השכרת נכסים		מזומן
אשראי לבעלי שליטה ועובדים (*)		מצטבר

(*) כשהמחיר מושפע מיחסים מיוחדים.

6.3 מועד הוצאת חשבונית

עוסק נדרש להוציא חשבונית עסקה בגין כל עסקה, ורשאי הוא להוציא חשבונית מס לגבי עסקה החייבת במס לפי דרישת הקונה. על פי סעיף 46 לחוק מע"מ, על העוסק להוציא את החשבונית תוך 14 יום ממועד החיוב במס (או תוך 7 ימים בעסקאות של עוסקים המדווחים לפי בסיס מזומן). כאמור, המועד הרלוונטי לעניין שיעור המס הינו מועד החיוב במס כפי שנקבע בחוק, ולא מועד הוצאת החשבונית.

לפי הוראות סעיף 47 לחוק, אם חשבונית מס נוגעת לעסקאות החייבות בשיעורי מס שונים, יש לרשום אותם, כל סוג בנפרד. עם זאת, מוצע לעוסק להוציא בנפרד חשבונית מס על עסקאות החייבות במס בשיעורים שונים.

6.4 עסקאות אקראי במקרקעין

עסקאות במקרקעין עשויות להתחייב במס אף אם לעסקה אין אופי מסחרי. להלן תמצית עקרונות החבות במס בעסקאות במקרקעין ופירוט החייב בתשלום המס.

המוכר או המשכיר (*)	הקונה או השוכר (*)			
	אדם פרטי (לרבות חברה שאינה רשומה במע"מ)	עוסק (לרבות שאין עיסוקו במקרקעין) לצורך שימוש פרטי	עוסק	מוסד כספי או מלכ"ר
אדם פרטי (לרבות חברה שאינה רשומה במע"מ)	אין עסקה	אין עסקה	עסקה. הקונה חייב בתשלום המס.	עסקת אקראי, למעט אם המקרקעין הם דירת מגורים. הקונה חייב במס.
עוסק - מכירה במישור הפרטי	אין עסקה	אין עסקה	עסקה. הקונה או המוכר חייב בתשלום המס.	עסקת אקראי, למעט אם המקרקעין הם דירת מגורים. הקונה או המוכר חייב במס.
עוסק – מכירה במישור העסקי (מלאי או רכוש קבוע)	עסקה רגילה. המוכר חייב במס.			
מוסד כספי או מלכ"ר	אין עסקה	אין עסקה	עסקת אקראי. המוכר חייב בתשלום המס.	עסקת אקראי, למעט אם המקרקעין הם דירת מגורים. המוכר חייב במס.

(*) מכר בחוק מע"מ, כולל השכרה.

בהתאם לסעיף 43(א) לחוק מע"מ מס ששולם בשל רכישת מקרקעין שהיא עסקת אקראי ניתן לניכוי כשהוא צמוד למדד המחירים לצרכן.

6.5 שירות לתושב חוץ - מע"מ בשיעור אפס

סעיף 30(א)(5) לחוק מס ערך מוסף קובע כי על הכנסות ממתן שירות לתושב חוץ יחול מס ערך מוסף (להלן: "מס") בשיעור אפס, בהתקיים תנאים מסוימים.

במסגרת תיקון 23 לחוק (להלן: "התיקון") הוסף סייג משמעותי להחלת מס בשיעור אפס על הכנסות ממתן שירות לתושב חוץ. בהתאם לתיקון, לא יחול מס בשיעור אפס אם נושא ההסכם הוא מתן השירות בפועל, נוסף על תושב החוץ, גם לתושב ישראל בישראל (אלא אם השירות שניתן מהווה חלק מערך הטובין שנקבע לפי פקודת המכס). תכלית התיקון הינה למנוע "ניצול" לרעה של סעיף 30(א)(5) לחוק. אולם, בד בבד, הוא מצמצם משמעותית את תחולת סעיף 30(א)(5) עד כדי פגיעה במטרתו. התיקון בנושא נולד בעקבות חוסר שביעות רצון של השלטונות מהחלטת בג"צ בעניין קסוטו (ע"א 41/96), בה נקבע כי יחול מס בשיעור אפס אם הנהנה העיקרי מהשירות הינו תושב חוץ, זאת אף אם תושב ישראל נהנה משני (או עקיף) מהשירות.

יוצא איפוא כי לאחר התיקון לא יחול מס בשיעור אפס על הכנסות מייצוא שירותים כאשר תושב ישראל הינו צד לעסקה, במישרין או בעקיפין, אף אם מעורבותו עקיפה או משנית. קביעה זו, כאמור, אינה הולמת את תכלית סעיף 30(א)(5) לחוק ואת החלטת ביהמ"ש העליון בעניין קסוטו. יחד עם זאת, נדגיש כי הסייג הנ"ל כפוף לפרשנות בית המשפט, אשר יידרש לקבוע את מידת הקשר ומהות הקשר שבין השירות ובין ההסכם שתושב ישראל צד לו.

סייג נוסף למס בשיעור אפס על הכנסות ממתן שירותים לתושב חוץ נקבע בתקנה 12א(א) לתקנות מס ערך מוסף, התשל"ו – 1976 (להלן: "התקנה"). בהתאם לתקנה, לא יחול מס בשיעור אפס אם השירות ניתן לגבי נכס המצוי בישראל (אלא אם השירות שניתן מהווה חלק מערך הטובין שנקבע לפי פקודת המכס). הסייג הנ"ל סובל מספר פרשנויות. יתר על כן, זיהוי הנכס לגביו ניתן השירות הינו משימה הכרוכה בסוגיות מורכבות. כך לדוגמה, על פי רוב ישנם מספר נכסים רלוונטיים. במקרים כאמור, יש לזהות את הנכס הקשור קשר הדוק למתן השירות, לאמור, הנכס אשר הינו מושא השירות העיקרי.

נעיר כי ההבחנה בין מתן שירותים לבין מכר של נכסים בלתי מוחשיים על פי רוב כרוכה בקשיים. יש לבחון את האפשרות לתכנון העסקאות כך שאלה תוגדרנה כייצוא נכסים בלתי מוחשיים, ולא ייצוא שירותים. שהרי, ייצוא נכסים בלתי מוחשיים אינו כפוף לאותם הסייגים והמגבלות (ראה סעיף 30(א)(2) לחוק). לחלופין, יש לבחון את האפשרות וההשלכות של מתן השירותים לתושב החוץ באמצעות חברה זרה.

6.6 ניכוי מס בגין תשומות מעורבות

תשומה מעורבת הינה תשומה אשר חלקה לצרכי העסק וחלקה לצרכים פרטיים, כגון, הוצאות בגין שימוש בטלפון סלולארי המשמש הן את העסק והן לשיחות פרטיות. דוגמה נוספת, הוצאות בגין רכב אשר משמש הן לצורך עסקי והן לצורך פרטי. כמו כן, תשומה מעורבת כוללת תשומה אשר בחלקה שימשה בעסקה חייבת במס ובחלקה שימשה בעסקה פטורה ממס.

תקנה 18 לתקנות מע"מ קובעת כי מס בגין תשומה מעורבת ינוכה, כדלהלן:

א. **התשומה ניתנת לייחוס -** יקבע החלק המותר בניכוי בהתאם. כגון, במידה ומנוהל ספר רכב, מס התשומות שיוכר בגין הוצאות הרכב יהיה על פי החלק העסקי, ביחס לכלל ההוצאה (למעט ביחס למס תשומות בגין הוצאות רכישה והשכרה של רכב פרטי, כמוגדר להלן, לגביהן נקבע במפורש כי מס התשומות אינו ניתן לניכוי).

ב. **התשומה לא ניתנת לייחוס**

- המנהל מוסמך לקבוע את החלק היחסי שייחשב כשימוש שלא לצורך העסק.
- לא קבע המנהל את יחס השימוש שלא לצרכי העסק, יקבע הניכוי כלהלן:

1. אם עיקר השימוש בתשומה לצרכי העסק – יותר בניכוי 2/3 ממס התשומות.
2. אם עיקר השימוש בתשומה שלא לצרכי העסק – יותר בניכוי 1/4 ממס התשומות.

בהוראת פרשנות 1/98 בדבר ניכוי מס תשומות בגין עלויות שימוש בטלפונים סלולאריים קבע המנהל כי עוסק רשאי לנכות מס תשומות בשיעור של 2/3 בגין עלויות שימוש בטלפון סלולארי, על בסיס ההנחה שעיקר השימוש בטלפון הינו לצורך עסקי. יחד עם זאת, מובהר בחוזר כי במידה וניתן להפריד באופן ברור בין החלק העסקי לחלק הפרטי (כגון, באמצעות פירוט שיחות) ינוכה מס התשומות בהתאם.

6.7 ניכוי מס בגין כלי רכב

בהתאם לסעיף 38(א) לחוק מס ערך מוסף, עוסק זכאי לנכות מהמס שהוא חייב בו את מס התשומות הכלול בחשבונית מס שהוצאה לו כדין או ברשימון יבוא שהוצא על שמו כבעל הטובין, בכפוף לתנאים הקבועים בחוק.*

עם זאת, תקנה 14(א) לתקנות מס ערך מוסף, התשל"ו - 1976 (להלן: "התקנות") שהותקנה מכוח סעיף 44(1) לחוק, אוסרת על העוסק לנכות את מס התשומות בגין רכישה או יבוא של "**רכב פרטי**", כמוגדר בתקנות, גם אם הרכב משמש או נועד לשמש את העוסק אך ורק לצורכי העסקאות לשימוש

* להלן עיקרי התנאים שנקבעו בחוק: (א) חשבונית מס הוצאה עפ"י סעיף 47 לחוק ומתקיימים לגביה הכללים שבסעיף 9א' להוראות תקנות מס ערך מוסף (ניהול פנקסי חשבונות), התשל"ו – 1976, (ב) המס ששולם הנו בגדר מס תשומות כהגדרתו בסעיף 1 לחוק, דהיינו: התשומה היא לשימוש בעסק או לצורכי העסק, ו- (ג) התשומה משמשת לעסקה החייבת במס כאמור בסעיף 41 לחוק (לרבות מס בשיעור אפס).

בעסק. יודגש כי האמור חל אף על השכרה של רכב פרטי. לאמור, מס תשומות בגין השכרה או ליסינג (לרבות ליסינג מימוני) של רכב פרטי אינו ניתן לניכוי, אף אם הוצאה לשוכר חשבונית מס.

במקביל, מכירת רכב פרטי, שמס התשומות בגינו לא הותר, אינה חייבת במע"מ (סעיף 31(4) לחוק).

ביום 23 במארס 2005 אושר בועדת הכספים של הכנסת תיקון לתקנות מס ערך מוסף, **המרחיב את הגדרת רכב פרטי בחוק**, כך שלא יותר ניכוי מס תשומות בגין רכישה (לרבות השכרה) של רכב מסחרי שמשקלו אינו עולה על 3,500 ק"ג ובכלל זה טנדרים, רכב מסחרי אחוד, מסחריות קלות, וואנים וכדומה. בנוסף, חל איסור לניכוי מס תשומות בגין רכישת (לרבות השכרת) רכב הכלול בתוספת הרביעית לתקנות.

המשמעות המעשית של התיקון הינה אי התרת ניכוי מס תשומות בגין רכבים מסחריים קטנים. התקנה תחול לגבי כל רכב שנמסר לקונה החל מיום 10 ביולי 2005 (להלן – "היום הקובע").

יחד עם זאת, לגבי רכב שנמסר לקונה לפני היום הקובע במסגרת עסקת ליסינג, יחשב הרכב כ"רכב פרטי" החל מיום 1 בינואר 2008. לאמור, בעסקאות ליסינג תפעולי או מימוני, בהן נמסר הרכב לחוכר (לקונה) לפני 10 ביולי 2005, יותר ניכוי מס התשומות בגין העסקה עד ליום 1 בינואר 2008 (בכפוף לתנאים הקבועים בהוראת פרשנות 1/2002 "השכרת רכב בליסינג תפעולי- פיצול למרכיבי השכרה ותחזוקה"). יושם לב כי אין נפקא מינה האם החכירה הינה "ליסינג מימוני" או "ליסינג תפעולי", שכן הגדרת "מכר" בחוק מע"מ כוללת השכרה. מכירת רכב כאמור לאחר יום 1 בינואר 2008, ע"י חוכר שניכה את מס התשומות הכלול בחשבוניות המס שהוצאו לו על ידי חברת הליסינג, חייבת במס ערך מוסף באופן יחסי למס התשומות שנוכה.

הכללים לניכוי מס תשומות בגין רכישה או יבוא של אופנועים או קטנועים לא שונו במסגרת התיקון והם **אינם** מוגדרים "רכב פרטי". כפועל יוצא, ניכוי מס תשומות בגין רכישה ואחזקה של אופנועים וקטנועים יותר בניכוי בכפוף לאמור בתקנה 18 לתקנות מע"מ. לאמור, יותר ניכוי מס התשומות בשיעור יחסי, על פי יחס השימוש של הנכס בעסק, כדלהלן:

- ✓ במידה והשימוש הינו אך ורק לצרכי העסק, אזי ניתן לנכות את מלוא מס התשומות.
- ✓ כאשר עיקר השימוש הוא לצרכי העסק, רשאי העוסק לנכות שני שלישים (2/3) ממס התשומות.
- ✓ כאשר עיקר השימוש הוא שלא לצרכי העסק, רשאי העוסק לנכות רבע (1/4) ממס התשומות.

כמו כן, התיקון אינו משנה את הכללים לניכוי מס תשומות בגין הוצאות אחזקת רכב (פרטי ומסחרי), כגון: דלק ותיקונים. לפיכך, מס התשומות בגין הוצאות כאמור יותר בניכוי עפ"י על פי יחס השימוש של הרכב בעסק, כמפורט לעיל.

לעיקרון הנ"ל – איסור ניכוי מס תשומות בגין רכישת רכב פרטי, מספר מצומצם של חריגים המפורטים בתקנה 14(ב) לתקנות, כדלהלן:

- רכישת רכב בידי עוסק שעסקו מכירת רכבים;
- לימודי נהיגה בבית ספר לנהיגה;
- השכרת רכב בידי מי שעסקו השכרת רכב;
- הסעת נוסעים במהלך העסק, בידי מי שעסקו הסעת נוסעים;
- סיורים וטיולי שטח בידי מי שעסקו ארגון סיורים או טיולים כאמור;
- ג'יפ המועסק דרך קבע בתנאי שדה או בחצרי מפעל.

6.8 סכומים ושיעורים במע"מ

נושא	סכום/שיעור	עדכון אחרון
תקרת מחזור הכנסות להגדרת "עוסק פטור"	65,721 ש"ח	1.1.2007
סכום מינימאלי לדרישת חשבונית	258 ש"ח	1.7.2007
סכום מקסימלי להחזר בדוח תקופתי שיוגש בבנק	15,577 ש"ח	1.7.2007
תקרת מחזור הכנסות להגשת דיווח תקופתי דו-חודשי	685,000 ש"ח	1.1.2007
קנס בגין אי תשלום במועד	לכל שבוע עד חצי שנה – 0.25%; לכל שבוע מעל חצי שנה 0.5%	-
קנס בגין אחור בהגשת דוח – לכל שבועיים או חלק מהם	183 ש"ח	1.7.2006
קנס פיגורים לשבוע	0.2%	-
קנס בגין אי ניהול ספרים	1% ממחזור העסקאות ולא פחות מ- 268 ש"ח	1.7.2006

פרק ז: שונות

7.1 חובות אבודים

7.1.1 ניכוי חובות אבודים לצרכי מס הכנסה

חובות עסקיים אבודים מותרים בניכוי לצורך מס הכנסה. חוב אבוד, בהתאם לעמדת רשות המיסים, הינו חוב אשר אפסו הסיכויים לגבייתו (כגון, החייב פשט רגל). על הנישום להוכיח כי נעשו כל המאמצים לגביית החוב.

יש לציין כי ניכוי חוב אבוד כהוצאה לצורך מס אינו מהווה ויתור על חוב, והנישום רשאי להמשיך ולדרוש את פירעון החוב.

7.1.2 החזר מע"מ בגין חוב אבוד

בהתקיים התנאים להלן ניתן לדרוש החזר מע"מ בגין חוב אבוד: (א) בוצעה עסקה, (ב) הוצאה חשבונית מס ושולם מע"מ, (ג) תמורת העסקה לא התקבלה, ו-(ד) החוב מוגדר כ-"אבוד".

פרשנות מנהל מע"מ להגדרת "חוב אבוד" (כאמור בהוראת פרשנות מס' 1/2000) מצומצמת ביותר. בהתאם להוראת הפרשנות, בהתקיים אחד התנאים להלן יוגדר חוב כאבוד: (א) חוב לעוסק של חייב שננקטו כנגדו הליכי פירוק או פשיטת רגל, לפי העניין, (ב) חוב לעוסק שננקטו לגביו הליכי הוצאה לפועל ופעילות הגבייה לא הניבה תוצאות, או (ג) חוב שנמחק במסגרת הסדר על-פי סעיף 350 לחוק החברות, שאושר בפסק דין סופי של בית המשפט (הסדר נושים). כמו כן, בהתאם להוראת הפרשנות, במידה ולא ננקטו הליכי הוצאה לפועל כנגד החייב לא יוכר החוב כאבוד, אלא אם כן, יוכח כי החייב נפטר ואין בעיזבונו נכסים הניתנים למימוש, או החייב עזב את הארץ ואין לו נכסים הניתנים למימוש בישראל, או כאשר סכום החוב אינו גבוה – יוכח להנחת דעתו של המנהל שננקטו הליכי גבייה ראויים אשר לא הניבו תוצאות.

הגדרת "חוב אבוד" בהוראת הפרשנות, לדעתנו, מחמירה יתר על המידה ויש לבחון כל מקרה לגופו. לא זו בלבד, בהוראת הפרשנות נקבעה תקופת התיישנות של שלוש שנים (בכפוף להתאמות) לשם קבלת החזר מע"מ בגין חוב אבוד. גם הוראה זו, לדעתנו, אינה הולמת את תכלית החוק.

לצורך קבלת ההחזר, על העוסק להוציא הודעת זיכוי, ובהתאם, להפחית את סכום העסקאות וסכום המע"מ בדו"ח התקופתי המתייחס. טרם הוצאת הודעת זיכוי, נדרש העוסק למסור **הודעה** על כך למנהל מע"מ, תוך שלושה חודשים מהיום בו החוב הפך לאבוד, אשר תכלול, בין היתר, מסמכים רלוונטיים ודוחות תקופתיים.
יש לציין כי דרישה להחזר מע"מ בגין חוב אבוד אינה מהווה ויתור על חוב, והעוסק רשאי להמשיך ולדרוש את פירעון החוב. במקביל, תמורה שהתקבלה בגין חוב שנדרש כאבוד חייבת במע"מ במועד קבלתה.

7.2 הפרשות

הפרשות חשבונאיות, כגון, הפרשה לתביעות משפטיות והפרשה לאחריות, הכרוכות בפעילות הנישום, ניתנות לניכוי במידה והן ניתנות לאומדן מהימן וקיימת סבירות גבוהה ליציאה של משאבים כלכליים.

7.3 תרומות

תרומה למוסד ציבורי מוכר, בכפוף לרצפה ולתקרה להלן, מקנה ליחיד זיכוי מס בשיעור של 35% ולחברות זיכוי מס בשיעור בהתאם לשיעור מס החברות התקף באותה שנה (29%) (בשנת 2006 – 35% ליחידים ו- 31% לחברות).

- הסכום המזערי לתרומות – 380 ש"ח (ללא שינוי ביחס לשנת 2006).

- הסכום המירבי לתרומות – 4,013,000 ש"ח (בשנת 2006 – 2,218,000 ש"ח) ש"ח או 30% מההכנסה החייבת, לפי הנמוך.

סכום תרומה העולה על התקרה לעיל יועבר לשלוש שנות המס הבאות, ובלבד שלא יינתן זיכוי מס בשלוש שנות המס כאמור מעל לתקרת הזיכוי באותה שנת מס. זיכוי המס מותנה בהמצאת קבלה מקורית. כמו כן, נדרש כי על הקבלה יצוין כי למוסד אישור לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה.

7.4 הוצאות בקשר לאתר אינטרנט

בפקודת מס הכנסה לא נקבע דין ספציפי לגבי עלויות בקשר לאתר אינטרנט. כפועל יוצא, ניכוי הוצאות כאמור יבחן בהתאם לדין הכללי. לאור חשיבות הנושא והפרשנויות השונות, פורסם חוזר מס הכנסה מס' 15/2002 ("החוזר") בנושא אשר מבהיר את עמדת רשות המיסים בקשר לטיפול בעלויות כאמור.

בהתאם לחוזר, עלויות הקשורות באתר אינטרנט יטופלו כדלהלן:

א. **עלויות הקשורות ברכישת שם מתחם (Domain name)** יהוו הוצאות הוניות שאין להפחיתן, הואיל ואורך החיים של נכסים כאמור אינו מוגדר. אולם, הוצאה שהוצאה לשם שכירות שם מתחם, תותר כהוצאה על פני אורך תקופת השכירות (הוצאות מראש).

ב. **עלויות ראשוניות להקמת אתר אינטרנט** (החל משלב הרעיון ועד לאחר תיקון הליקויים שהתגלו לאחר העלאת האתר לאוויר) יהוו הוצאות הוניות אשר יופחתו בשיעורים של 25% או 33%, בהתאם לשיעור הפחת על מחשבים. למעשה, מס הכנסה בחוזר מרחיב את המונח "מחשב" בתקנות הפחת.

ג. **הוצאות בקשר לתפעולו השוטף של האתר** (כגון מתן שרות ללקוחות האתר, עדכון האתר במוצרים חדשים וכו') יותרו בניכוי במהלך התקופה לה הן מתייחסות.

ד. **הוצאות פרסום אתר אינטרנט** דומות במהותן להוצאות פרסום אחרות ויטופלו בהתאם. לדוגמה, בהתאם לעמדת רשות המיסים, הוצאה לפרסום עסק חדש לא תותר בניכוי.

ה. **עלויות בקשר לשינוי אתר אינטרנט** (כגון שינוי מראה האתר, הוספת שירותים חדשים באתר וכו'). במקרה זה נדרש להבחין בין עלויות כאמור אשר מקנות לבעל האתר יתרון מתמיד, שיש להוונן לנכס כתוכנה חדשה, לבין עלויות אחרות אשר יותרו בניכוי במהלך התקופה שאליה הן מתייחסות.

7.5 מחירי העברה

סעיף 85א לפקודת מס הכנסה קובע הוראות בדבר מחירי העברה בעסקה בינלאומית. הסעיף קובע כי בעסקה בינלאומית בה מתקיימים "**יחסים מיוחדים**" שבשלם נקבע מחיר לעסקה או נקבעו תנאים אחרים לעסקה, כך שהופקו פחות רווחים מאשר היו מופקים אילו היתה העסקה מתבצעת בתנאי שוק, תדווח העסקה בהתאם לתנאי השוק ותחויב במס בהתאם.

ביום 30 באוקטובר 2006 אושרו בכנסת תקנות מכח סעיף 85א לפקודה. התקנות מגדירות כללים לקביעת מחיר עסקה עם תושב חוץ במקרים בהם קיימים "יחסים מיוחדים" עם תושב החוץ ועקב כך נקבע לעסקה מחיר אשר אינו משקף את "מחיר השוק", או מה שהיה ניתן לצפות בעסקה בין קונה מרצון למוכר מרצון, ובשל כך הרווח שהופק מהעסקה הוא נמוך מהרווח שהיה מופק אילו מחיר העסקה לא היה מושפע מ"היחסים המיוחדים" בין הצדדים.

מטרתן של התקנות היא לקבוע סביבה אנטי-תכנונית והן קובעות, כדלהלן:

- שיטות להכרה במחיר העסקה או בתנאיה כמחיר שוק או כתנאי שוק.
- חובת דיווח שנתית מצומצמת על ביצוע עסקה בינלאומית.
- חובת דיווח מקיפה על העסקה האמורה הכוללת גם חקר שוק שביצע הנישום – על פי דרישה של פקיד השומה.

תחילת הסעיף מיום 29 בנובמבר 2006 (מועד תחילתן של התקנות).

בחודש אוקטובר 2007, פורסם טופס 1385 בדבר "הצהרה על עסקאות בינלאומיות כמשמעותן בסעיף 85א לפקודת מס הכנסה". הטופס יוגש כנספח במסגרת הדוח השנתי למס הכנסה.

הטופס כולל את הפרטים הבאים לגבי עסקאות עם צדדים קשורים:

- ✓ מספר העסקה;
- ✓ האם העסקה חד פעמית;
- ✓ תיאור העסקה (פירוט סוג הנכס או השירות ותחום הפעילות);
- ✓ פרטי הצד הקשור לעסקה;
- ✓ מקום מושבו של הצד הקשור;
- ✓ סך מחיר העסקה.

כמו כן, כולל הטופס הצהרה על ידי הנישום כי העסקה עם הצדדים הקשורים בחו"ל נערכה בהתאם לתנאי שוק, כמוגדר בסעיף 85א לפקודת מס הכנסה.

7.6 אופציות לעובדים ואחרים

אופציה או מניה הניתנת לעובד (בתמורה מופחתת) הינה מבחינה כלכלית הטבת שכר ואינה שונה מכל הטבה אחרת הניתנת לעובד בגין עבודתו. הטבות הניתנות לעובד, במסגרת עבודתו, כפופות לסעיף 2(2) לפקודת מס הכנסה, אשר כידוע כולל גם הטבות הניתנות לעובד בשווה כסף.

טרם הרפורמה במיסוי ישיר (תיקון מס' 132 לפקודה) מיסוי הקצאת אופציות (לרבות מניות) לעובדים היה שזור עיוותים ופגמים. במסגרת הרפורמה במס בוצע תיקון מקיף בכל הנוגע למיסוי אופציות לעובדים, כך שכיום קיימים שלושה מסלולים אלטרנטיביים למיסוי אופציות לעובדים (המסלולים נקבעו במסגרת סעיף 102 לפקודה). יצוין כי "עובד" לעניין זה אינו כולל בעל שליטה וכולל נושא משרה.

במידה ומונפקים ניירות ערך (בתמורה מופחתת) למי שאינם עובדים, סעיף 102 אינו חל, וההטבה תחויב במס בהתאם לסעיף 3(ט) כהכנסת עבודה או הכנסה עסקית, לפי העניין.

בטבלה להלן יפורטו העקרונות של כל אחד מהמסלולים:

מיסוי אופציות לעובדים, לפי סעיף 102 החדש (*)					
	מסלול עם נאמן			מסלול ללא נאמן	
	מסלול פירותי	מסלול הוני		מניות/ זכויות סחירות	זכויות לא סחירות
		מניות סחירות	מניות לא סחירות		
מועד אירוע המס	מועד מכירת המניות או העברתן לעובד.			במועד ההקצאה ובמועד מכירת המניה	מכירת המניה
סיווג ההכנסה לעובד	הכנסת עבודה	מרכיב ההטבה עד מועד ההקצאה – הכנסת עבודה מרכיב ההטבה עד למועד המימוש : רווח הון (במידה והמימוש הינו לאחר תקופת החסימה).	רווח הון (במידה והמימוש הינו לאחר תקופת החסימה).	חלוקה. במועד ההקצאה - הכנסת עבודה במועד מימוש המניה- רווח הון	הכנסת עבודה במועד המימוש
תקופת חסימה	12 חודשים מיום ההקצאה	24 חודשים מיום ההקצאה		אין	
שיעורי מס	רווח הון – 25% הכנסת עבודה – מס שולי				
חובת דיווח למ"ה	קיימת, לרבות דיווח שנתי.				
ניכוי הוצאות למעביד (**)	מותר	הכנסת העבודה- מותר	לא מותר	הכנסת עבודה - מותר	בגין הקצאת אופציות – אינו מותר

(*) לרבות נושאי משרה ולמעט בעלי שליטה.

(**) במידה והמעביד אינו החברה המקצה, ההוצאה תותר (למעביד) רק אם חויב המעביד בגין מרכיב ההטבה.

7.7 ניהול ספרים

אדם נדרש לנהל פנקסים (ספרים) בגין הכנסה מעסק או משלח יד (סעיף 130 לפקודה). אי ניהול פנקסים כנדרש עשוי לגרור סנקציות משמעותיות.

סוג הפנקסים אותם יש לנהל ואופן ניהולם אינו קבוע ונגזר, בין היתר, מסוג העסק, מחזור העסק (כולל מע"מ) ומספר המועסקים בו. גידול (או קיטון) בהכנסות העסק או במספר המועסקים בו עשוי לחייב התאמה משמעותית של סוגי הפנקסים אותם נדרש לנהל העסק.

לקראת תום שנת המס יש לבחון האם העסק מנהל פנקסים כנדרש והאם חלו שינויים בעסק המחייבים התאמת סוגי הפנקסים שיש לנהל בשנת 2008.

בטבלה להלן מפורטים התנאים המחייבים ניהול מערכת חשבונות כפולה:

תוספת להוראות ניהול ספרים	פעילות	תנאים לחיוב בניהול מערכת חשבונות כפולה (*)
א	יצרנים	מחזור מעל 3 מיליון ש"ח או 18 מועסקים ומעלה.
ב	סיטונאים	מחזור מעל 3 מיליון ש"ח או 4 מועסקים ומעלה.
ג	קמעונאים	מחזור מעל 3 מיליון ש"ח או 7 מועסקים ומעלה.
ד	קבלנים	עלות בניה או מחזור מעל 3 מיליון ש"ח.
ז	בתי ספר לנהיגה	הפעלת 5 כלי רכב ללימוד נהיגה או יותר.
ח	בתי ספר	מספר התלמידים הממוצע עולה על 150.
ט	סוחרי מקרקעין	מחזור בתוספת עלות מלאי לסוף שנה מעל 9 מיליון ש"ח.
ט	מתווכי מקרקעין	עמלה שנתית מעל 490 אלפי ש"ח.
י	סוחרי רכב	מחזור מעל 9 מיליון ש"ח.
י	מתווכי רכב	עמלה שנתית מעל 370 אלפי ש"ח.
יא	נותני שירותים ואחרים	מחזור מעל 1.7 מיליון ש"ח.
יא	מוסכים	מחזור מעל 2.35 מיליון ש"ח.
יב	חקלאים	מחזור מעל 4.1 מיליון ש"ח או שטח כולל של נטיעות העולה על 375 דונם.
יד	תחנות דלק	מי שעוסק במכירת דלק ומתן שירותי סיכה או רחיצה. בעל תחנת דלק העוסק במכירת דלק בלבד (בשנת 2006, לרבות מי שעוסק במכירת דלק (בלבד) וכמות הבנזין שנקנתה בשנת המס הקודמת עלתה על 2 מיליון ליטר).
טו	סוכנות ביטוח	סוכן של חברת ביטוח המורשה להדפסת פוליסות ביטוח.
טז	יהלומן	כל יהלומן, למעט אם עיקר עיסוקו עיבוד יהלומים מחומר גלם של אחרים או תיווך ביהלומים.

(*) מחזור – סכום המכירות (כולל מע"מ) בשנת המס הקודמת. מי שהייתה לו פעילות רק בחלק משנת המס נדרש להתאים את סכום המחזור בשנה הקודמת באופן יחסי, בהתאם לחודשי הפעילות.

7.8 ניכוי מס במקור משירותים או נכסים

חובת ניכוי מס במקור מתשלומים בעד שירותים או נכסים חלה בהתאם לצו מס הכנסה (קביעת תשלומים בעד שירותים או נכסים כהכנסה), תשל"ז-1977, ותקנות מס הכנסה (ניכוי מתשלומים בעד שירותים או נכסים), תשל"ז- 1977.

לא כל אדם חייב בניכוי מס במקור משירותים ונכסים. חברה או יחיד, ככלל, חייבים בניכוי מס במקור משירותים ונכסים במידה והיקף ההכנסות (כולל מע"מ) עולה על 4.4 מיליון ש"ח (בשנת 2006 - 4.3 מיליון ש"ח) או שקיימת חובה לניהול מערכת חשבונות כפולה בהתאם להוראות ניהול פנקסים. לעניין חובת ניהול מערכת חשבונות כפולה ראה סעיף 7.7 לעיל – ניהול ספרים. כמו כן, תשלומים בעד נכסים ושירותים ששווים אינו עולה על 4,080 ש"ח לא כולל מע"מ (ללא שינוי לעומת שנת 2006) אינם חייבים בניכוי מס במקור. בהתאם לעמדת רשות המיסים, הפטור הנ"ל יחול רק על תשלומים חד פעמיים לספק או נותן שירותים שאין לו חשבון חו"ז אצל המשלם.

שיעור הניכוי הינו 30%, במידה והמקבל אינו מציג אישור מפקיד השומה.

יודגש כי אין לראות כתשלומים בעד "נכסים או שירותים" תשלומים לגביהם נקבעה חובה ספציפית לניכוי מס במקור, כגון, שכר עבודה, שכר סופרים, שכר דירקטורים, שירותי משרד, שכר דירה ועוד.

7.9 מועדי דיווח ותשלום

בטבלה להלן מפורטים נושאים עיקריים בגינם נדרש דיווח למס הכנסה ומס שבח ומועד הדיווח הנדרש:

אירוע	מועד הדיווח
<u>מס הכנסה - דוחות</u>	
הגשת דוח שנתי	עד 30 באפריל של השנה העוקבת.
הגשת דוח שנתי למי שהדוח שלו מבוסס על שיטת החשבונאות הכפולה	עד ליום 31 במאי של השנה העוקבת.
הגשת דוחות סוף שנה למס הכנסה ניכויים (טופס 126 ו-856)	עד ליום 31 במרץ של השנה העוקבת.
הגשת הצהרת הון	עד 120 יום מיום הדרישה.
<u>מס הכנסה – רווח הון</u>	
מכירת נכס הון	עד 30 יום מ"יום המכירה".
העברת נכסים לפי סעיף 104 לפקודה	עד 30 יום ממועד העברת הנכס.
פטור ממס לתושב חוץ בגין מכירת נייר ערך	עד 30 יום ממועד הרכישה.

אירוע	מועד הדיווח
<u>מס הכנסה - אחר</u>	
פתיחת עסק	לא יאוחר מיום פתיחת העסק.
תחולת חוק התיאומים	במועד הגשת הדוח השנתי.
הקצאת מניות לעובדים (סעיף 102) – מסלול נאמן	עד 30 ימים טרם ההקצאה.
הקצאת מניות לעובדים (סעיף 102)	עד 90 ימים לאחר ההקצאה.
הודעה על שינוי בן זוג רשום	עד שלושה חודשים לפני תחילת שנת המס.
בקשה לחישוב נפרד לפי סעיף 66(ה)	עד חודש לפני תחילת שנת המס (30 בנובמבר).
בקשה להיחשב כחברה משפחתית לפי סעיף 64א **(*)**	עד 30 בנובמבר, או תוך 3 חודשים מיום ההתאגדות, לפי העניין.
בקשה לביטול מעמדה של חברה כחברה משפחתית	עד למועד הגשת הדוח שנתי.
פרה רולינג - מס הכנסה	עד המועד החוקי להגשת הדוח השנתי.
הודעה על שנת הבחירה לפי החוק לעידוד השקעות הון	עד לתום השנה העוקבת.
הודעה על נאמנות	במסגרת דוח המס לאותה שנה.
דיווח על תכנון מס החייב בדיווח בתחום מס הכנסה	עם הגשת הדוח השנתי.
הצהרה על עסקאות בינלאומיות	במסגרת דוח המס לאותה שנה.
סטייה של 10 ימים או יותר במועד ספירת המלאי	הודעה מראש לפקיד השומה.
דיווח על מכירת ניירות ערך סחירים, כאשר לא נוכה בגינם מס במקור וכאשר מוטלת חובת הגשת דוח שנתי למס הכנסה	מדי 31 ביולי ו- 31 בינואר.
החלת התקנות הדולריות	עד 30 יום מתחילת שנת המס (31 בינואר 2008).
<u>מס שבח</u>	
הצהרה על רכישה או מכירת זכות במקרקעין	עד 30 יום ממועד הרכישה/מכירה.
הגשת שומה עצמית בגין מכירת זכות במקרקעין	עד 50 יום ממועד הרכישה/מכירה.
הודעה על יצירת נאמנות במקרקעין	עד 30 יום ממועד הרכישה.
פרה רולינג - מע"מ ומס שבח	טרם ביצוע הפעולה/העסקה.
דיווח על תכנון מס החייב בדיווח	עם הגשת הדוח השנתי.

(*) במסגרת תיקון מס' 132 לפקודה, נקבע כי עם כניסתן לתוקף של תקנות שיותקנו מכוח סעיף 64א1 לפקודה בדבר חברה שקופה, יבוטל מעמדה של חברה משפחתית (להרחבה ראה פרק 2.8 לעיל).

בטבלה להלן מפורטים מועדי תשלום עיקריים למס הכנסה ומס שבח:

אירוע	מועד התשלום
תשלום מקדמות, ניכויים משכר עבודה ומקדמות בשל הוצאות עודפות.	15 לכל חודש או חודשיים.
מס במקור מריבית, מדיבידנד ומתשלומים לתושב חוץ	עד 7 ימים ממועד הניכוי.
פטור מלא מהפרשי הצמדה וריבית בגין תשלום מס עבור שנה קודמת.	עד 31 בינואר.
פטור של 50% מהפרשי הצמדה וריבית בגין תשלום מס עבור שנה קודמת.	עד 28 בפברואר.
פטור של 25% מהפרשי הצמדה וריבית בגין תשלום מס עבור שנה קודמת.	עד ליום 31 במרץ.
תשלום מס על פי הודעת שומה שאינה שנויה במחלוקת.	עד 15 יום ממסירת הודעת השומה.
מקדמות בגין רווח הון.	עד 30 יום מיום מכירת הנכס.
מקדמות בגין שכ"ד למגורים. **(*)**	עד 31 בינואר לשנה העוקבת.
מקדמות בגין רווח הון מניירות ערך סחירים, כאשר לא נוכה בגינם מס במקור וכאשר מוטלת חובת הגשת דוח שנתי למס הכנסה.	מדי 31 ביולי ו- 31 בינואר.

(*) במסגרת תיקון 159 לפקודה נדחה מועד התשלום כמפורט לעיל. עד לתיקון מס' 159 לפקודה, חלה חובת תשלום מקדמות בגין שכ"ד למגורים (במסלול ה- 10%), תוך 30 יום מיום קבלת ההכנסה. בנוסף, נקבע במסגרת התיקון כי ניתן לשלם מקדמות בגין הכנסות שכירות שהופקו בשנת 2006 עד ליום 14 בנובמבר 2007, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מתום שנת המס 2006 (31.12.2006) ועד למועד התשלום בפועל. **(להרחבה ראה פרק 4.5)**.